

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı
Yeni Medya İletişim ve Habercilik Bilim Dalı

**TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNİN ULUSLARARASI
PAZARA AÇILIMININ TÜRKİYE İMAJINA ETKİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tasneem W M IMAD

Danışman
Doç. Dr. Çağla KAYA İLHAN

İstanbul - 2024

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Tasneem W M IMAD

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Türk Televizyon Dizilerin Uluslararası Pazara Açılımının
Türkiye İmajına Etkileri

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Radyo, Televizyon ve Sinema

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 05.11.2024

Sayfa Sayısı : 103

Tez Danışmanları : Doç. Dr. Çağla Kaya İLHAN

Dizin Terimleri : Medya, Dizi, Kültür, Turist, Pazar, Yumuşak Güç

Türkçe Özet : Türk dizilerinin yayılması ve Türkiye dışına ihraç edilmesi Türk gerçekliğini büyük ölçüde etkiledi. Bu nedenle televizyon dizileri Türkiye'nin yumuşak gücü olarak değerlendirilerek turizm ve kültürel etki yaratmış, bu durum Türkiye'nin eski imajının değiştirilmesine ve yerine Türk gerçekliğine daha yakın yeni bir imajın getirilmesine yol açmıştır. Bu çalışmada bu televizyon dizilerinin Arap toplumu üzerindeki etkisinin boyutunu ve başarılarının nedenlerini ölçtük.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Tasneem W M IMAD

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı
Yeni Medya İletişim ve Habercilik Bilim Dalı

**TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNİN ULUSLARARASI
PAZARA AÇILIMININ TÜRKİYE İMAJINA ETKİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tasneem W M IMAD

Danışman
Doç. Dr. Çağla KAYA İLHAN

İstanbul - 2024

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Tasneem W M IMAD

.../.../24

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tasneem W M IMAD' ın “**Türk Televizyon Dizilerinin Uluslararası Pazara Açılışının Türkiye İmajına Etkileri**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı Yeni Medya İletişim ve Habercilik Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Doç. Dr. Şebnem GÜRSOY ULUSOY

Üye

Doç. Dr. Çağla KAYA İLHAN
(Danışman)

Üye

Doç. Dr. Gülsün BOZKURT

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2024

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Türk dizi sektörü yirmi birinci yüzyılın ilk on yılında büyük bir patlama yaşadı. Orta Doğu ve Balkanlar'da büyük talep gören diziler üretti, ardından tüm dünyaya televizyon dizileri ihraç etmeye başlayarak drama sektörüne açık küresel pazarlarda yer aldı. Ta ki Türkiye Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra dünyada en fazla dizi ihraç eden ikinci ülke oluncaya kadar, Bu özellikle izleyicileri etkileme, kültürünü yayma ve diziyi izleyerek turist olarak Türkiye'ye gelen bir kesimin ilgisini çekme becerisiyle Türkiye için kültürel ve medeniyetsel bir başarı olarak değerlendiriliyor. Türk dizileri bugün Türkiye için yumuşak bir güçtür ve bu sayede Türk medeniyetini ve tarihini tanıtmayı, ülkeyi turistik ve ekonomik olarak tanıtmayı başarmışlardır. Bu da her geçen yıl turist sayısını arttırarak Türk gerçekliğine etki etmiştir. Ekonomi son 20 yılda öncekinden daha iyi durumda. Dizi ve filmler izleyicinin ruhunu etkileyebilen, yönlendirebilen, belirli bir konudaki ilke ve görüşlerini değiştirebilen bir medya aracıdır. Türk dizilerinin Türkiye dışına ihraç edilmesiyle yabancı izleyiciler “özellikle de Araplar”, Türkiye'ye yeni gözlerle bakmaya başlamışlardır. Dizi Türkiye'nin, doğal kaynaklarının, ekonomisinin ve kültürünün 1990'larda olmayan bir zihinsel imajını yaratmayı başardı. Bu çalışma Arap izleyiciler arasında bir iz bırakıp en yüksek izlenme oranına ulaşan en ünlü Türk dizilerinin analizini içermektedir: Muhteşem Yüzyıl, Diriliş Ertuğrul, Duy Beni ve Yalıçapkını. Bu diziler Arap drama endüstrisine rol model olmanın yanı sıra, Türk ekonomisinin gelişmesine, Türk dili ve kültürünün yayılmasına da katkıda bulundu. Bu çalışma dizinin içeriğinin hikâye detayları açısından analiz edilmesi, bu dizilerin Arap izleyiciler üzerinde yarattığı etkinin incelenmesi ve bu dizilerin Arap ülkelerindeki başarısının nedenlerini bulmaya çalışmaktan ibarettir.

Anahtar Kelimeler: Türk dizileri, medya, kültür, yumuşak güç, Pazar

SUMMARY

The Turkish series industry witnessed a major boom in the first decade of the twenty-first century. It produced series that were in great demand in the Middle East and the Balkans, and then began to export television series to the whole world and took a place in the global markets open to the drama industry, until Turkey became the second country in the world in Exporting the largest number of series after the United States of America, this is considered a cultural and civilizational achievement for Turkey, especially its ability to influence viewers, spread its culture, and win a segment of people who come to Turkey as a tourist because of watching its series. Turkish series today are a soft power for Turkey. Through them, they were able to introduce Turkish civilization and history and promote the country touristically and economically. This had an impact on the Turkish reality with an increase in tourists annually and an increase in the economy in the last 20 years compared to before. Series and films are a media tool that can influence the souls of viewers, direct them, and change their principles and opinions on a particular issue. By exporting Turkish series outside Turkey, foreign viewers “especially Arabs” have come to see Turkey with new eyes. The series succeeded in creating a mental image of Türkiye, its natural resources, economy and culture that did not exist in the 1990s. This study includes an analysis of the most famous Turkish series that made an impact among Arab viewers and obtained the highest viewership rate: The Magnificent Century, Resurrection of Ertuğrul, Hear Me, and Kingfisher. These series contributed to improving the Turkish economy and spreading the Turkish language and culture, in addition to becoming role models in the Arab drama industry. This study depends on analyzing the content of the series in terms of the details of the story, examining the impact that these series have had on Arab viewers, and trying to find the reasons for the success of these series in the Arab countries.

Key Words: Turkish TV series, media, culture, soft power, marketing

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
RESİMLER LİSTESİ.....	viii
ÖNSÖZ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TÜRK DİZİLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. Araştırmanın Problemi	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Yönetimi	6
1.5. Araştırma Soruları	6
1.6. Varsayımları	7
1.7. Modeli.....	7
1.8. Veri Toplama Tekniği	8
1.9. Televizyon Diziler	8
1.9.1. Türk Televizyon Tarihi	10
1.9.2. Televizyon Yayıncılığının Başlangıcı	10
1.10. Özel Kanallardan Önce.....	10
1.11. Türk Televizyon Yayın.....	11
1.12. Türk Dizileri	14
1.13. Uluslararası Pazarda Türk Dizileri	14
1.14. Türkiye'nin Yurtdışındaki Zihinsel İmajı.....	16

İKİNCİ BÖLÜM TÜRK DİZİLERİNİN KÜLTÜR ÜZERİNDE ETKİSİ VE YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI

2.1. Türk Diziler ve Yumuşak Güç	18
2.2. Türk Dizilerinin Etkisi.....	20
2.3. Türk Dizilerinin Araplaştırılması	23
2.4. Türkiye'nin Yurtdışındaki İmajı.....	33
2.4.1. İmajı'nın Önemi	34

2.4.2. Türkiye'nin Yurtdışındaki İmajı.....	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

3.1. Muhteşem Yüzyıl Dizisi.....	38
3.2. Muhteşem Yüzyıl Dizinin Hikayesine Genel Bakış.....	38
3.3. Muhteşem Yüzyıl Dizisiyle İzleyici Etkileşimi Faktörlerinin Analizi.....	42
3.4. Diriliş Ertuğrul Dizisi	46
3.5. Diriliş Ertuğrul Dizinin Hikayesine Genel Bakış.....	46
3.6. Osmanlı Tarihi Ses ve Görüntüye Dönüştü.....	52
3.7. Duy Beni Dizisi	54
3.8. Duy Beni Dizinin Hikayesine Genel Bakış	54
3.9. Duy Beni Dizisiyle İzleyici Etkileşimi.....	56
3.10. Arap İzleyicinin Duy Beni Dizisiyle Etkileşimi.....	58
3.11. Duy Beni Dizisiyle İzleyici Yorumlar.....	62
3.12. Yalı Çapkını Dizisi	64
3.13. Yalı Çapkını Dizinin Hikayesine Genel Bakış	64
3.14. Yalı Çapkını Dizisiyle İzleyici Etkileşimi.....	66
3.15. Arap İzleyicinin Yalı Çapkını Dizisiyle Etkileşimi.....	68
3.16. Yalı Çapkını Dizisiyle İzleyici Yorumlar.....	69
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	76
KAYNAKÇA	80

KISALTMALAR

TRT	:	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
KW	:	Kilowatt
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
TV	:	Televizyon
VB.	:	Ve Benzeri
TİAK	:	Televizyon İzleme Araştırmaları
İTO	:	İstanbul Ticaret Odası

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. İncelenecek Dizilerin İsimleri	8
Tablo 2. Muhteşem Yüzyıl Özellikleri.....	39
Tablo 3. Muhteşem Yüzyıl Yayınlayan Kanalları.....	40
Tablo 4. Muhteşem Yüzyıl Bölümlerinin İzlenme Oranları.....	40
Tablo 5. Diriliş Ertuğrul Özellikleri.....	48
Tablo 6. Diriliş Ertuğrul Bölümlerinin İzlenme Oranları.....	52
Tablo 7. Duy Beni Özellikleri.....	56
Tablo 8. Duy Beni Bölümlerinin İzlenme Oranları.....	57
Tablo 9. Yalı Çapkını Özellikleri.....	65
Tablo 10. Yalı Çapkını Bölümlerinin İzlenme Oranları	67
Tablo 11. Yalı Çapkını Bölümlerinin İzlenme Oranları	67
Tablo 12. Yalı Çapkını Bölümlerinin İzlenme Oranları	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ülkenin imajını oluşturan faktörleri	35

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Arap oyunucunun resmi	21
Resim 2. Beyrut'un gelini ve İstanbul'un gelinin afişi	28
Resim 3. Beyrut'un gelini ve İstanbul'un gelinin afişi	28
Resim 4. Muhteşem Yüzyıl ile Saraya Abdeen arasındaki benzerliği	43
Resim 5. Muhteşem Yüzyıl ile Saraya Abdeen arasındaki benzerliği	44
Resim 6. Muhteşem Yüzyıl ile Saraya Abdeen arasındaki benzerliği	44
Resim 7. Muhteşem Yüzyıl ile Saraya Abdeen arasındaki benzerliği	45
Resim 8. Muhteşem Yüzyıl ile Saraya Abdeen arasındaki benzerliği	45
Resim 9. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	50
Resim 10. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	50
Resim 11. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	50
Resim 12. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	50
Resim 13. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	51
Resim 14. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	51
Resim 15. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	51
Resim 16. Diriliş Ertuğrul ile Ömer arasındaki benzerliği	51
Resim 17. Duy Beni bölümlerinin izlenme oranları	58
Resim 18. Arap Youtuberları ait	59
Resim 19. Arap Youtuberları ait	60
Resim 20. Arap Youtuberları ait	60
Resim 21. Tasneem karakteri	61
Resim 22. Melisa karakteri	61
Resim 23. Meyrem karakteri	62
Resim 24. Lela karakteri	62
Resim 25. İzleyici tweet'leri	63
Resim 26. İzleyici tweet'leri	63
Resim 27. İzleyici tweet'leri	63
Resim 28. İzleyici tweet'leri	69
Resim 29. İzleyici tweet'leri	70
Resim 30. İzleyici tweet'leri	70
Resim 31. İzleyici tweet'leri	70
Resim 32. İzleyici tweet'leri	71
Resim 33. İzleyici tweet'leri	72

ÖNSÖZ

Bu tezi yazmamda bana rehberlik eden danışmanım Sayın Doç. Dr. Çağla Kaya İLHAN teşekkür ederim. Tezimi en zor şartlara rağmen tamamlamamda bana destek olan anneme ve babama teşekkür ederim. Bu tezimi rahmetli kardeşim Khaled IMAD'ın ruhuna ithaf ediyorum.

Ve sevdiğim herkese.

GİRİŞ

Kitle iletişim araçları nerede olursa olsun kitlelere ulaşma kabiliyetine sahip olması, sınır ve bölge tanımaması, işitme ve görme duyularına hitap etmeye dayalı her türlü araçla temsil edilmesi nedeniyle insan yaşamında açıkça ortaya çıkmıştır ya da her ikisi de. Bu araçlar izleyiciye veya okuyucuya çeşitli alanlar arasından bir ekonomi dergisi seçmek veya radyo programları arasından bir seçim yapmak gibi belirli bir ortam türünü seçme fırsatı veren biçim, içerik ve tür çeşitliliğiyle karakterize edilir radyo veya televizyonda her bireyin veya grubun ilgileri, koşulları ve eğilimleri doğrultusunda özel program. Bilgi ve enformasyon patlamasının yaşandığı bir çağda yaşıyoruz ve dünyada küçük bir noktada yer alması ve herkes tarafından canlı olarak izlenmesi nedeniyle medyanın bunda önemli bir rolü var. Ülkeler arasındaki engellerin kaldırılması ve mesafelerin yakınlaştırılması, uzaydan tüm İnsanlara sınır ve kısıtlama olmaksızın yayın yapan uydu kanalları olarak bilinen kanallardır. Uydu kanalları, yerli ya da ithal sunduğu programlar, reklamlar, belgeseller ve özel dramatik diziler sayesinde toplumun her kesimini etkilemekte ve ülkelerini tanıtmaktadır diğer ülkelerin ürünleri olarak dünyaya ihraç eder. Medya topluma yön verebilecek ve kamuoyunu harekete geçirebilecek dördüncü otorite olup halk üzerindeki etkisi görülmektedir (Deniz, 2010) . Televizyonun ortaya çıkması ve medya programlarının gelişmesiyle birlikte televizyon dramasının gelişimi de arttı. Başlangıçta televizyonda yayınlanan diziler gibi edebi metinler ve “Sherlock Holmes” gibi edebi romanlardan esinlenen filmler vardı. İzleyicileri cezbetme ve etkileme konusunda dizilerin çekiciliğine yardımcı olan faktörlerden biri de ***birlik*** yani bazı unsurların belirli koşullara göre birleşerek dramatik dizi tamamlanana ve izleyicinin bunu kabul edip etkileşime geçmesine kadar bir araya gelmesidir (Bahlak, 2018). Televizyon dizilerinin izlenmesinde toplumdan topluma niteliksel ve niceliksel farklılıklar olmasına rağmen televizyon dramaları çeşitli kanallarda en çok sevilen ve izlenen ana eğlence materyali haline gelmiştir. Medya araştırması, farklı izleyici kesimlerinin yaş, eğitim düzeyi, dil veya kültüre bakılmaksızın farklı dizileri izlemeye istekli olduğunu kanıtladı (Adeep, 1992). Buradan yabancı dizilerin farklı kültürü kabul edip ve yayılmasına katkıda bulunan bir izleyici kitlesine sahip olduğu, aynı zamanda dramının bilgi edinip dünyaya sunabildiği ve mevcut kültürü yayabildiği sonucuna varıyoruz. Uluslararası medyanın açıklığı ve

kitlelerin yabancı kanallara erişimiyle dünya mükemmelliğe ilgi duyan çeşitlilik arayışı ve yeni bir kültür öğrenme arzusuyla farklı diziler izleyen küçük bir köy haline geldi. Türk dizileri, yirmi birinci yüzyılın ilk on yılında ortaya çıkmaya başladığı günden bu yana son dönemde dünyada açık bir başarı yakalayan büyük bir kitle fenomeni haline gelmiş, birçok ülkede en çok izlenen ve ihraç edilen programlar arasında yer almıştır. Yüksek izlenme rakamlarına ulaşmış olmaları, aynı zamanda Türkiye'yi doğrudan ve yeterli bir şekilde temsil etmeleri de Türk dizilerini Türkiye'nin küresel varlığının yumuşak gücünün öne çıkan bileşenlerinden biri haline getirmiştir. Hiç şüphe yok ki bu yayılmanın kültürel ve ekonomik açıdan incelenmesi gereken, dizinin yabancı izleyicinin zihninde Türkiye hakkında yarattığı kalıplaşmış imaj açısından incelenmesi gereken somut bir etkisi olmuştur (Arda, Aslan, & Mujica, 2021). Türkiye artık dünya dizi satışların Amerika Birleşik Devletleri'nin ardından ikinci sırada yer alıyor. Türk dizileri yapım teknikleri, senaryoları ve müzikleriyle başlı başına bir marka haline geldikleri için *Dizis* veya *Telenfolas* adını aldı (Halawa, 2013). Türk dizileri artık tamamen yeni bir kategori haline geldi ve dünyaya ihraç edilen diğer dizilerden farklı bir iz bıraktığı biliniyor (Abonajem, 2023). Türk dizileri, Ekim 2016'da Türk televizyon programlarının yurt dışı satışlarından elde edilen yıllık geliri 350 milyon doları aşan küresel bir kapsama ulaştı ve 2017'de 300 milyon dolar sınırını aşmaya devam etti. 2023 itibarıyla Türk dizilerinin gelirleri 750 dolara ulaştı bu da Türkiye'nin uluslararası televizyon pazarından yüzde 25 pay almasını sağladı (Deniz, 2010). Suudi Arabistan'ın Türk dizilerini Orta Doğu'da tanıtır Arap ülkelerinde yaygınlaştırmanın ilk adımı olmasıyla Türk dizi trendi artık Avrupa'ya ve uluslararası alanda 150'den fazla ülkeye yayınlanmıştır. Arap evlerine girdiğinde oldukça popüler olan *İlhamurlar Altında* dizisi 2007 yılında girmiştir (Arslan & Mallı, 2023). Medya düzeyinde elde edilen her başarıda kuşkusuz yapım ve pazarlamanın büyük payı olduğu gibi, Türk yapım şirketlerinin de dramalarını aktarmak ve hedeflenen yabancı izleyiciye ulaştırmak için büyük ve artan bir çaba harcadıklarına kuşku yoktur (Aslan, 2019). Türkiye'ye bağlı ülkelerin tarihi ve coğrafi olarak kültür ve din açısından örtüşmesi elbette Türk dizilerinin Azerbaycan, Yunanistan, Arap ülkeleri, Gürcistan ve İran gibi Türkiye'ye komşu ülkelere yayılmasını kolaylaştırdı.

Bunun sonucunda Türk diziler önemli bir rol oynamış Türkiye'nin turizmde tanık olduğu büyük açılımın yanı sıra "tamamen farklı olmayan halklarla" kültürel iletişimin

yeniden kurulmasında ve Türk değerlerinin, geleneklerinin ve kültürünün yurtdışında tanıtılmasına yardımcı olmuştur bununla birlikte Her yıl ekonomik alanındaki refah ve yabancı yatırımların (Anaz & Özcan, 2016). Türk dizilerinin küresel pazarlar üzerindeki etkisinin boyutunu ve bu televizyon dizilerinin yabancı izleyicilerin zihninde kalıplaşmış bir Türk kültürü imajı sunulmasına nasıl katkıda bulunduğunu ölçmek olan bu tezde çalışmayı amaçladığımız şey budur. Çalışmamız sayesinde Türk dizilerinin yabancı izleyicinin zihninde yarattığı zihinsel imajı ve bu dizilerin yurt içi ve yurt dışında yayınlanmasının yarattığı etkileri keşfedeceğiz. Bu çalışma yurt dışında yayınlanan en ünlü 4 Türk dizisinin içerikleri ve yabancı izleyiciler üzerinde yarattığı etkileşim ve etkinin analiz edilmesi yöntemine dayanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. Araştırmanın Problemi

Türk dizileri günümüzde Türk kahvesi lokum gibi yurt dışına ihraç edilen Türk kültürünün bir parçası haline gelmiş bu da demek oluyor ki diziler her şeyden çok Türkiye'yi tanıtıyor, ekonomisini canlandırıyor, Türkiye'nin yumuşak gücü haline gelmiş ve etkilemeyi başarmıştır. Yabancı izleyiciler özellikle de Arap gençlik grubu Türk dizilerinden farklı derecelerde etkilendi. Bu Türk dizilerinin “yerel ürün” olarak kullanılması gibi, Türk dizilerinin küresel pazarlar üzerindeki etkisinin boyutunun araştırılması problemidir. Bugün dünya Türk kültürünü izleyerek keşfedebilir ve yabancı izleyicilerin boyutunu ölçebilir Türk dramasıyla etkileşim. Ayrıca araştırmadaki problemimiz Türk dizilerinin yabancı izleyicilerin zihninde yarattığı kalıplaşmış imajı ve dizinin gerçekten Türklerin günlük hayatına benzeyen Türk gerçekliğini yansıtıp yansıtmadığını yoksa bu dizilerin sadece turizmi tanıtmak için mi kullanıldığını incelemektir yani Türkiye'de ya da Türk toplumunun sorunlarına değinmeden aşk hikayeleri sergilemektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, uluslararası pazara açılan Türk televizyon dizilerinin kültürel ve ekonomik açılardan güncel durumunu ele almak; ve bu dizilerin uluslararası arenada "Türk gerçekliği" algısını ne ölçüde ve ne şekilde yönlendirdiğini incelemektir. Ayrıca Türk dizilerinin, yabancı izleyicilerin zihninde Türkiye ve Türk kültürü hakkında oluşturduğu klişeler de bu çalışma kapsamında değerlendirilecektir. Çalışmamız aynı zamanda yabancı izleyicilerin Türk dizilerinden ne ölçüde etkilendiğini ve bu etkinin hayatlarında ne gibi etkileri olduğunu. Ayrıca yabancıların bu dizileri izlemeleri sonucunda Türkiye ve kültür takıntısının nasıl etkilendiğini ölçmeyi amaçlamaktadır .

1.3. Araştırmanın Önemi

Çalışmanın önemi ilkeler oluşturan izleyicilerin görüş ve bakış açılarını etkileyen kültür ve medeniyeti tanıtmamanın en hızlı aracı olarak kabul edilen dizi ve programların öneminden kaynaklanmaktadır. Televizyon dizileri ve dizi-filmler, günümüzde

televizyon dışı mecraları ve medyumları da kapsayacak şekilde yoğun bir biçimde tüketilmeye devam edilen bir medya aracıdır. İşlevsel olarak eğlence sektörü içinde değerlendirilmekle birlikte; eğitim amaçlı veya sanatsal ve kültürel bir üretim olarak da ele alınır. Televizyon dizileri, üretildiği ülkelerin ve coğrafyaların kültürel, geleneksel ve toplumsal yapılarının da izlerini sergileyen anlatılardır. Bu şekilde, televizyon üretimleri ile kültür ve görenekleri tanıtmak, "medeniyeti" izleyicilere aktarmak mümkündür. Bu anlamda, dizilerin Frankfurt Okulu'ndan ödünç alacağımız bir ifade ile "kültür endüstrisinin" unsurları olarak da ele almak ve "bir pazara dönük üretimler" olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Kültür endüstrisi, kültür ürünlerinin "meta" haline getirildiği iddiasını temellendirir. Bu metalaşma son derece sarıh bir biçimde televizyon dizileri incelemelerinde ortaya konulabilir. Ancak biz çalışmamızda bu metalaşma kavramı üzerinden bir değerlendirme yapmak yerine, endüstri ürünleri olarak pazara sunulan dizilerin ortaya çıkan sonuçlara odaklanacağız. Televizyon dizileri, büyük oranda üretildiği ülkelerin tüketicilerine seslenmeyi önceler. Bununla birlikte, kapitalist iktisat kuralları ve kültür endüstrisi dahilinde uluslararası pazara açılmak, yeni tüketicilere ulaşmak ve pazarı sürekli büyütmek de mutlak surette prodüksiyonların bir motivasyonudur. Bu motivasyonu, örneğin Hollywood Sineması'nın dünya kültürüne kurduğu egemenliğe baktığımızda görebiliyoruz. Türk yapımı televizyon dizilerinin de dünyanın pek çok ülkesinde aynı motivasyonla benzer bir başarıyı elde ettiği son derece aşıkardır. Türk dizileri geçtiğimiz yıllar içinde ivmelenen bir hız ve yoğunlukla Türkiye dışında da yayınlanmaya başladığında, özellikle Arap ülkelerinde oldukça dikkat çekici düzeylerde bir izlenme oranına erişti. Televizyon mecrası dışında dijital platformların yaygınlaşması ve sosyal medyanın yaşamsal bir ağırlık kazanmasıyla da buralardan destekler bulan Türk dizileri, Avrupa'ya yayılarak (başta İtalya ve İspanya olmak üzere) Avrupalıların gündelik hayatlarında bir kültürel tüketim unsuru haline geldi. Bu yayılma "Türk" olan her şeye karşı bir tutku hali yarattı bazıları Türk dizilerinin etkisinin Arap dizileri üretiminin marjinalleşmesine neden olduğuna ve bunun Arap halkının Arap dizileri ürünlerine daha az ilgi duymasına neden olduğuna ve tüketim kalıplarını ve tüketim kalıplarını güçlendirdiğine inanıyor Arap toplumlarını olumsuz etkileyebilecek bir kültür. Bu kültürel tüketim çerçevesi içinde Türk drama yapımları, Türkiye ile dünya ülkeleri arasında küresel bir iletişim köprüsü haline gelmektedir. Bu etkiyi (başta Arap ülkeleri vatandaşları olmak üzere) Türkiye'yi turizmde ilk destinasyon haline getiren

yabancı turist sayısındaki artışta görebiliriz. Bu verilere bakarak Türk dizilerinin Türkiye dışına yayılmasının, "Türk gerçekliği" algısını nasıl etkilediğini ve yurtdışındaki Türk imajına etkisinin araştırılması önemli ve değerlidir.

1.4. Araştırma Yönetimi

Bu çalışmada araştırmacı içerik analizi yöntemini kullanacaktır.

İçerik analizi, sosyal ve medya çalışmalarında oldukça yaygındır ve insanların söylediklerini ve yazdıklarını ölçmeye veya belirli bir içeriğin özünü objektif olarak ölçmeye dayanır (Metin & Ünal, 2022). İçerik analizi bir şeyin etkisini ölçerken kullanılan bir analizdir. İçerik analizi genellikle belgelerde, televizyonda ve sosyal çalışmalarda kullanılır. Çalışmamızda, nitel araştırma metodolojisi içerisinde yer alan, belirli içerik ve metinlerin çalışılıp analiz edilmesi ve bunların etkisinin çalışmanın gereklerine göre incelenerek sonuçlara varılmasıyla ilgilenen içerik analizi yöntemini esas alınmaktadır (Metin & Ünal, 2022). Çalışmanın yurt dışında yayınlanan en ünlü Türk dizilerinden bir örneklemin incelenmesine dayalı olması nedeniyle bu yöntem seçilmiştir. İçerik analizi araştırmacının çalışmanın ana kavramlarını belirlemesine yardımcı olur ve veri ve bilgilerin daha iyi anlaşılmasına ve analiz edilmesine olanak tanır. Bu nedenle çalışmamız için seçildi. Bu çalışmada 4 Türk televizyon dizisinin içerikleri konu ve senaryo açısından incelenecek ve bu dizilerin Türk kültürünün yayılmasına etkisi ölçülecektir. Ve izleyicinin onunla etkileşiminin boyutunu inceleyin. Ve insanlar üzerindeki etkisinin nedenleri. Araştırma hedeflerine ulaşabilmek ve gelecek çalışmalara fayda sağlayacak öneriler sunabilmek amacıyla dizinin yayınlanma aşamasında ve yayın sonrasında izleyici üzerindeki etkisinin boyutları çıkarılarak araştırma sonuçları elde edilecektir.

1.5. Araştırma Soruları

Tez Aşağıdaki Sorulara Cevap Vermeye Çalışmaktadır

Türk dizileri Türk gerçekliğini yansıtıyor mu? Türk dizileri ile Türkiye ekonomisi arasındaki ilişkinin niteliği nedir? Teknolojik gelişmeler Türk dizilerinin yapımını nasıl etkiledi? Yabancı izleyiciler tarafından en çok izlenen Türk dizileri kategorisi kimdir? Türk dizilerinin yaygınlaşması yabancı izleyicilerin davranışlarını nasıl etkiledi? Dizilerin yurtdışına satılması Türk ekonomisine nasıl bir fayda sağladı? Türk dizilerinin yabancı izleyicinin zihninde bıraktığı zihinsel imaj nasıldır? Türk dizileri izleyicinin

ihtiyaçlarını karşılıyor mu? Türk dizilerinin yaygınlaşması Türkiye'nin ekonomisinin ve turizminin büyümesine nasıl yol açtı?

Çalışma bu hipotezleri kanıtlamaya alışıyor: İnternet ağında Türk dizilerine olan talep televizyon çağına göre daha fazla hale geldi. Genç kızlar Türk dizilerini genç erkeklerden daha çok izliyor. Teknoloji Türk dizilerinin dünyaya daha hızlı ulaşmasını sağladı. Türk dizileri Türkiye'nin yatırım ve turizm destinasyonu olmasına katkı sağladı. Türk dizileri Türkiye'nin önceki imajını değiştirdi. Türkiye'nin dizi yapım ve dağıtımında dünyada ilk olması bekleniyor. Dizi yapımcılığı yapmak ve bunları Türkiye dışına satmak karlı, modern bir iştir. Türk ekonomik faaliyeti ve Türk dilinin dünya çapında ne çıkması, dizilerin yurt dışında yayınlanmasından kaynaklanmaktadır. Yabancı izleyicilerin Türk dizileri üzerindeki etkisi açık ve somut. Diriliş Ertuğrul ve Muhteşem Yüzyıl dizisi uluslararası dizi tarihinde bir çığır açtı.

1.6. Varsayımları

Varsayımların tanımlanması, tezin aşamalarında ve ardından varsayımların geçerliliğini kanıtlamak için veri toplama sürecinde büyük önem taşımaktadır (Baloğlu, 2011). Erişilen tüm veriler, çalışmalar ve belgeler güvenilirdir ve mesajın konusunun önemli yönlerini herhangi bir önyargı olmaksızın tartışır. Dolayısıyla Türk dizilerinin yabancı izleyicilerin zihnine yeni modern bir Türkiye imajı kattığını ve Türk kültürünün, dilinin ve geleneklerinin dünyaya yayılmasına katkıda bulunduğunu varsayıyoruz. Teknolojik gelişmenin üreticilere yeni ufuklar açacağı, dizilerin yaygınlaşmasına ve Türkiye'nin küresel pazarlara açılmasına, dolayısıyla dizi ihracatının artmasına yol açacağı öngörülüyor (Altunışık, Remzi, & Coşkun, 2010). Türk dizilerinin karlı satışının artmasının esas olarak Türkiye'nin küresel turizm tahtına oturmasına ve ekonominin iyileşmesine katkı sağladığını, burada Türk dizilerinin yayılmasının canlı gerçekliğe etkisinin yansıdığını varsayabiliriz.

1.7. Modeli

Bu alışma Türk dizilerinin Türk toplumu ve yabancı izleyiciler üzerindeki etkisinin boyutunu ve onların zihinlerinde Türkiye imajının nasıl değiştiğini ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırma 2010-2014 ve 2020-2024 yılları arasında yurt dışında gösterilen en nl 4 Türk televizyon dizisinin hikayelerini incelemek amacıyla içerik analizi modeline göre gerçekleştirilecektir. Bu diziler: Muhteşem Yüzyıl, Diriliş

Ertuğrul, Duy Beni, Yalı Çapkını. Bu dizilerin içerikleri incelenerek izleyici üzerindeki etkisi ölçülecek ve Türkiye içinde ve dışında izleyicilerde ve topluluklarda yarattığı etki de tespit edilmeye çalışılacaktır. Bu dizilerin başarısı, teması, senaryosu ve izleyici üzerindeki etkisiyle yerel ve uluslararası şöhreti anlatılıyor.

1.8. Veri Toplama Tekniği

Araştırma amaçlarına ulaşmak için bu çalışmada birincil ve ikincil veri toplama yöntemleri kullanılacaktır. Araştırma sorularını cevaplamak için kullanılan ikincil veriler İkincil veriler, birincil araştırma tasarımı tanımlarken konu alanının tam olarak anlaşılmasını da sağlamaktadır.

Birincil veriler

Elde edilen verilerin analizinde ana analiz yöntemi olarak izlenme oranları, yorumları ve etki belirtileri incelenerek 4 serinin içeriği, yabancı izleyicilerin etkileşimi, davranış ve düşünceleri üzerindeki etkisinin boyutu benimsenmiştir. Ayrıca bu çalışmada benzer görseller, aktörler ve hikayeler incelenerek Türk dizileri ile Arapça versiyonları arasında bir karşılaştırma yapılmıştır.

Tablo 1. İncelenecek dizilerin isimleri, sezon sayıları ve yayın tarihleri görülmektedir.

Dizi	Sezon Sayısı	Yapım Şirketi	Yayın Tarihi
Muhteşem Yüzyıl	4	Tims & Productions	5 Ocak 2011
Diriliş Ertuğrul	5	Tekden Film	10 Aralık 2014
Duy Beni	1	Süreç Film	7 Temmuz 2022
Yalı Çapkını	2	OGM Pictures	23 Eylül 2022

Kaynak: (Ntv.net, 2022) (Zad, 2022) (StarTv, 2023) (Kuyucu, 2014) (Bilis, 2013)

İkincil veriler Araştırmamıza benzer çok sayıda makale, akademik makale, kitap incelemesi ve daha önce yapılmış yüksek lisans ve doktora tezleri kullanılacaktır.

1.9. Televizyon Diziler

Diziler Türk Dil Kurumu'na göre: “Bölümler hâlinde yayımlanan ve çoklukla aralarında konu bütünlüğü olan film, dizi, televizyon dizisi” şeklinde tanımlanmaktadır (Bilgin, 2023). Bir televizyon dizisi, televizyonda yayınlanan, çoğunlukla bölümlere ayrılan, ardışık dramatik bölümlerden oluşan bir dizidir ve her bölüm, dizinin bir

parçasıdır. Dizinin her bölümü belli olayları bizlere sunuyor, sonrasında belli bir noktada duruyor ve bir sonraki bölümde olaylar tamamlanıyor (Deniz, 2010).

Tarihsel, dramatik, politik, komedi, romantik, sosyal ve arabesk vb. farklı türden diziler.

Medya içerisinde dizi ve filmler belirli bir olayı veya hikâyeyi izleyiciye en hızlı şekilde aktarabilmektedir. Televizyonun, özellikle vakit geçirmeye ve eğlenmeye büyük katkı sağlayan eğlence programlarının da varlığıyla birlikte, izleyicinin ciddiyete ara vermek ya da bir mola vermek için neye ihtiyaç duyduğunu görmesi, birey ve toplum yaşamındaki etkisini genişletmiştir. Günlük özel ve kamusal hayatın saçmalığı. Televizyon, uyduların ve uydu kanallarının varlığıyla yüksek bir izlenme oranına sahip olup, “Televizyon Draması” gibi temsili bir çerçevede sunduğu fikir ve görüşlerle toplumun değerlerinin, inançlarının ve davranışlarının değişimine etki etmektedir (Adly, 1989). Bunun nedeni dizilerin daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşarak onları ve inançlarını etkileme ihtimalinin yanı sıra dizilerin yeteneğe, imaja, duygulara ve film müziğine bağlı olmasıdır ve tüm bu faktörler izleyiciyi ve izleyiciyi etkiler. Zihninde anılar yaratır ve diziler genellikle hedef kitleye bir mesaj iletir. İster eğlenceye, eğitime ve yetişmeye, ister kültür ve siyasete yönelik bir mesaj olsun, dizi ve filmlerin amaç ve hikayelerinin farklı ve çeşitli olduğunu ve birçok açıdan ele alınabileceğini unutmamalıyız (Çimen, 2000) Yukarıdakilerin ışığında drama dizilerinin izleyici üzerinde en etkili mecralardan biri olduğu sonucuna varıyoruz. Yabancı medya, gençleri etkileyen dizileri daha fazla ürettiği için medya sıralamasında ilk sırada yer alıyor. Friends, How I met Your Mother, Sherlock gibi (Ayad, 2016). Yabancı drama çeviri veya dublaj yoluyla dünyaya ulaşıyor ve izleyici tarafından en çok tercih edilen şey dublajlı drama. Dublaj yabancı drama son zamanlarda Arap dünyasına da kendini kabul ettirdi. Dublajlı drama, “dublaj” tekniğinin kullanıldığı drama olarak bilinir. Kökeni Fransızca bir kelime olup, televizyonda sanatsal bir eserin orijinal dilin yerine alternatif bir dil kullanılarak sesli tercümesi anlamına gelmektedir. Orijinal dizideki senaryonun sesleri kapsamlı bir şekilde taranarak aynı eser başka seslerle çoğaltılarak en fazla sayıda izleyicinin dublajlandığı dillerde takip edilebilmesi sağlanmaktadır. Yetmişli yılların sonlarında Hint filmleri dublajlı drama olarak, doksanların başında Meksika dizileri ve ardından Türk dizileri ve diğerleri ortaya çıktı (Karam, 1994).

1.9.1. Türk Televizyon Tarihi

Türkiye'de TV dizisinin yayını 1968'de başladı ve o zamanlar yerel serilerin eksikliği nedeniyle Türk dilinde dublajlı yabancı dizinin yayınlanmasına tamamen bağımlıydı. Türk televizyondaki yabancı dizilerin yayını satışların ilk yarısına kadar devam etti ve bu dizi, Türk izleyicisini ve onlarla etkileşimini çekmeyi başardı, örneğin onunla büyük bir etkileşim sağlayan "**The Fugitive**" dizisi gibi ve diziyi sergilerken sokaklar tamamen boştu. Bu yüzden TRT'nin en çok izlenen dizisi **The Fugitive** dublajlı dizi oldu. Bu serinin başarısının en önemli nedenlerinden biri, akşam döneminde, birçok insan için dinlenme ve eğlence için her zaman yayınlandı ve bir TV kanalı ve dublaj dizisini insanlara yakın yaptı .Bu TRT kanalını bir Türk dizi üretme deneyiminden geçmeye teşvik etti, bu yüzden 1974'te ilk yerel komedi TV dizisiydi Türk dizisi gerçeklerine daha yakın olduğu ve günlük yaşamlarını, tarihini ve şimdiki zamanlarını yansıttığı için Türklerin onaylanması ve kabulü ile bir araya geldi (Doğanay & Aktaş, 2021).

1.9.2. Televizyon Yayıncılığının Başlangıcı

Televizyon insanı ve toplumu etkileyen en önemli kitle iletişim aracı olarak görülüyordu, dolayısıyla devletin onu geliştirmesi ve kullanması gerekiyordu. Arama haftada bir kez başladı ve perşembe günleri akşam saat beş ve yedide yapılan yayınla sınırlıydı. TRT 31 Ocak 1986'dan itibaren Alman Federal Hükümeti'nin hediyesi olan (TRT döneminde açıklanmıştı) 5 kilovatlık vericiyle Ankara'dan deneme yayınına başladı (Bilgin, 2023).

1.10. Özel Kanallardan Önce

Çeşitlenmeyen faaliyete geçmesinden önce Türk kanalları artmaya ve çeşitlenmeye başladı ama TRT sanki kendi özelliklerini ve eğilimlerini taşıyan çocuklar doğuran bir anne gibi hala TRT adı altında. 1 Nisan 1980'de deneysel yayın olarak yayınlanan, kültür, sanat ve eğlence alanında uzmanlaşmış kanalın (2 TV) yayına başlamasıyla başladı. Yani bir hedef kitlesi vardı ve deneysel yayından altı yıl sonra, 6 Ekim 1980'de resmen yayına başladı. TRT ailesinin kolları olan bu kanallar, yayıncılıkta belirli bir izleyici kitlesi ve belirli bir uzmanlık arayışı içindeydi. Kanal sayısının artmasıyla birlikte 1989 yılında üçüncü kanal da televizyon yayıncılığında pay sahibi olmuş ve amacı psikolojik, kültürel ve kültürel bakım olmuştur. Topluma değerli

bilgilerin sunulmasına ve eğitim seviyesinin yükseltilmesine bilimsel katkılar sağlamak (Özçağlayan, 2000). 30 Temmuz 1990'da Anadolu Üniversitesi'ne ait TRT'nin Kanal 4'ü yayına başlamış, lise ve üniversite öğrencilerine yönelik eğitim içerikleri üzerinde durmuş, eğitim bölümleri arasında eğlence ve rahatlama amaçlı müzik sunmayı esas almıştır. TRT kanalının hedefleri arasında Türkiye'de yaşayan Türkler ile Türkiye dışında Almanya, Rusya ve Avrupa'da yaşayan Türkler arasındaki ilişkileri güçlendirmek de yer alıyor. Bu nedenle 1990 yılında Türkiye dışındaki vatandaşlara yönelik beşinci kanalı (TRT İNT) yayınlarak ilişkileri geliştirmeye ve iletişimi artırmaya karar verdim (Arslan & Tetik, 2020).

1.11. Türk Televizyon Yayını

Türkiye'de televizyon yayıncılığı 1950 yılında başlamış olup bu durum diğer ülkelere göre geç sayılmakta olup, bunun ekonomik ve politik nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir (Özçağlayan, 2000). Türkiye'de 1960'lı yılların ilk yarısında televizyon yayıncılığı başladığında amacı devletin halkla iletişim kurmasını ve insanları birbirine bağlamasını sağlayan bir kitle iletişim aracı olmaktır. Özellikle doğu ve güneydoğu bölgeleri gibi okuma-yazma bilmeme oranının yüksek olduğu ve Türkçeyi akıcı konuşamayan bölgelerde televizyon da önemli bir eğitim aracıydı. Televizyonun amacı eğitim, ulusal kimliğin aşılması, Türk dilinin güçlendirilmesi ve Türk halkının tüm bireyleri arasında eşitlik sağlamaktır. Türkiye'de televizyon yayıncılığının gecikmesinin sebepleri arasında Türkiye'nin Türk televizyonu yayınlama girişimlerinde karşılaştığı teknik ve teknolojik sorunlar, onu Almanlara bağımlı kılmak zorunda bırakmıştır. Devletin televizyon üzerindeki kontrolünün yanı sıra televizyonun eğlence unsurundan yoksun kalmasına neden olan bu durum televizyonun izleyicinin ihtiyaçlarını karşılayamamasına neden olmuştur. Önceki sunumdan, 25 Mart 1925'te yayına başlayan Amerika Birleşik Devletleri ve 30 Eylül 1949'da yayına başlayan Almanya gibi dünya ülkelerine kıyasla Türkiye'nin televizyon yayıncılığında geç kaldığı sonucunu çıkarıyoruz ve Mısır televizyon yayıncılığına 1951 yılında başladı (İlslan, 2015).

Mustafa Sercan Demircan'a göre Türk televizyon yayıncılığını TRT dönemi ve özel kanal dönemi olmak üzere 2 aşamaya ayıracağız (Demircan, 2022).

1) TRT Dönemi

TRT'nin kurulmasıyla birlikte Türkiye genelinde radyo yayıncılığı yapabilecek maddi imkanlar olmamasına rağmen televizyon yayıncılığı çalışmaları daha da ciddileşti, bu da ekonomik durumun Türkiye'de televizyon yayıncılığına başlamasını olumsuz etkilediği anlamına geliyor. Ancak 1966 yılında Almanya'nın desteğiyle Ankara'da ilk yayınına başlayan TRT, Almanya'nın 5 KW verici göndermesiyle ekonomik krizi atlattı (Aziz, 1981). Ankara'da geniş bir izleyici kitlesine ulaşan ve 1972 yılına kadar hızla yayılan TRT kanalının yolculuğu buradan başladı. TRT 15 Mayıs 1974'te normal günlük yayınlarla birlikte renkli yayın yapmaya başlamış, 1 Temmuz 1984'te ise tam renkli yayına başlamıştır, bu adım Türk televizyonunda büyük gelişme oldu. TRT yetmişli yıllarda Ankara, Eskişehir, İzmir ve İstanbul gibi Türkiye'nin tüm illerinde yayına başlayarak, 1972 yılında İzmir'de başlayan ve yalnızca TRT kanalında yayınlanan Akdeniz Olimpiyat Oyunları Ligi'ni canlı yayına dönüştürdü (İlaslan, 2015). TRT Türk dizisi Aşk 1-Memnu ilk kez 19 Nisan 1975 Cuma akşamı saat 20:00 yayınlayan tek kanal oldu. TRT'den destek alan ilk yerli Türk dizisi oldu. TRT kanalında geçmişte yerli filmler yayınlanıyordu ancak prodüksiyonun fazla olması ve bütçe yetersizliği nedeniyle bunları yapamadığı için filmleri sadece kendi ekranlarında yayınlamakla yetindi 1968 yılında TRT kanalında “Bad Seed” filmi yayınlandı. Bu film filmlerin televizyona bağlanmasıyla başlangıç noktasıydı TRT, kendisinden sonra 3 önemli yönetmenle işbirliği yaptı: Lütfi Akadi, Metin Eeksan ve Halit Rafik. 1974 yılında TRT'nin özel bir film yapması için yapılan işbirliğiyle TRT kanalı başta olmak üzere film ve dizi sektörü faaliyete geçti. Türk televizyonunun kontrolü, özel kanalların ortaya çıkışına kadar giderek daha fazla dizi ve film üreten TRT'nin lehine kaldı (Nürlüğe, 2023).

2) Özel Kanal Dönemi

Halkın büyük desteğiyle karşılanan ve başarısını kanıtlayan özel Kanal Star 1'in 1990 yılında yayına başlamasıyla Türk radyo ve televizyon yayıncılığı bir devrime tanık oldu ve Alman vericilerle tüm Türkiye'de yayınlandı. Teknolojik gelişme özel yayıncılığın yaygınlaşmasına, sınırlarının genişlemesine ve televizyon yayıncılığı üzerindeki devlet kontrolünün kaldırılmasına yol açmıştır. Kısa sürede özel programların geniş kitlelere ulaşması ve özel kanalların sayısının artması, izleyicinin tercihlerine uygun uydu yayın teknolojilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara yol açtı (Demircan, 2022). Star TV'nin Türk kanalları arasında tahtını işgal etmesinden sonra,

reklam ve izlenme oranının artması konusunda TRT ile arasındaki rekabet kızıştı. Bu nedenle Star TV kanalı, düşük fiyata çok sayıda reklama yönelerek, futbol maçlarında ve yerel yayınlarda reklam yayınlamaya yöneldi. Yabancı diziler çok sayıda izleyicinin ilgisini çekmektedir. Star TV TRT kanalına göre daha lüks ve eğlenceli içeriklere yöneldi (Özçağlayan, 2000). Bu nedenle Star TV kanalının izleyicilere hediye olarak araba sunması nedeniyle özellikle 1991 yılı yılbaşı gecesi aralarındaki rekabet devam etmiş, bu da kanala olan izlenme ve talebin artmasına neden olmuş, bu da reklamların ve kanal karlarının artmasına katkıda bulunmuştur. Canlı yayınlanan yarışma programlarıyla izleyicilerin etkileşimi, Türkiye'nin birçok şehrinde bazı telefonların tamamen kapatılmasına neden oldu. Star 1 kanalı Türkiye'nin tüm şehirlerinde TRT kanallarından daha fazla popülerlik kazanmış ve Birinci Körfez Savaşı sırasında Star 1'in o dönemde savaşa ilgili daha fazla ayrıntı yayınlaması nedeniyle izlenmeye olan talep artmış, bu da TRT'nin sadece retorik içerikli bir içerik haline gelmesine neden olmuştur. Savaşın gelişmelerini takip etmeden yapılan açıklama, kamuoyunun denetim eksikliği nedeniyle açık ve şeffaf bir tavır sergileyen özel kanalı tercih etmesine neden oldu (Özgen, 2003). Star TV daha sonra açılan pek çok özel kanalın önünü açarken, televizyon içeriği sağlamada yeniliği, çeşitlendirmeyi ve eğlenceyi esas alan bir özel kanal tarzını da beraberinde getirmiştir. Bunlardan belki de en öne çıkanı Show TV'dir. Türkiye Futbol Ligi'nin yayın hakları (Dursun, 2024). Özel kanallar izleyicinin ihtiyaçlarını karşılamaya ve eğlence programları ve diziler yayınlamaya dayanıyordu ve bu, TRT televizyon yayıncılığının tam tersiydi. Özel kanallar öncesindeki dönemde TRT Türkiye'de televizyon ve radyo tekeline sahipti ve Birinci Körfez Savaşı gibi bazı haberlerin yayınlanmasında gizlilik içinde çalışıyordu. Dolayısıyla bu tekeli kıran firma Magic Box-Star Şirketi olarak değerlendiriliyor. O dönemde istismardan etkilenen TRT kanalının televizyon yayıncılığının iş adamlarının kendi çıkarları doğrultusunda kanala devredilmesi 1990 yılı Kemal Ozan ve oğlu Cem Ozan'ın kurduğu Magic Box-Star sayesinde TRT'nin yayıncılık tekelinin sona erdiği yıl olarak kabul ediliyor. Uydu anteni sağlayan belediyeler sayesinde özel kanalların her Türk evine ulaşması kolaylaştı. Bu durum izleyici çekme konusunda aralarındaki rekabeti yoğunlaştırdı ve bu da TRT'nin dizi ve eğlence programlarına bel bağlaması nedeniyle televizyon yayınlarına eğlence dozunu katarak izleyicinin ihtiyaçlarını karşılamasını sağladı (Abasıyanık, 1995).

1.12. Türk Diziler

Türk dizilerinin çekimleri 1970'li yılların başında başlamış ve o dönemdeki dizilerin çoğu romanlardan uyarlanmıştır. Türk kanalları özellikle yabancı dizilere ağırlık vermeleri nedeniyle yerli dizi yapımı konusunda büyük bir gelişme göstermiştir. Seksenli yılların sonlarında özel Türk kanallarının kurulmasıyla birlikte Türk dizi üretimi arttı ve "Bizimkiler" gibi aile dizileri çekilmeye başlandı, Bu dizilerin üretimi doksanlı yıllara kadar devam etti (Arık & Çelik, 2020). İzleyicinin ilgisini çekmek ve kanalın izlenme oranını arttırmak amacıyla Türk dizileri Prime Time adı verilen zaman diliminde yayınlanmaktadır. Haber yayın dönemi olması nedeniyle diziler izleyiciyi eğlendiren ve günlük rutinden kurtaran bir araç olması nedeniyle izlenme sayısının artmasına katkı sağlamaya başlamıştır.

1.13. Uluslararası Pazarda Türk Dizileri

Türk dizilerinin son yıllarda yakaladığı büyük yayılım ve yurt dışında gösterime girmesi sonucu dizilerde meydana gelen gelişme ile dizi üretimi ve ihracatı konusunda ABD ile rekabet edebilir hale gelmişlerdir. Sadece yerel pazarları hedeflemekle kalmıyor, artık küresel pazarda da geniş bir yer edinmiş durumda. Günümüzde yayınlanan Türk dizileri genel olarak aşk, yasak aşk, zengin oğlan ve fakir kızın aşkı, ihanet, cinayet, şiddet, intikam, gözyaşı ve hırs gibi konulardan yoksun değil. Bölümlerde Türk toplumu, aynı zamanda toplumun hayal kurmasını ve Türk sokaklarının gizli sırlarını görmesini sağlıyor. Günümüzde internetin tüm evlere ve telefonlara girmesiyle birlikte Türk dizileri sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgisini çekmekle kalmamış, küresel ölçekte daha geniş bir coğrafyaya yayılarak bugün yabancı vatandaşın da gününün bir parçası haline gelmiştir. İstanbul'un mahallelerini hiç ziyaret etmemiş olsalar bile tanımışlar (Yazar, 2020). Bu diziler Ortadoğu, Balkanlar, İtalya, İspanya ve Güney Amerika'da büyük bir izleyici imparatorluğu yaratmış, kültür ve dil farklılığına rağmen bu ülkeleri ve halklarını etkilemiştir. Baudrillard'a göre tüketim ve üretim arttığında bu, kişinin bol miktarda tükettiği bu ürünlere ihtiyaç duyması anlamına gelir (Özel, 2019). Bu durumda televizyon dizilerinin yurt dışına ihraç edilen üretim, ihracat, reklam, konuşma dili ve kültür açısından tüketim olgusuna katkı sağladığı inkâr edilemez. Ayrıca dizinin içeriğinin insanları tüketmeye teşvik etmesi ve bu dizilere olan talebin artması, bu durum ülke ekonomisine ve ürünlerin tüketicinin isteğine uygun şekilde geliştirilmesine de yansıyor. Televizyon dizileri yirmi birinci yüzyılda Türkiye'de küresel pazar

politikalarının en önemli yansımalarından biri olmuş ve medya sektöründe bir canlanmayı beraberinde getirmiştir. Türkiye'de reyting ölçümlerinde dizi yapımları en çok izlenen programlar arasında yer alıyor. Hatta dizilerin tekrarları veya özetleri bile en çok izlenen ilk beş program arasında önemli bir yer bulabilmektedir (Tns-Global, 2015). Yerli dizilerin reytinglerinin yüksek olması, reklamların bu yapımlara yönelmesine neden oldu ve Türkiye'nin en büyük 20 dizi yapımcısının toplam satışları 2013 yılına göre yüzde 16 artarak 622 milyon liraya ulaştı. Net kar oranı da 59 değerinin milyonlarca lirayı bulduğu belirtiliyor. 2013 sezonunda kanallara dizi satışı yapan 45 yapımcının toplam satışı 750 milyon liraya ulaştı (Türkiye, 2018). Türk dizileri dünyanın tüm ülkelerine ihraç edilse de kültür, dil, gelenek ve ortak tarihin yakınlaşması nedeniyle talep Orta Doğu, Balkanlar ve Orta Asya'da yoğunlaşıyor. Bölgesel farklılıklar da senaryo aktörler, prodüksiyon ve imaj değişikliklerine yol açıyor ama Avrupa ülkelerinde Dizilerini olayların içeriğiyle daha fazla ilgilenen (Öztürk & Atik, 2016).

Türk dizilerinin açık uluslararası pazara girmesiyle birlikte açık uluslararası pazarın ne anlama geldiğini anlamamız gerekiyor. Basitçe söylemek gerekirse açık piyasa, ortak pazarın kontrol ve politikaları ile bunu takip eden düzenlemelerin yanı sıra, yatırımcıların ve tüccarların engellerden uzak, serbest bir iş niteliği açısından aradıklarını elde eden sistemdir. Bu engellerin lisans gereklilikleri, gümrük tarifeleri, keyfi vergiler, sendika ücretleri ve satış sırasında tüccarları kısıtlayan diğer adil olmayan kontrolleri içerdiğini bilmek (tijareti.com). Bu tür bir pazar aynı zamanda giriş sırasında rekabet çerçevesinde, oraya girmeye çalışan yeni şirketlerde somutlaşan engellerle de karşı karşıya kalır. Öte yandan her konuda kapalı piyasayı ihlal ettiği için herhangi bir düzenleme engelle karşılaşmıyor. Çalışma sisteminde belirli standartların bulunmadığını, bunun yerine fiyat politikasının, fiyat ile gerekli mal ve hizmet miktarı arasındaki ilişkiyi gösteren eğri olan arz ve talepteki değişiklikleri takip ettiğini bilerek. Türk dizilerinin yurt dışındaki tüketimine bakıldığında şu anda satılan dizi sayısı açısından en büyük tüketici Şili olurken, dizi satın almak için ödenen para açısından listenin başında Meksika yer alıyor ve bu listede Arjantin'i takip ediyor (Öztürk & Atik, 2016).

1.14. Türkiye'nin Yurtdışındaki Zihinsel İmajı

Zihinsel imaj belirli bir şey hakkında insan zihninde oluşturulan bir dizi gerçek, bilgi ve bilgidir. Bu zihinsel imaj, bir şey hakkındaki bilgilerin, görüntülerin veya tarihsel veya kurgusal gerçeklerin aktarılması yoluyla yaratılır. Wikipedia'ya göre zihinsel imaj bireyin bilişsel sistemindeki bir konunun düzenli bir temsilidir. Homojenliğe yönelen özelliklerin kümülatif bir yapısıdır. Bireyin çevresinin basitleştirilmiş bir modelini temsil eder ve bireyin doğrudan mesaj almasıyla ortaya çıkar. Ve dolaylı iletişim. Araştırmacılar zihinsel imajın iki boyutu olduğuna dikkat çekiyor:

- Bilişsel boyut: Bireyin, bir ülke, kişi veya toplumla ilgili belirli bir konuyu, örneğin devletin tarihi ve coğrafi temellerine ilişkin bilgi ve halkına ilişkin bilgilere ilişkin bilgi birikimini anladığı boyuttur.
- Duygusal boyut: Bireyin bir ülkeye, kişiye veya topluma karşı kabulden reddedilmeye kadar uzanan ve yoğunluğu olumlu ile olumsuz arasında değişen duygu ve duygularını temsil eder.

Türk dizilerinin Türkiye'ye sunduğu şey, yabancı izleyicinin zihninde Türkler ve Türk gerçekliği hakkında eskisinden farklı yeni bir kalıplaşmış imaj oluşturmaktı. Türkiye, turizm ve ekonomi açısından Avrupa toplumlarından üstün hale geldi. Türkiye'ye dair eski izlenimi değiştirmek (Polat & Arslan, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN KÜLTÜR ÜZERİNDE VE YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI

Türk dizi sektörü özellikle 11. yüzyılın ilk on yılında büyük bir patlama yaşadı ve bunun sonucunda Türk dünyası, Orta Doğu, Balkanlar ve Kafkaslar'da ve buradan da büyük ilgi gören diziler üretildi resmen yurt dışına emtia olarak seri ihraç etmeye başladı (Bilgin, 2023). Bu Türkiye için tarihi bir kültürel başarı olarak değerlendiriliyor, çünkü yakın zamana kadar dizi ya da film çekip ülkesi dışına ihraç edemiyordu. Artık Türkiye Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra rekor sürede dizi ve film üreten ikinci ülke oldu.

Günümüzde Türk dizileri hedeflendiğinden çok daha uzak coğrafyalara taşınmış olduğundan, Türk dizilerinin elde ettiği başarılar arasında Türk ve İslam kültürünün aşılması ve tüm dünyaya sunulması da yer almaktadır. Budur televizyon endüstrisinin önemli bir parçasıdır ve onu kültürel ve belki de politik bir güç unsuru haline getirmektedir. Hiç şüphe yok ki Türk dizilerinin bu gelişiminin boyutlarına bakıldığında ilk olarak Türkiye'nin turizm destinasyonu olarak tanıtılması gibi kültürel etkiler ön plana çıkmaktadır. Ve Türk dizilerinin çoğu izleyicisinin bildiği Türk kültürünü ve dilini yaymak (Bilis, 2013). Türk dizileri Türkiye'nin "**Yumuşak Gücü**" olma fırsatını yakalıyor Bilindiği gibi uluslararası ilişkiler literatüründe yumuşak güç kavramı, "istenilen hedeflere zorlayıcı güç kullanılmadan barışçıl bir şekilde ulaşılmasıdır."

Ayrıca Harvard Üniversitesi'nden Joseph Nye tarafından zorlama olmadan çekme ve tutma yeteneğini veya ikna aracı olarak güç kullanma yeteneğini tanımlamak için formüle edilen başka bir tanımı da vardır (Hancıgaz, 2022). Daha yakın zamanlarda bu terim, nispeten daha az şeffaf kanallar ve siyasi ve siyasi olmayan örgütler aracılığıyla lobi faaliyetleri yoluyla sosyal ve kamuoyunu etkilemek ve değiştirmek için kullanıldı (Hancıgaz, 2022). Nye'ye göre yumuşak güç, bir devlet ile halk arasındaki veya bir devlet ile başka bir devlet arasındaki ilişkilerde iyi sonuçlar elde edilmesinde oldukça etkilidir. İstenilen hedeflere ulaşmanın ötesinde hegemonya kurma becerisi de vardır ve hedeflerinize ulaşabildiğinizde, gelenek ve göreneklerinizi dayatabildiğinizde, kültürel üretiminizi tüm dünyaya ihraç edebildiğinizde gerçek güç burada yatar (Bilgin, 2023).

Bu kavramlara baktığımızda aklımıza ilk gelen, yumuşak gücün dünyadaki en iyi örneği olarak kabul edilen Hollywood'dur. Amerika Birleşik Devletleri için Hollywood kültürel bir silahı ve büyük bir kapitalist ticari gücü temsil ediyor ve endüstrisi dış politikasıyla uyumlu (Aydos, 2021). Yıllardır Hollywood yerel ve uluslararası kamuoyunu yönlendirmek için çalışan bir Amerikan cihazı olmuştur tıpkı 11 Eylül'den sonra Amerika'nın Hollywood'u kullanması gibi. "Ortadoğu'ya demokrasi getirmek." Hollywood, Batı'nın zihninde "Arap Müslüman terörist" imajının şekillenmesine katkıda bulunurken, 21. yüzyılın ilk on yılı sonrasında Türk-Amerikan ilişkilerinde yaşanan gerilimi konu alan pek çok film de çekti (Bilgin, 2023). Hollywood yıllardır izleyiciye gösterdiği şeyin kontrolünü elinde tutuyor ve "balın içine zehir katarak" kamuoyundaki imajının değişmesine katkıda bulunuyor. Kamuoyu meseleleri listesinin başında yer alan Holokost meselesi gibi, sadece Amerikan dış politikasını ifade etmek için değil, aynı zamanda Hollywood endüstrisindeki güçlü Yahudi rolünü vurgulamak için de kullanıldı. Hollywood, Yahudilerin maruz kaldığı Holokost'un olup bitenlerin doğruluğunu kanıtlayan hiçbir belgelenmiş tarihi kaynağa dayanmadan yayılmasında en başarılı faktör oldu (Waheed, 2022). Artık Türkiye önemli bir yumuşak güce sahip. Türk dizilerini izlemek sadece Ortadoğu ve Balkanlarla sınırlı değil. Daha ziyade Avrupa ve Latin Amerika'ya yayıldı ve Türk dizileri büyük izlenme oranlarına ulaştı. Bu başarı en büyük uluslararası platformların dikkatini çekerek Türk dizilerinin haklarını satın alarak birçok dile çevirmesini sağladı ve bu da Türk dizilerinin uluslararası dizi haline gelmesine ve yayılmasının artmasına katkıda bulundu.

2.1. Türk Dizileri ve Yumuşak Güç

Kültür bir halkın veya bir ülkenin tarihine, medeniyetine, geçmişine, bugününe ve geleceğine göre kendine özgü bir kimlik oluşturan en önemli unsurlardan biridir (Bülbül, 2001). Türkiye kültürünü dünyaya yaymak yumuşak gücün çok önemli bir unsuru olarak görülüyor ve belki de ülke kültürü, dizilerdeki günlük yaşam tarzından başlayıp karakterlerin taklidinden isimlerine kadar izleyicilerin zihniyetini etkilemenin en hızlı yoludur. Belirli bir ülkede veya nesilde ortak ve yaygın isimler haline gelebilecek karakterlerden oluşan bir dizi Demek ki dizileri Türkiye için yumuşak güç olarak kullanmanın ekonomik siyasi ve kültürel amaçları vardı (Bülbül, 2001). Ayrıca diziler bir tüketim malı olarak değerlendiriliyor ve etkisi filmlerden daha güçlü oluyor. Bunun nedeni filmin belirli bir süre gösterilebilmesi veya aylarca sürebilen dizilerden farklı

olarak izleyicinin yalnızca bir kez izleyebilmesidir. İzleyici ile dizi arasında bir nevi yakınlaşma, yani izleyicinin karakterlere alışması ve olaylarla etkileşime geçmesi anlamına geliyor. Dizi uzun süredir yayınlanıyor ve dizi yıl içinde birden fazla kez gösterilebiliyor. Güçlü etkileşim ve yüksek izlenme oranı nedeniyle filmlerden çok reklamların ilgisini çekiyor (Ateşoğlu & Andaç, 2015). Bu nedenle reklamlar dizilerin ana finansman kaynağı olarak kabul edilir ve Hollywood, lüks evler ve arabalar gibi lüks yaşamı göstererek ve her zaman Amerika'nın gelişmiş bir ülke olduğu gerçeğine odaklanarak Amerikan yaşamını tanıtmaya çalışır bu imajı kamuoyunun zihnine yerleştirmeyi başardı (Nye, 2013). Ayrıca dizisinin yayını sırasında fast food ve alkolsüz içecek reklamlarından da yararlandı çünkü belirli bir yaş grubunu hedef alıyor ve bir Amerikan vatandaşının hayatının en küçük ayrıntılarını bölümler halinde sergileyerek onları etkilemeyi ve kültürlerini Amerikan kültürüne dönüştürmeyi amaçlıyor bir televizyon dizisi. Türkiye kültürüyle izleyicilerin zihniyetini etkileme konusunda Hollywood'dan daha başarılı ve bu etkinin çeşitli boyutları var. Bunlardan belki de en öne çıkanı Türk dizilerindeki kültürel unsurların, Türkçenin farklı coğrafyalarda yayılmasına büyük katkı sağlamasıdır. Türk dizilerini en çok takip eden ülkeden gelen turist sayısının artması da dizilerin Türkiye turizmini ve Türk ekonomisini olumlu yönde etkiliyor. Karakterlerin rol model alınması sadece Türkçe öğrenmede değil, davranışlarda, isimlerde, kıyafetlerde, ilişkilerde ve hatta günlük hayatla ilişkilerde bile görülüyor. Günümüzün televizyon dizileri karşılıksız aşk, ihanet, zenginler gibi karmaşık konular etrafında dönüyor. Adamın zavallı güzel kıza olan aşkı, cinayet ve mafya ve belki de bu konular daha çok Ortadoğu'da arzu edilir (Özel, 2019). Başarılı aşk hikayelerinin sembolü haline gelen Türkiye, burada düğün yapmak için de uygun bir seçim. Geleneksel Türk yemeklerini, özellikle de baklavayı denemek için en uygun yer. İstanbul'un yerlerini tanıtmak amacıyla YouTube'da yer alan videonun bir ibadet sembolü olduğunu ve birçok kişinin Ayasofya'yı ve çeşitli dini camileri görmek için buraya geldiğini unutmayalım. Bu nedenler ve daha fazlasıyla Türkiye uzun yıllar boyunca devasa bütçelerle kurulan ve Amerikan hegemonik gücüyle kurulan Hollywood'un sahip olmadığı bir etki yarattı. Bilgin'e göre Türk dizilerinin tarihi ve kültürüyle ortaya çıkışı, Türkiye'nin küresel kültürel hegemonyaya karşı yumuşak gücünü öne çıkarmasında büyük rol oynadı. Bu Türkiye'nin kültürel kontrol kazanmasına, siyasi gücünü öne çıkarmasına, bağımsız bir siyasi role sahip olmasına yardımcı oldu. Yabancı izleyicilerin kafasındaki Türkiye

hakkındaki geleneksel stereotipi değiştirmeyi başarıyorlar. “Yumuşak güç” terimi ilk kez Bill Clinton döneminde ABD Savaş Bakanı Yardımcısı Joseph Nye tarafından nl “Yumuşak Güç” kitabında kullanılmıştır. Zorlama veya güç kullanımı yerine ikna. Yumuşak g kavramı; zorlamaya başvurmadan, para ödemeden veya savaşa başvurmadan istediğinizi elde etmektir. Bu kavram Türkiye'nin en büyük ilgisini çeken, Türk dış politikasının ve Türk kültürünün küresel çapta tanıtılması hedeflerine hizmet edecek şekilde Türk dramasının Orta Doğu'da ve dünyada kullanılması modelinde en açık biçimleri ve hedefleri ile açıkça görülmektedir. Yabancı turist sayısını artırmakta ve böylece devletin gelirini artırarak ithalat ve ihracat hareketini canlandırmaktadır (Arıboğan, 2001).

2.2. Türk Dizilerinin Etkisi

Türk dizileri MBC'de ilk kez gösterildiğinde Türk dizilerinin ilk tutkulu takipçilerinden biri olan ve Suriye lehçesinde seslendirilen Arap izleyiciler başta olmak üzere yabancı izleyiciler arasında hayatın her alanında etkisini sürdürmeye devam ediyor. Türk dramasının yayılması nedeniyle rekor sürede başarıya ulaşmasını sağlayan da budur. Lehçe ve izleyiciye olan yakınlığı, aynı zamanda Arapları ve Türkleri birbirine bağlayan ortak tarih, bir nevi ortak tarih izleyiciye ile gnderci arasındaki yakınlık oluşturur. Türk dizisi, duygusal, sosyal ya da tarihsel olarak toplumla ilgili birçok konuyu ele alması ve bunları izleyiciye daha yakın hale getirecek şekilde ele alması nedeniyle izleyicilerden net bir tepki aldı. Bu nedenle boş zamanlarında en önemli eğlence aracını temsil eden televizyon programları, özellikle ev hanımları arasında büyük bir yere sahiptir ve Türk aktörlerin tarzından açıkça etkilenen birçok gencin ilgisini çekmektedir. Bu diziler olumlu ya da olumsuz kültürleri ve davranışları etkilemede etkili bir rol oynamaktadır (Toual, 2019).

Dramatik Turizm, Türk Dizilerinin Yumuşak Etkisi

Turizm medyası ülkedeki doğal, arkeolojik, tarihi, otel veya diğer turistik mekanların tüm medya ve gelişmiş iletişim araçlarını kullanarak tanıtımını amaçlayan bir iletişim çalışması demektir.

Bu yabancı turist çekebilecek program, film ve reklamlar da dahil olmak üzere tüm ileri medya ve iletişim araçları kullanılarak yapılmaktadır (Alsayid, 1997). Halk arasında turizm bilincini geliştirmek amacıyla ülkenin turistik mekanlarını belirlemek

amacıyla turizm konu ve konularını tüm medya aracılığıyla ele alan modern medya türlerinden biri olarak tanımlayabiliriz (Alsayid, 1997).

Yumuşak Genleşme

Yumuşak güçten türetilen bir kavram bu, aktörün, çerçeveleme, ikna ve çekim mekanizmalarıyla ilgili maddi olmayan kaynaklara daha fazla güvenerek, başkalarının algılarını, tercihlerini, hesaplamalarını ve davranışlarını etkileme yeteneği anlamına gelir. İster başkalarını cezbeden işbirlikçi bir şekilde, ister onların çıkarlarını manipüle eden veya onları olumsuz çerçevelemeyle tehdit eden sömürücü bir şekilde olsun aktör, bu tür mekanizmalara, özellikle de sömürücü olanlara girişmeye karşı bağışıktır (Toual, 2019). Turizm özellikle son yıllarda Türk ekonomisinin temel direklerinden birini oluşturuyor. Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısı 2023'te 53 milyona ulaştı ve bu Avrupa'dan gelen yabancılar hariç Arap turistlerin yüzdesi. Turizm ve Kültür Bakanlığı verilerine göre yabancı turist sayısı 46 milyon 725 bine ulaştı (Sabaq, 2024). Türk hükümeti 2028'de 90 milyon turist almayı ve turizm gelirlerini 100 milyar dolara çıkarmayı hedefliyor (Sabaq, 2024). Bir Türk dizisinin rastgele bir bölümünü izlediğimizde, Türkiye'nin doğasına ve Ayasofya veya Boğaziçi Köprüsü gibi turistik yerlerin veya Karadeniz bölgeleri gibi köylerin doğasına büyük bir vurgu yapıldığını fark ederiz, Simit, baklava, pasta gibi Türk yemeklerini öne çıkarmayı unutmayalım. Bu turist çekmeyi amaçlayan bir pazarlamadır. Turistlerin gözleri dizide gördükleri saray ve evleri, onlarla olan ilişkisi, dizideki karakterler ve surlarının içinde yaşanan olaylar nedeniyle arıyor (Fersha, 2022). Bunlardan en ünlüsü dizinin tüm hayranlarının ziyaret ettiği turistik bir cazibe merkezi haline gelen ve saraya gidip filmini çeken tüm Arap YouTuber'ların hedefi haline gelen “Aşk ı-memnu” dizisinin villasıdır. Artık sıradan bir saray olmaktan ziyade bu programlardan etkilenen yabancı izleyicilerin anısına dönüşmüştür

Resim 1. Kaynak: (Joe, 2012)

Resim 1. Aşk-ı Memnu dizisinin sarayının önünde ünlü bir Arap oyuncunun resmi.

Muhteşem Yüzyıl dizisinin başarısı, dramanın turizm üzerindeki etkisine bir örnektir. Bu dizinin sezonları yayınlandığından beri turizm şirketleri, diziyi izleyenler için Barjali İbrahim'in doğduğu şehir olan Barja'ya turlar düzenlemektedir. Bu karakterden etkilenmişler, şehrine giderek mezarını ziyaret etmişler (Tanrıöver, 2015). Türk Press'in yayımladığı kamuoyu araştırmasına göre, Arap turistleri özellikle Türkiye'ye yönlendiren nedenlerin başında Netflix platformunda gösterilen Türk dizi ve filmleri geliyor. Netflix platformundan yapılan açıklamada, anketin nüfusu 2 milyarı aşan 8 ülkede yapıldığı belirtildi. Anket takipçilerin yaz ziyaretlerinde Türkiye'yi tercih etmelerinde Türk film ve dizilerinin önemli bir neden olduğunu ortaya koydu (Tanrıöver, 2015). Listenin başında televizyon programları nedeniyle Türkiye'yi ziyaret eden Avustralyalılar, ardından Amerikalılar ve en son Suudiler yer alıyor. Tüm göstergeler Türk dramasının Türk ortamına dair maddi kanıt rolü oynadığını doğrulamaktadır, Pitoresk manzarasının ve hızlı, sofistike yaşamının arka planını oluşturuyordu (Zarqeen & Alalami, 2016).

Aşağıdakiler aracılığıyla:

- Türk dizilerinde çarpıcı bir şekilde yer alan ekli hizmetler, birçok sahnede hareket kolaylığı ve ulaşımın her zaman varlığını göstermekte veya gece geç saatlerde bile para çekme kolaylığını göstermektedir.
- Türk dizilerinin uzun süreli olması ve dolayısıyla turizm tanıtımının uzun sürmesi, Türkiye hakkındaki kalıplaşmış imajın değişmesine ve izleyicileri Türkiye'nin gelişmiş bir turizm ülkesi olduğuna ikna etmeye katkıda bulunmuştur.
- Özellikle Türkiye'nin simgesi haline gelen ve birçok turist tarafından ziyaret edilen İstanbul Boğazı gibi turistik yerleri gösteren dış mekân sahnelerinde kamera lensleri ve iyi yönetmenlik kullanın.
- Aydınlatma izleyicinin dikkatini çeken genel manzaranın çizilmesinde rol oynar. Dokunaklı insan öykülerini kucaklayan bir deniz manzarasını, kuş cıvıltılarıyla dolu halk bahçelerinin görüntüsünü ya da oyuncuların saçlarını okşayan sakin havayı unutmak zordur. Türk dizileri kapalı alan sınırını aştı. Yani stüdyoların ve plazaların kapalı kapılarından çıkıp doğal mekanları açtı. İstanbul'da turizmi teşvik eden çekim yerleri arasındaki çeşitlilik ve hareketle izleyicileri etkilemeyi başardı (Fersha, 2022).

Türk dramasının turizm üzerindeki etkisi, bölgelerin güzelliklerini göstermek, gelenek ve göreneklerin yakınlığını göstermekle sınırlı kalmadı, aksine Turizm ve Kültür Bakanlığı'nın dünyanın en ünlü Türk aktörlerini bilinçli olarak istismar etmesiyle daha da genişledi. Türkiye'de turizmi tanıtmak ve ziyaretçi sayısını Türkiye'nin daha önce görmediği rakamlara çıkarmak. Türkçenin korunması ve sadece yazılı çeviri ile sınırlandırılması zorunluluğunun yanı sıra, 2017 yılından itibaren Türk dizilerinin dublaj rolü de sona ermiş, Türk dilinin çoğu kişi tarafından bilinmesine kadar izleyicinin oyunculardan duymaya başlamasıyla kitle (Fersha, 2022). Bu bağlamda Fas'ın Rabat şehrinde bir dil öğrenme okulunun müdürü Muhammad Daunir, insanların Türk dizileriyle etkileşime geçmesinden bu yana okul yönetiminin Türkçenin öğretilmesi için özel bir bölüm açmaya karar verdiğini ortaya koyuyor (Alrawi, 2017). Bu karar öğrencilerden büyük tepkiyle karşılandı ve birçoğu Türkiye'yi ziyaret edemeseler bile Türkçe öğrenmeyi kabul etti ve kızların en büyük yüzdesi. (Alrawi, 2017). Türk dizilerinin yayılmasının ekonomik etkisi emlak piyasasına da yansımış, bu yaygınlaşma Türkiye'de özellikle Türk dizilerinin çekildiği yerlere olan gayrimenkul yatırımcılarının talebinin artmasına neden olmuştur. Bu diziler Türkiye'de turizm ve emlak sektörü için reklam görevi görüyor. Türkiye İstatistik Kurumu'na göre bu sektörün toplam satılan konut sayısındaki etkisi %16,2 ile 189.739 konut oldu ve onu İstanbul takip etti. Ankara'da 114.432 konut satışıyla yüzde 9,3 oranında satış gerçekleşti. (TÜİK, 2020).

2.3. Türk Dizilerinin Araplaştırılması

Onlarca yıldır Arap izleyici, Kahire'nin Arap dünyasındaki ilk dramatik prodüksiyonun başkenti olmasına ve bunun sonucunda Mısır lehçesinin her Arap evinde yayılmasına alıştı. Mısır lehçesi orijinal Arapça dilinden farklı olmasına rağmen dünyada onu anlamayan ve ona hâkim olmayan Arap yoktur. Ayrıca herhangi bir Arap vatandaşının kültürünün ayrılmaz bir parçası haline gelen Mısır kültürü ve Firavun tarihi (Zarqeen & Alalami, 2016). Mısır draması bile yerini 2000'li yıllarda en parlak dönemini yaşayan Suriye dramasına bıraktı, bu da Mısır ve Suriye dramaları arasındaki rekabeti çok yoğun hale getirdi ve aralarındaki karşılaştırmalar sonsuz hale geldi. Türk dizileri Arap evlerine hücum edip Mısır ve Suriye dramaları arasındaki tartışmayı çözene kadar kazanan ve şu ana kadar ilk rakipsiz dizi olan Türk dizisi oldu (Alrawi, 2017).

Türk dizilerinin yayılmasının etkisi Türk toplumuna ekonomi, turizm hareketliliği, Türk dilinin yayılması, çeşitli Türk programlarının çağın refahı gibi çeşitli yönlerden yansımaktadır ancak bu dizilerin yarattığı etki bir coğrafi bölgeden diğerine farklılık göstermektedir. Daha önce Arap izleyicinin Türk dizileri üzerindeki davranışlarından, ilişkilerine hatta isimlerine ve günlük yaşamın doğasına etkisinden bahsetmiştik, çünkü artık Türk dizilerinin izlenmesi nedeniyle pek çok Türkçe kelime resmi olarak Arapça konuşulan dilde yer alıyor. Ayrıca unutmayalım ki bu etkinin sonuçlarından biri de Orta Doğu'da pek çok insanın ev dekorunu modern Türk tarzına değiştirmeye başvurmasıydı. Bu mobilyaların kaliteli olması ve dünyada üçüncü sırada yer alması, Türk mobilyalarının dünyaya yönelik serilerle pazarlanması yönteminde Türklerin zevkini ve zekasını göstermektedir (Toual, 2019). Türk dramasının başarısı ve toplumlar üzerindeki güçlü etkisi tesadüf değildi, Daha ziyade Türk dizilerini diğer televizyon programlarından ayıran birçok unsurun sonucudur ve onları dünyada bir yer edindiren de budur, İzleyicilerin Türk eserlerine olan ilgisinin nedenleri konusunda araştırmacıların gözlemlerini şu şekilde sıralayabiliriz: (Zarqeen & Alalami, 2016).

- Devasa Türk yapımı, örneğin Muhteşem Yüzyıl dizisinin yapımı 17 milyon dolar bütçeyle yapıldı.
- Türkiye dizilerini ihraç ettiği ülkelere dini ve sosyal olarak yakın, aynı zamanda gelişmiş bir Avrupalı karaktere sahip ve bu da onun Avrupa dünyasını istila etmesini sağladı.
- Televizyon çekimlerinde ileri teknolojilerin kullanılması, ev ve stüdyolar yerine doğada çekim yapılmasına güvenilmesi.
- Türk dizilerinin fikirleri büyük anlamlar taşıyan insani değerleri yansıtır. Yani Türk dizileri, bölümleri arasında ülkesi, cinsiyeti, rengi ne olursa olsun tüm insanları ilgilendiren genel bir insani boyut taşır.

Örnek:

56.Bölümde Suriyeli mültecilerin, özellikle de annelerin trajedisine ışık tutan Kırgın Çiçekler dizisi gibi Arap sorunlarına veya Arap kültürüne ışık tutan sahne, Türkçe bilmeyen Suriyeli bir mültecinin trajedisini yansıtıyor. Ve fakir olmasına rağmen gülümseyerek onlarla anadilinde konuşan bu sahneyi İnsan İnsanlar onunla etkileşime

girdikten sonra gösterin çünkü insanlığın dil ve kültür farklılıklarına rağmen bizi birleştirdiği anlamını yansıtıyor (Alfakeeh, 2022).

- Türk dizilerinde karakter çizimi, birkaç aşamadan geçen ve profesyonel bir çalışma ekibi tarafından formüle edilen sistematik bir süreçtir, Karakter dizideki olaylar bağlamında geliştirilebiliyor ve art arda yüzlerce bölüm ve sezon boyunca varlığını sürdürebiliyor, böylece izleyici karakterler sanki onun yakın arkadaşı olmuş gibi hissediyor.
Gerilim unsurunu, kurgusal hikayeleri ve tarihi romanları kullanma, Buna ek olarak etkileyici bir yönetmenliğe, yakışıklı oyunculara ve 4-5 sezondan fazla süren dramatik bir senaryoya sahip. Böylelikle izleyiciler bir yıldan fazla bir süre boyunca dizideki olayları yaşamaya devam ediyor.
- Oyuncuların yer aldığı sosyal seviye ve yaşam tarzını anlatan Moda tasarımcısı Naima Al-Ajmi, Türk dizisindeki kıyafetlerin aynı zamanda şıklık ve sadelik ile karakterize olduğunu, renk uyumunun izleyicide keyif ve mutluluk izlenimi verdiğini anlattı izleyicilere pozitif enerji veriyor (Fersha, 2022).
- Türk dizilerinde hata bulmak zor olduğundan, dekorun her parçasında ve her kelimede detaylara verilen önem hassasiyet ön plana çıkıyor.

Araplaştırma kavramı

Araplaştırma Arap dilindeki çağdaş çalışmaların bir çalışmasıdır ve dünyadaki medeniyetler arasındaki karşılaşmanın dil, gelenek ve yaşam tarzını etkileyen sonuçlarından biridir, Araplaşma, Arapların Yunanlılar, Romalılar, Türkler ve Persler gibi komşu halklarla karışmasıyla İslam'dan önce ortaya çıktı. Bu kavimlerin dili Arap dilini etkileyerek onun bazı sözlerini taklit etmiş ve halk diğer kavimlerin özelliklerini ve geleneklerini benimsemiştir (Subakir & Astari, 2013). Çoğu kişi uyarlanmış drama ve Araplaştırılmış dramının dramatik bir tür olduğuna inanır, ancak dramatik olay örgüsünü değişim olasılığıyla birlikte tutmaya dayanan uyarlama fikri, Araplaştırma fikrinden tamamen farklıdır. Suriyeli sanat eleştirmeni Samer Al-Shaghri "Darmo" web sitesine verdiği özel röportajda uyarlanmış drama ile Araplaştırılmış drama arasında ayrım yapılması gerektiğini doğruladı, Uyarlama dramatik olay örgüsünü topluma uyacak şekilde değiştirme olasılığıyla birlikte ele almaktır ve bu bir dereceye kadar kabul edilebilir. Ama artık bir hikâyeyi alıp kabaca onun etrafında şekillenen başka bir hikâye

inşa etmek anlamında adaptasyon denilen şey yok. Daha ziyade Araplaştırmaya yani sadece kişilerin isimlerinin değişmesine doğru ilerledik. Araplaştırılmış dramanın yabancı dramının Arabi'ye aktarılmasında daha aşırı bir adım olduğu düşünüldüğünde senaryo değişmeden kalıyor (Al-Shaghri, 2024). Medyanın Araplaştırılması fikri yeni bir fikir değil. Siyah-beyaz filmlerden bu yana, Arap sinemasının dizi, film ve hatta oyun gibi pek çok yabancı hikâyeden alıntı yaptığını görüyoruz. Arap tiyatrosunun tahtını işgal eden Shakespeare'in romanları. Aynı romanı anadilde alıntılıyıp sunmak anlık bir fikir değil, ancak artık alıntı ile Araplaştırma arasında açık bir fark görüyoruz. Alıntı başka yazar veya araştırmacıların eserlerinden alınan metinlerin doğrudan, dolaylı, kısmen veya başka sözcüklerle aktararak çeşitli amaçlarla aktarılmasıdır (Al-Shaghri, 2024). Ama artık Arap kanallarında yayınlanan Türk dizilerinin Araplaştırılması, Türk dizilerinin kopyalanıp yapıştırılmasından başka bir şey değil ama aradaki fark oyuncuların Arapça konuşması. Belki de Türk dramasının Arap dünyasına tanıtılmasından bu yana Arap draması önemli ölçüde gerilemiş, bu da onu istenmeyen bir konu haline getirmiştir.

Arap dizilerini sürekli eleştirilere maruz bırakan dizi, çekim, yönetmenlik ve oyuncu hataları açısından hep Türk dizileriyle karşılaştırılıyor. Bazı yazarları ünlü Arap dizisi “Saraya Abdeen”de olduğu gibi, fotoğraf, giyim ve televizyon yönetmenliği açısından Türk dizilerini taklit etmeye iten de bu oldu. Saraya Abdeen Osmanlı İmparatorluğu'nun Mısır ve Suriye'de hüküm sürdüğü dönemde geçen bir dizidir. Saraya Abdeen dizisi herhangi bir Türk dizisinin Araplaştırılmış versiyonu olmayıp, Muhteşem Yüzyıl dizisine benzer şekilde büyük bütçeli ve olayları aynı zaman diliminde geçen bir Arap dizisi yapılma girişimiydi. Arap izleyici, hikâye farklılığına rağmen Muhteşem Yüzyıl dizisinin kendi deyimiyle- bu çarpık versiyonunu kabul etmedi ancak iki dizi arasında müzik, görsel efektler, kıyafet, oyuncu seçimi gibi pek çok benzer nokta var. Ve bölümlerin sunulma şekli. Bu nedenler yapımının büyük maliyetlerine ve en büyük Arap dizisi olarak tanıtılmasına katkıda bulunan reklam kampanyasına rağmen diziyi birçok eleştiriye maruz bıraktı. Bu dizi o dönemde meydana gelen tarihi gerçekleri önemsemediği ve sarayların sırlarını anlatmadığı için tarihi olarak kabul edildi. Muhteşem'in Yüzyıl dizisinin kopyası olan süslemeler, Arap dramasına tarihi istismar etmekten başka bir şey katmadı. Araplarla Türkler arasında ortak olan şey, Türk dizilerini taklit etmek ve onlarla rekabet etmektir. Yazar Lamis Jaber'e göre Saraya Abdeen

dizisinin yapım amacı, Mısır'ı yöneten Hidiv İsmail'in hayatına dikkat edilmeden sadece Muhteşem Yüzyıl dizisini kopyalamaktı ve onun biyografisi önemli tarihi kaynaklara dayanmadan en kötü şekilde sunuldu (Alfakeeh, 2022). Muhteşem Yüzyıl dizisinin Arap dünyasındaki ezici başarısı, yazarları ve yönetmenleri Muhteşem'in Yüzyıl dizisinin büyüklüğüyle yarışacak bir Arap dizisi sunma arayışına soktu. İlk denemenin başarısızlıkla sonuçlanmasının ardından yine Şam ve Kahire'nin Osmanlı hakimiyetinde olduğu tarihi bir dönemde geçen Haramlık dizisi üzerinden bir girişim daha yaşandı. Mısır, Suriye, Tunus ve diğer ülkelerden Arap dünyasının en ünlü oyuncularını bir araya getiren bu dizide, turnuvaya 60'ın üzerinde ünlü oyuncu katıldı. Haramlık dizisi “Muhteşem Yüzyıl” fikrinin bir uzantısından başka bir şey değildi. Dizinin bölümleri gerçek bir tarihi olaydan yoksundu (Almuhammadi, 2020). Dizi daha ziyade kadınların padişahın aşkını ele geçirmeye yönelik entrikalarına ve siyasi ve nüfuz planlarına odaklanıyor ancak izleyiciyi ilgilendiren tarihi gerçeklere ya da dizide sunulacak zaman dilimine dayanmıyor (Almuhammadi, 2020). Eleştirmenlerin ve Arap izleyicilerin, Türk dizisi Muhteşem Yüzyıl'ın bir taklidi olarak görmesine neden olan dizi, yüksek bütçesine rağmen gösterime girdiği süre boyunca herhangi bir başarı elde edemedi, ancak daha da çok yönetmen hataları, kötü oyunculuk, kötü oyunculuk nedeniyle eleştirildi. ve aktrisler için abartılı estetik ameliyatlar, Odak noktası yalnızca aktrislerin modası, dekorasyonu, hizmetçileri ve güzelliğiydi (Toual, 2019). Arap izleyicinin ilgisizliği ve beklenen başarıyı elde edememesi nedeniyle Türk dizilerini taklit etme veya ödünç alma girişimleri uzun sürmedi. Bu nedenle ülkesinde popülerliğini yitiren Arap dramasının yeniden canlandırılması gerekiyordu. Ve buradan itibaren Türk dizilerinin tamamen Araplaştırılması yolculuğu başlıyor (Waheed, 2022). Nasıl ki ilk Türk dizilerini yayınlayan ve Türk yapımcılarla Türk program satın almak için anlaşma yapan ilk kurum MBC olduysa, MBC de ilk Araplaştıran ve ilk Araplaştırılan Türk dizilerini yapan kuruluş oldu (Hadad, 2019). MBC Orta Doğu'nun en büyük ve lider medya grubudur ve Arap dünyasının bir numaralı eğlence kanalı olarak kabul edilmektedir (Hadad, 2019). Beyrutlu Gelin dizisinin olayları benzer olsa da Arap dünyasında büyük başarı yakalayan İstanbullu Gelin dizisinin Arapça versiyonu olan Beyrutlu Gelin dizisinin ilk bölümleri 2019 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır.

İstanbullu Gelin dizisinin olaylarına hiçbir değişiklik yapılmadan detaylı olarak yer verilmiştir. Ancak bu dizinin başarısı, kendisiyle Türk versiyonu arasında

karşılaştırmassız değildi (Alrabeai, 2019).

Resim 2. ve Resim 3. Beyrut gelini ile İstanbul gelini benzerlik gösteriyor.

Resim 2. Kaynak: (Sameh, 2019)

Resim 3. Kaynak: (Sameh, 2019)

Resim 2. ve Resim 3. Beyrut gelini ile İstanbul gelini afişi benzerliği gösteriyor. Daha önce de açıkladığımız gibi Arap televizyon ve sinema tarihinde uyarlama, Araplaştırma ve taklit var ama daha önce hiçbir dizi tek bir kelime veya sahne değiştirilmeden kopyalanmamıştı, Türk dizilerinin Araplaştırılması çeşitli unsurlara bağlıdır: (Alrabeai, 2019).

- Sahneleri kopyalayın
Araplaştırılmış Türk dizilerinde herhangi bir yenilik ya da yazarlık yoktur, aksine öpüşme ve sevişme sahneleri dışında sahneler hiçbir ekleme yapılmadan olduğu gibi kopyalanmaktadır.
- Film Müziği
Araplaştırılmış Türk dizilerinin en önemli direklerinden biri de müziklerdir. Hiçbir dizide müzik değiştirilmemiştir. Bu yapımcıların saf Türk tadında Arapça bir durum yaratma ve aynı zamanda izleyicinin daha önce Türkçe versiyonunu izlemişse diziyi izlerken şaşırmaması için yaptığı bir girişimdir.
- Televizyon fotoğrafçılığı
Türk dizilerinin Araplaştırılması tüm bölümlerinin İstanbul'da veya diğer Türk şehirlerinde çekilmesine ve ayrıca Türkçe versiyonunu yapan aynı fotoğrafçı ekibiyle sözleşme yapılmasına bağlıdır.
Fotoğrafçılık tüm Türk dizilerinin çekimlerinde izlenen yöntem olan, yüz hatlarına odaklanan, detayları ön plana çıkaran ve aynı zamanda duyguları aktaran çok yakın çekimler yapma şeklindeki Türk tarzına dayanmaktadır (Alhumsı, 2023).
- Televizyon yönetmenliği

Türk Emre Kabakosak'ın yönettiği Beyrut'un Gelini dizisi gibi bugüne kadar Araplaştırılan tüm Türk dizileri Türk yönetmenler tarafından çekildi ve yönetildi. Tüm bu unsurlar Türk dizisinin Araplaştırılmış bir şekilde Arapça konuşulan bir versiyona dönüşmesini sağladı, Arap dramaları, seyirciyi Türk dizileri yerine Arap dizilerini izlemeye çekmek amacıyla İstanbul'u her geçen gün Arap yapımının başkenti haline getiriyor (Murat, 2022). Bu diziler basından sert eleştiriler alıyor ve ne yapım şirketleri ne de oyuncular bu eleştirileri ciddiye almıyor, Aksine, yapım şirketleri özellikle çekimleri başlamış ve önümüzdeki birkaç ay içinde başlayacak olan diğer projeleri aktif olarak üstleniyor ve uyguluyor. Yeni projeler Türk dizileriyle aynı yapım karakterini taşıyacak ancak Arap oyuncuların desteğiyle gerçekleştirilecek (İbrahim A. , 2022).

Arap eleştirmen Kamal El-Shenawy'ye göre Türk dizilerinin Araplaştırılması, Arap kimliğine tehdit oluşturan bir olgudur ve bu şekilde Türk draması dolaylı olarak tanıtılmaktadır (Habousha, 2018). Araplaştırılmış Türk dramasının yayılması, Türk dizilerini tutkuyla takip eden ve zayıf çekim ve yönetmenlik, kötü ve tekrarlanan senaryolar nedeniyle Arap dizilerini izlemekten yoksun olan Arap izleyiciyi hedef alan ticari bir kültürel olgu olarak kabul edilmektedir. Türk dizilerinin Araplaştırılması olgusu, Arap dramasını yeniden canlandırmak ve Arap izleyicileri, özellikle de dublajlı ve tercüme Türk dizilerini izleyerek büyüyen genç nesli ona çekmek için ideal bir çözümdü (Waheed, 2022). Arap yapım şirketleri ile Türk dizilerinin hakları arasındaki sözleşme Türkiye'yi Türk dizilerinden daha fazla tanıtan ticari ve kültürel bir sözleşmedir. Türk dizilerinin Araplaştırılmasının Türkiye'ye ekonomik, kültürel ve turistik açıdan fayda sağladığı anlaşılmaktadır. Arap yapımcılar, Türk çalışma ekibinin iyi yönetmenlik yapması, görsel ve işitsel efektleri kullanabilmesi ve ayrıca daha önce Türkiye'de ve yurt dışında başarıya ulaşmış bir Türk senaryosunun bulunması nedeniyle bu dizileri Araplaştırmaya başvuruyor, Ancak bu olgunun yayılmasından elde edilen kazanç, Türk ekonomisine, kültürüne ve yalnızca Arap aktörlere yansıyor çünkü Türk dramasının Araplaştırılmasına karşı çıkmak, Arap kimliğini tehdit ediyor ve Arap hikayeleri ve romanları yaratılmamasının önemli bir nedeni.

Türk Dizilerini Araplaştırmanın Olumsuz Yönü

1) Fikri ve kültürel kopyalama

Türk dizilerinin Araplaştırılması olgusunun yaygınlaşması ve orijinal dizilerin yakaladığı başarıyı yakalayamamasına rağmen yapım şirketlerinin bu tür dizileri sunmaya devam etmesiyle Arap izleyicisi bu dizilerde olduğu gibi kendini bulanamaz. Arap meselelerini yansıtmadığı ve Arap vatandaşlarının sorunlarına ışık tutmadığı için Arap ülkelerindeki gerçeklere mesafeli davranıyorlar. Arap draması çağlar boyunca eksikliklerine rağmen işsizlik, yoksulluk ve siyaset sorunlarını ele almış ve Arap vatandaşı imajına dramatik olay örgüsü, çekim yerleri ve Arap aktörlerin ayak uydurduğu oyuncu kadrosu aracılığıyla yaklaşmıştır. Arap gerçekliği, olay olay, sahne sahne, bu nedenle de vatandaşların yüreğine dokundu, Araplaştırılmış Türk dizilerinde bu unsurlar eksiktir Arap izleyici aynı Türk dizisini Arap yüzleriyle izlediğini fark eder.

2) Finansal kâr üreticilerin hedefidir

Arap yapım şirketlerinin ilgisi, karlı amaç ve hedeflere ulaşmak için Araplaştırılmış Türkçe versiyonlar sağlamaya yöneliktir. Yapım şirketleri, istedikleri bir şeyi başarmak için, yani karlarını artırmak ve izleyiciyi artırmak için bir projenin parçası olarak Araplaştırmaya doğru ilerliyorlar. Araplaştırılmış Türk dizileri çok büyük üretim ve maliyetlere bağlı öyle ki Arapça versiyonun bütçesi Türkçe versiyondan daha fazla ve bunun nedeni şu: Dizinin ve çekimin zamanlaması arasındaki fark. Kiralık Aşk dizisi 2015 yılında yayına girmiş, Arapça versiyonu ise Nisan 2024'te "Aşk Oyunu" adıyla yayınlanmıştır. Zamanlamadaki bu farklılık dizi üzerinde çalışan kişileri eskisinin daha gelişmiş bir versiyonunu sunmaya motive ediyor, ama Türk dramatik olay örgüsünü korurken. Araplaştırılmış Türk dramasının içerikle değil, görüntü ve hareketle göz kamaştırmaya dayanması da bunun sebepleri arasında yer alıyor. Bu da Arap dizilerinin çekimlerinde genellikle kullanılmayan çekim ve kurgu yöntemlerini seyircinin dikkatini çekmek için kullanmayı amaçladığı anlamına geliyor. Ayrıca kostüm ve makyaj yoluyla Arap aktörlerin görünüşünü Türk aktörlere yaklaştırmayı hedefliyor. Bu tür dizileri yalnızca MBC kanalının "Shahed" platformunda da buluyoruz ve bu, dizinin uzun sürmesi nedeniyle çok sayıda izleyiciyi ve bu platformlara art arda aylık abonelikleri çekiyor (Alhumsi, 2023). Maddi kazançlar dizi yapımcılarını Türk dizilerini Araplaştırmaya ve bol miktarda üretmeye iten temel faktör haline geldi. Bu başarılı

eserler Arap kültürüne ve diline uygun Arapça versiyonlara dönüştürülüyor. Bu eğilim yapımcı şirketlerin Türk dizilerinin popüleritesinden ve geniş hayran kitlesinden yararlanarak yüksek kar elde etme arayışıyla bağlantılıdır. Bu mali kârları elde etmek için Arap sokaklarını ilgilendiren bazı ciddi sosyal konuların göz ardı edildiği ve ortadan kalktığı görülüyor. Araplaştırılmış Türk eserlerinin çoğu hayali aşk hikayeleri ve gürültülü dramalar etrafında dönüyor lüks moda, gösterişli dekorasyonlar ve abartılı derecede güzelleştirilmiş yüzler gibi çekici unsurlara vurgu yapılıyor. Romantik anlatım ve yüzeysel gerilim Araplaştırılmış Türk dizilerine hâkim olan ana unsurlar haline geldi (Alhumsi, 2023). Karar vericilerin başarılı işlere yatırım yapma isteği ve dizi yapımcıları için finansal kazancın önemi, “shehed” platformunda ilk sıralarda yer alan Türk eserlerinin takip edilmesine yönelik büyük ve benzeri görülmemiş talebi açıklamaktadır. Ancak bu Arap ülkelerinde dramanın yetenekli ve yaratıcı yazarlardan tamamen yoksun olduğu anlamına gelmiyor. Ama bu Arap kanallarının seçtiği metinlerin başarılı olmadığı ve yapımcıların tercihinin de doğru olmadığı anlamına geliyor özellikle aynı tanınmış isimlerle iş birliği yapılması konusunda onların beğenisine hitap edebilecek yeni yazarlara kapı açılmıyor.

3) Türk aktörlerin klonlanması

Temsil kavramı

Oyunculuk bir film, oyun, televizyon veya radyo programında karakterlerin rollerini üstlenmek, oyuncunun üstlendiği karakterin rolü olarak, hayali bir karaktere ulaşmak amacıyla hareket ve jestlerin kullanıldığı performans sanatıdır. Yazarın niyetini, metnin imalarını, karakterin ruh ve duygularını aktarmayı amaçlar (İbrahim Q. , 2019). Birçok Türk oyuncunun elde ettiği uluslararası şöhret, her Arap aktörün hedefidir. Eskiden Türk dizilerinde dublaj yoluyla sadece sesli olarak yer alan Arap oyuncu artık Türk oyuncunun yerine kahraman oluyor. Araplaştırılmış Türk dizileri oyuncu seçerken yeteneğe bakmıyor, daha ziyade çoğu izleyici, Türk dizilerinin Arapça versiyonunda yakışıklılığın temel bir koşul olduğunu ve eleştirmenlerin söylediği gibi, oyuncuyu yetenek açısından fakir kılıyor. Şu ana kadar Araplaştırılan tüm Türk dizileri, Arap dünyasında geniş bir hayran kitlesine sahip olan en ünlü oyuncularını hedef alıyor aynı zamanda Arapça eserlerinde yeteneklerinin ortaya çıkmasına rağmen Türk oyunculara

yakın biçimsel özelliklere sahip. Araplaştırılmış dizideki performanslarının Türk aktörün duygularının taklitinden başka bir şey olmadığı dikkat çekiyor.

Bir oyuncu başka bir oyuncunun duygu ve jestlerini kopyalamaya kalkıştığında yeteneği üzerindeki kontrolünü kaybeder ve oyuncu bir taklit aracından başka bir şey haline gelmez ve adını dünyada ölümsüzleştirecek kendi izini bırakmaz. Örneğin Arap ülkelerinde yüksek izlenme rakamlarına ulaşan ve birçok ödül kazanan Ufak Tefek Cinayetler dizisinin Arapça versiyonu olan Stiletto dizisi, Arap versiyonu ise Türk dizisinin körü körüne taklidiydi. Arap dünyasının en ünlü aktrislerinin katılımına rağmen başarısı sadece ticariydi (Adel, 2022). Dizi seyircinin zayıf ve naif olarak nitelendirdiği senaryosu ve dizinin Arap gerçekliğine yakın olmaması nedeniyle izleyicilerden ve eleştirmenlerden yoğun eleştiriler aldı. Peki Arap gerçekliğiyle alakası olmayan ve Türkçeye üstünlüğü olmayan bir Arapça versiyon sunmanın ne faydası var? Türk dizilerinin Arapça versiyonunda yakaladığı başarı önce Türkiye'nin sonra yapımcıların, sonra oyuncuların çıkarımadır. Bu diziler İstanbul'u Arap ve Türk televizyon programlarının pusulası haline getirirken aynı zamanda oyuncularına da şöhret kazandırmıştır. Eleştirilere rağmen Araplaştırılmış Türk çalışmalarının tüm katılımcıları artık Arap dünyasının en önemli aktörleri haline geldi. Oyuncuların performansı, diyaloglardaki abartılı duygulara, yüz ifadelerine, vücut diline ve sorunların ele alınış şekline gidiyor. Ayrıca Stiletto dizisi, olay ve biçim olarak gerçekçilikten yoksun olması nedeniyle Arap kadınlarının gerçekliğine yakın olmadığı için Arap kadınları tarafından yaygın eleştirilere maruz kaldı. Dizide performans, çekim teknolojisi, televizyon yönetmenliği, giyim, makyaj ve güzelleştirmede abartı konusunda Türk geleneğine büyük ölçüde başvurulmuştur (Adel, 2022). Ayrıca gündeme getirilen konular sadece Türk toplumunun sorunları olduğundan, Arap dünyasının sorunlarının Arap gerçekliğini yansıtan karakter ve olaylarla ele alınması, vatandaşların sorunlarına değinilmesi daha doğru olurdu. Bir Türk dizisinin Arap yüzleriyle yeniden sunulması, gerilim unsurunu kaybeder ve yeni olay ayrıntılarının yazılması ve yaratılmasında yaratıcılıktan yoksun kalır. Araplaştırılmış dizi izleyicilerinin çoğu zaten orijinal Türkçe versiyonu izlemiştir ve bazıları sadece karşılaştırma için Arapça versiyonunu izlemektedir. Dublajlı veya tercüme diziler izleyiciye gösterildiğinde, üstü kapalı olarak yabancı televizyon programı muamelesi yapıyor ve kendi toplumundan ve hayatından tamamen uzak olan toplumdan etkileniyor. Arap aktörler, kendi toplumunun sorunlarına değinmeseler veya Arap

insanının yaşadıklarını dile getirmeseler bile izleyici, kendisi ile bu diziler arasındaki ortak noktaları hissedecektir.

2.4. Türkiye'nin Yurtdışındaki İmajı

Zihinsel imajı bireylerin veya grupların belirli bir kişiye, sisteme, kişilere, ırka, tesise, yerel veya uluslararası kuruluşa veya insan hayatını etkileyebilecek herhangi bir şeye ilişkin oluşturduğu öznel izlenimlerin nihai ürünüdür. Bu izlenimler, doğrudan ve dolaylı deneyimler yoluyla oluşur ve bu deneyimler, bu deneyimlerin özetinin içerdiği bilgilerin geçerliliğine bakılmaksızın, bireylerin duygu ve tutumlarıyla bağlantılıdır. Sahipleri için içinden baktıkları dürüst bir gerçekliği temsil ederler. Etraflarında olan biteni anlayabilir veya ona göre takdir edebilirler (Salem, 2011). İmaj kelimesinin kökleri Fransızca kökenli olup Türkçede imaj veya hayal kelimesi yerine kullanılmaya başlanmıştır (TÜİK, 2020). İmaj bireyin bir şeyi bilişsel veya duygusal olarak algılaması ve analiz etmesi, yani bilgi, duygu, inanç ve fikirlerden etkilenecek ortaya çıkan durumdur (Davis, 2006). Bu tanımlara baktığımızda görüntünün fikir, değer ve izlenimleri iletmekle ilgili olduğu yani doğrudan veya dolaylı olarak bilinçli veya bilinçsiz bir kişiden, şirketten veya kuruluştan. İzlenimlerle ortaya çıkan tüm durumların zihinsel özeti olduğu sonucuna varabiliriz (Polat & Arslan, 2015). İmaj kişinin bir şeyin olumlu ya da olumsuz imajını sözlü ya da sözsüz tüm mesajlar aracılığıyla oluşturduğu kişisel bir algıdır diyebiliriz. Bu insanların zihinlerinde anında veya belli bir süre içerisinde zihinsel imajın oluşabileceği anlamına gelir (Polat & Arslan, 2015).

Günümüzde iletişim teknolojisinin gelişmesi ve bilgiye ulaşmanın kolaylaşması sonucunda bireyler yoğun bir bilgi ortamına maruz kalmakta ve çeşitli veri, bilgi ve olgulara saniyeler içerisinde ulaşabilmektedir. Dolayısıyla İmaj bireyin art arda bilgi alması ve onunla etkileşime girmesi sonucu oluşan algı olarak yorumlanabilir. Bu etkileşim aşağıdaki gibi birçok unsurdan oluşur: (Özüpek, 2013).

- 1) Bilgi Düzeyi: Bireylerin reklam, tanıtım, halkla ilişkiler, sinema, televizyon programları, internet gibi çeşitli iletişim ortamlarından edindikleri bilgileri ifade etmektedir.
- 2) Oluşan yargılar: Belirli bir şeye ilişkin toplumda gelişen değer ve kanaatlerdir.

3) Fırsatlar ve hizmetler: Bu unsur belirli bir şeyin zihinsel imajını oluşturmak üzere bir araya gelen sosyal çevre, tarihsel arka plan, siyasi oluşum ve ekonomik durumdan oluşur.

2.4.1. İmajı'nın Önemi

Küreselleşme çağında imaj, ülkeler, kuruluşlar veya şirketler için çok önemli bir araç olarak kabul edilmektedir, çünkü imaj, özellikle teknolojinin hızlı gelişimi ve bilgi akışının ışığında, avantaj için rekabet etmeye ve hayatta kalmaya katkıda bulunmaktadır. Hedef kitlenin zihninde olumlu bir imaj yaratmak, imajın kendisinin bir medya iletişim aracı haline geldiği anlamına gelir (Olgun, 2004). Zihinsel imaj bireylerin toplumsal yaşamdaki konumlarını, görüşlerini ve davranışlarını açıklamaya yardımcı olabileceği gibi, kamuoyu oluşturmada, bireylerin konum ve ilkelerini etkilemede de önemli bir role sahiptir. Zihinsel imaj bireyin toplumla ve çevresindeki insanlarla ilişkilerinde harcadığı çabayı ve zamanı kısaltır, böylece imaj ona içinde yaşadığı dünyaya dair bir vizyon sağlamaktadır (Alawi & Qasmyori, 2019).

İmaj Türleri Kişisel imaj, marka imajı, ülke imajı, kurum imajı .Ayrıca aşağıdaki gibi açıklayabileceğimiz birçok zihinsel imge türü vardır:
Kişisel İmajı

El ve vücut hareketleri, yüz ifadeleri, giyim ve ses tonu olarak tanımlanabilir. Tüm bu faktörler kişinin zihninde bir izlenim oluşmasına katkıda bulunur; yani kişisel imaj, kişinin görsel yansımasıdır.

Marka İmajı

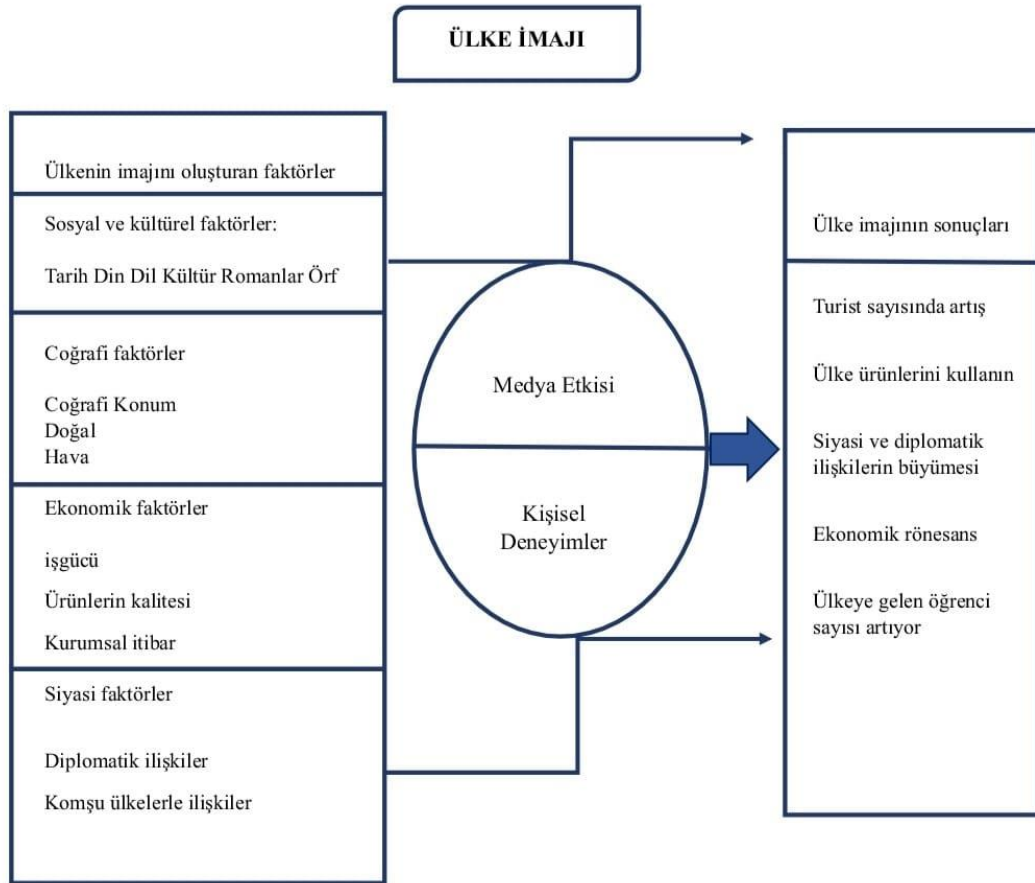
Belirli bir marka hakkında kullanıcıların zihninde kalite, değer ve tercih derecesi gibi oluşan izlenimler bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Marka imajı, markanın kullanıcının zihnindeki yansımasıdır ve diğer markalarla rekabet edebilmenin ve hayatta kalmanın en güçlü aracıdır.

Ülke İmajı

Belki de bu kavram tarih, medeniyet, kültür, siyaset, ekonomi gibi birbiriyle ilişkili birçok unsuru içermektedir.

Basitçe söylemek gerekirse, bir ülke imajı, belirli bir ülkenin kültürü, yaşam tarzı ve doğası ile tüm ürünleri, ihracatı ve gelirleri hakkında bireylerin zihninde sağlam bir şekilde yerleşmiş bir dizi fikir, imaj ve inançtır (Barkınay, 2019). Bireylerin kurumların ve kuruluşların dış çevreye yansıttıkları imajlar olduğu gibi, ülkelerin de dış çevreye yansıttıkları imajlar vardır. Bireylerin zihinlerinde sağlam bir şekilde yerleşmiş olan zihinsel imaj. Kasabanın imajı doğrudan ziyaret ve turizm yoluyla ya da dolaylı olarak tanıtım, reklam ve çeşitli medya yoluyla oluşturulabilir. Altınbaşak ve Yalçın 2008'in özetlediği aşağıdaki Çizelge konuyu basitleştirip açıklayabiliriz: (Altınbaşak & Yalçın, 2008). **Şekil 1.** Altınbaşak & Yalçın'a göre ülkenin imajını oluşturan faktörler.

Şekil 1. Ülkenin imajını oluşturan faktörler

Kaynak: (Altınbaşak & Yalçın, 2008)

Bir ülke imajının oluşmasında, komşu ülkelere ve oradan da dünyaya aktarılan, belirli bir ülke veya belirli bir halk hakkında sağlam bir izlenim oluşturana kadar etkili olan birçok bileşen vardır. Örneğin Almanya'nın mühendislikteki başarısı, Fransa'nın başarısı. Moda ve parfüm alanındaki başarı ve Japonya'nın sistem ve teknolojiadaki ilerlemesi (Barkınay, 2019). Bu nedenle medya ile sportif ve kültürel başarılar ülke imajının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır (Altınbaşak & Yalçın, 2008).

2.4.2. Türkiye'nin Yurtdışındaki İmajı

2010-2017 yılları arasındaki döneme baktığımızda Türkiye'nin 160'a yakın farklı ülkeye Türk dizileri ihraç ettiğini görüyoruz. Bunun sonucunda Türk dizileri Türkiye'nin markasının değerinin yükselmesine ve yurt dışındaki imajının iyileşmesine önemli katkı sağladı. Türk dizilerinin dünyaya ihracatı ve satışı. Turizm, emlak, ekonomi, müzik alanı, mobilya, Türk tatlısı gibi çeşitli sektör ve alanların gelişmesinde büyük rol oynadı. Dünyada üretici ülkeler listesinin başına geçti. TESEV anketine göre Batı'da ve Doğu'da Türkiye imajının yirmi yüzyılın büyük bölümünde olumsuz olması şaşırtıcı olsa da son yirmi yılda büyük ölçüde olumlu bir imaja dönüştü ve Türkiye model haline geldi. Ekonomik ve politik açıdan başarılı bir ülkenin, hatta öğrenciler için, gayrimenkule ya da ekonomik açıdan yatırım yapmak isteyenler için de önemli bir destinasyon haline geldi (Salem, 2011). Yabancı izleyici Türk kültürüne doyup Türk tarihinin farkına varıncaya kadar Türk evlerine ve Türk gerçekliğine yakından nüfuz etmeye başladıkça, Türk dizileri Türkiye'yi yakından tanıma fırsatı sağladı. Türkiye'nin bir ülke olarak imajı ve bu sayede yabancı ülkelerde yaşayan insanlar, Türklerin sosyal ilişkilerini, gelenek ve göreneklerini tanımanın yanı sıra, Türkiye'yi onlarca yıldır gizlenen doğru haliyle görebilmeyi başardılar (Göksun, 2018). Televizyon dizileri sadece eğlence ve eğlence aracı olarak rol oynamakla kalmıyor, aynı zamanda Türkiye'nin dünya çapında gerçekleştirdiği açılımın da temeli sayılıyor. Kalıplaşmış Türkiye imajını değiştirip yerine Türk gerçekliğine ve Türk ailesine daha yakın bir resim koymak. Diziler insanların zihinlerine nüfuz edebilen, duygularını kazanabilen, ilgilerini çekebilen diziler Türkiye'ye ekonomik olarak ve turizme her türlü destekten daha fazla katkı sağlamıştır (Barkınay, 2019). İzleyici tarihsel bir arka planı anlatabilen, insani değerleri ortaya koyan, toplumda değişime katkıda bulunan toplumsal bir konuya ışık tutan ya da Türkiye

hakkında daha önce hiçbir medya kuruluşunun açıklamadığı bir şeyi anlatabilen bir televizyon dizisi gördüğünde (Göksun, 2018).

Türk dizilerinin uluslararası ülke medyasında yayılmasının Türkiye imajına etkisi üzerine yapılan araştırmaya göre, Türk dizilerinin Türkiye imajının iyileştirilmesine olumlu katkı sağladığı ve bunların yarattığı ekonomik büyüme ve siyasi farkındalığın arttığı tespit edildi. Dizi şovu öğrencilerin eğitimlerini tamamlamak için ilk tercih ettikleri ülke olarak Türkiye'yi seçmelerinde rol oynuyor (Öarslan, 2020). Northwestern Üniversitesi'nden Alman araştırmacı Miriam Berg'e göre Türk dizileri Arap dünyasındaki Türkiye imajının değişmesinde büyük rol oynadı. Araştırmada üniversitenin Katar Eyaleti'ndeki şubesinde yapılan araştırma sonucunda bu sonuca ulaşıldı. Çeşitli Arap milletlerinden 100 genç erkek ve kadın, örneklemin çoğunluğu şu fikirdedir: İzleyiciler Osmanlı İmparatorluğu'nun gelişmemiş olduğuna inandıkları için Türk dizilerini, özellikle de Osmanlı tarihiyle ilgili dizileri izledikten sonra Türkiye hakkındaki önceki inançları tamamen değişti, ancak bu Diriliş Ertuğrul dizisi aracılığıyla tarihi gerçekleri öğrendikten sonra izlenimleri hızla değişti (Öarslan, 2020). Araştırmacı Arap kamuoyunu cezbetmede kültürel unsurların önemini, özellikle Türklerin yaşadığı Avrupa yaşantısına rağmen, medeniyet ilerlemesinin yanı sıra Doğu toplumlarıyla uyumlu ortak noktaların da bulunduğunu açıkladı. Komşu ülkeler özellikle Camiler Hicap, Ramazan ayı gibi İslami unsurların ve bir Arap ailesinin hayatını büyük ölçüde andıran bazı muhafazakâr Doğu geleneklerinin kasıtlı olarak sergilenmesini arzuluyor. Bu birçok kişinin Türkiye hakkında daha fazla gerçek ve bilgiyi keşfetmesine yol açtı.

Araştırmaya katılanlar arasında Katarlı genç bir adam da daha önce sadece batı Avrupa ülkelerini tanıdıklarını, ancak Türk dizilerinin Arap toplumuna girmesiyle Türkiye'ye eskisinden farklı bakmaya başladıklarını, çünkü Türkiye'nin başarısının daha da arttığını söyledi. Doğu ile Batı'yı tek bir coğrafyada buluşturmak, gerçeğe yakın, doğru bir Türkiye imajı edindikten sonra onu Türkiye'yi ziyaret etmeye ve orada gayrimenkul sahibi olmaya iten şeydi (Öarslan, 2020).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

3.1. Muhteşem Yüzyıl Dizisi

SBT ve TNS kuruluşları ile birçok akademik çalışma ve anket sitesinin araştırma sonuçlarına göre, Büyük Yüzyıl dizisinin dünya çapında en çok izlenen ve en ünlü Türk dizileri listesinde ilk sıralarda yer aldığını açıkça tespit ediyoruz (Bilis, 2013).

Bu nedenle bu tezde örnek olay olarak seçilmiştir. Muhteşem Yüzyıl dizisi 5 Ocak 2011'de Show TV'de yayınlanmaya başladı ve ilk kez 2011 yılında Arap kanallarında gösterildi. Dizinin senaryosunu Meral Okay yönetmenliğini ise Taylan Biraderlar üstleniyor. Muhteşem Yüzyıl dizisi 3.500.000 lira ile en pahalı bütçesiyle en büyük Türk dizisi sayılıyor (Hayañeh & İnan, 2015). 2013'te 60 ülkede görüldü, Yayınlandığı ilk dönemde toplam 42 ülkede 200 milyon izlenme sayısına ulaşmıştır Anadolu Ajansı'nın verilerine göre Muhteşem Yüzyıl dizisinin dünyada izlenme sayısı 400 milyona ulaştı (Bilis, 2013).

3.2. Dizinin Hikayesine Genel Bakış

Muhteşem Yüzyıl dizisi Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatı sırasında Kraliyet Hareminde yaşanan olayları konu alan, oyuncu Halit Ergenç'in canlandığı Türk tarihi drama dizisidir. Alexandra veya Roxlan adlı Rus asıllı cariyelerinden biri olan ve daha sonra “Hürim” veya “Hoyam” adını alan eşi, hayatında ve tüm Osmanlı İmparatorluğu'nda büyük nüfuz ve etkiye sahip olan oyuncu Meryem Uzarlı'nın canlandığı karısıdır (Kamal, 2023). Dizi, meşru sahibi Kanuni Sultan Süleyman'ın, gözünü Büyük İskender'in otoritesinden daha güçlü bir imparatorluk kurma hedefine dikerek 26 yaşında iktidara gelmesiyle başlıyor. Sultan Süleyman, hükümdarlığı döneminde Osmanlı Devleti'nin sınırlarını genişleten birçok muharebe ve savaşa katılmış, Rodos'un Fethi, Kıbrıs'ın Fethi, Bağdat'ın Fethi, Budapeşte'nin Fethi gibi büyük askeri zaferler elde etmiştir. Dizi aynı zamanda Sultan Süleyman ile Hürrem'in ilk görüşte başlayan ve hızla evliliğe dönüşen aşkının hikâyesini anlatıyor (Kamal, 2023). Bu evlilikten padişahın halefi olmaya aday Mustafa da dahil olmak üzere birçok çocuk dünyaya geldi. Ancak Sultan ile Hürrem arasındaki bu istikrarlı ilişki Hürrem'in Harem'deki rakiplerinden kurtulmaya çalıştığı, Sultan'ın kızı ve oyuncu Nur

Fattahoğlu'nun canlandırdığı ilk eşi Mahidevran'ın kendisi gibi birçok zorluğa maruz kalıyor, Oğlu Mustafa'nın ölümüne sebep olan " Mahidevran"dan intikam almak isteyen kişi. Dizide Haremlik'teki iç çatışmaların yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu ile Avrupa ülkeleri arasında yaşanan Kutsal Roma İmparatorluğu ve İspanyol İmparatorluğu ile yaşanan çatışmalar gibi siyasi çatışmalar da ele alınıyor.

Tablo 2. Dizinin önemli analitik özelliklerini göstermektedir:

Konu Olay	Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı İmparatorluğu, aşk, komplolar, ihanet, savaş, cinayet, cariyeler
Oyuncular	Halit Ergenç (Kanuni Sultan Süleyman) Meryem Uzerli (Hürrem Sultan) Burak Özçivit (Malkoçoğlu Yahya) Nur Fettahoğlu (Mahidevran Sultan) Selma Ergenç (Hatice Sultan) Nebahat Çehre (Ayşe Hafsa Sultan) Okan Yalabık (Pargali İbrahim) Aras Bulut İynemli (Sehzade Bayezid)
Dizi Türü	Tarihi Drama
Sonuç mesaj	Kanuni Sultan Süleyman'ın hayatı ve kaprislerinin hayali bir resmini sunan dizi, daha çok onun özel hayatına, kadın rekabetine ve romantik yönüne odaklanıyor.
Üslup Ata Sözler	Romantik üslup, aşk sözleri, entrika, aldatma ve aşk mektupları hakimdir
Yardımcı araçlar	Giysiler, dekorasyon, çekim yerleri, aksesuarlar

Kaynak: (Bilis, 2013), (Kamal, 2023)

Dizinin Genel Olayları

İlk olaylar: Dizide Kanuni Sultan Süleyman'ın gençliğindeki hayatı, iktidara gelişi ve Hürrem'le ilişkisinin başlangıcı anlatılıyor.

Siyasi olaylar: Dizi, Kutsal Roma İmparatorluğu ve İspanyol İmparatorluğu ile yaşanan çatışmalar gibi Sultan Süleyman'ın hükümdarlığı döneminde meydana gelen birçok siyasi olayı ele alıyor (Abulrahman & Zainab, 2015).

Sosyal olaylar: Dizi Haremlık ile Padişah Sarayı arasındaki çatışma gibi o dönemde Osmanlı toplumunda yaşanan birçok sosyal olayı ele alıyor (Abulrahman & Zainab, 2015).

Romantik olaylar: Dizi büyük ölçüde dizide birçok olayın odak noktası olan Sultan Süleyman ile Hürrem arasındaki aşk ilişkisine odaklanıyor (Murat, 2022). Son sezonu 2014 yılında çekilen Muhteşem Yüzyıl dizisinin dört sezonu çekildi, Aşağıdaki tablo **Tablo 3.** Muhteşem Yüzyıl dizisini yayınlayan ülkeleri ve kanalları göstermektedir (Kuyucu, 2014).

Ülke	TV kanalı	Yayının başlangıcı	Ülke	TV kanalı	Yayının başlangıcı
Bahreyn	Bahreyn TV	Kasım 2011	Türkiye	Star TV	5 Ocak 2011
Fas	Medi1 TV	Kasım 2011	Rusya	Domashny	14 Ocak 2012
Sudan		Kasım 2011	Slovakya	TV Doma	20 Aralık 2011
Suudi Arabistan	MBC	Kasım 2011	Ukrayna	1+1	8 Ekim 2012
Dubai	Dubai TV	Kasım 2011	Sırbistan	Nova	17 Aralık 2013
Tunus	Nessma TV	Kasım 2011	Kıbrıs	ANT1	3 Eylül 2012
Mısır	Al Hayat TV	Kasım 2011	Iran	Gem TV	Eylül 2012

Kaynak: (Kuyucu, 2014)

Türk dizilerinin Arap ekranlarında gösterilmeye başlanmasından bu yana ABC, Türk dizilerinin tam dublajından sorumludur.

Tablo 4. Muhteşem Yüzyıl dizisinin en çok ve en az izlenen bölümlerini gösterir

İzleme Oranı	Bölüm No	Tarih
17.29	11. B	23.03.2011
17.63	12. B	30.03.2011
15.97	13. B	06.04.2011
9.00	135. B	07.05.2014

7.59	136. B	21.05.2014
8.72	137. B	28.05.2014

Kaynak: (Jouda, 2024).

Önceki tablodan dizinin tüm sezonları boyunca en çok izlenen bölümün 17,63 izlenme oranıyla 12. Bölüm, en az izlenen bölümün ise 7,59 izlenme oranıyla 136. Bölüm olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Muhteşem Yüzyıl dizisi özellikle Arap dünyasında yüksek izlenme oranı gibi pek çok açıdan benzersiz bir başarı elde etti. Daha önce hiçbir Arap dizisinin ulaşamadığı bir izlenme oranına ulaşılması, dizi içinde ürünlerini sergilemek için zaman alanı elde etmek isteyen şirketlerin reklam talebinin artmasına neden oldu. Muhteşem Yüzyıl dizisi Arap televizyon tarihinin en büyük reklam gelirini elde etti (Aydos, 2021). Dizinin elde ettiği başarı kendisinden sonra sunulan Arap dizilerinin çoğunun, alaycı, komik, dramatik veya tarihi bir şekilde Muhteşem Yüzyıl dizisini taklit etme girişimlerinden başka bir şey olmamasına neden oldu. Şu ana kadar bazı yapım şirketleri hala Muhteşem Yüzyıl dizisini taklit etme takıntısını sürdürüyor, ancak farklı bir dramatik olay örgüsü ve farklı isimler ve yüzlerle taklit, kıyafetlerde, dekorlarda, fotoğraflarda, bazı ünlü Türkçe terimlerin kullanımında ve ayrıca tarihte (Yusra & Ahmed, 2022). Bazı Türk tarihçilerinin Muhteşem Yüzyıl dizisini eleştirmesine ve Kanuni Sultan Süleyman'ın tarihiyle hiçbir ilgisinin olmadığını iddia etmesine rağmen, Dizinin Kanuni Sultan Süleyman'ı eğlenceye, eğlenceye ve kadına meraklı cariyesiyle ilişkisini kazanmak için çok şey kaybeden bir adam olarak sunmakla suçlayan bazı Türk eleştirmenlerden sert tepkiler geldi. Öyle ki dizi Türkiye dışında yayınlandığında Muhteşem Yüzyıl adıyla değil, "Sultan'ının Kadınları" adına Arap ülkelerine satılmıştı (Aydos, 2021). Yani Kanuni Sultan Süleyman'ın hayatıyla ilgili Osmanlı tarihinin anlattıkları televizyondaki anlatımdan farklıydı. Ancak Arap toplumlarında özellikle Arap dizilerinin tarihinde yer almaması nedeniyle Osmanlı tarihini görme konusunda bir istek vardı. Nadiren de olsa Osmanlı tarihine dair Arap ülkeleri için Osmanlı yönetimine ışık tutmaya ancak Türk dizilerinin ortaya çıkmasından sonra başlamıştır (Yıldırım, 2016). Eleştiri sadece tarihçilerden ve yazarlardan gelmedi, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da "Atalarımız dizide anlatıldığı gibi değil" diyerek diziyi saldırdı. Tüm bu eleştirilere rağmen dizi Türk dizilerinin yayılmasında büyük bir sıçrama yaptı. Diziyi etkileşimin nedenlerini ve başarısını incelediğimizde diziyi ilgili profesyonellik gibi faktörlerin olduğunu görüyoruz. Performanstaki oyuncular, oyuncu

seçimi, zaman dilimi, senaryo gibi dizilerin yayılmasına ve başarılı olmasına yardımcı olan dış faktörler de var.

3.3. Muhteşem Yüzyıl Dizisiyle İzleyici Etkileşimi Faktörlerinin Analizi

Belki de Muhteşem Yüzyıl dizisinin başarısındaki ana dolaylı faktör, Mısır, Suriye, Tunus, Libya ve Yemen'de yaşanan halk devrimleri nedeniyle Arap Baharı yılı olarak adlandırılan 2011'de gösterildiği gibi zamanlamadır. Pek çok Arap ülkesinde vatandaşların canına mal olan ve bir nevi güvensizlik ve istikrarsızlık yaratan bu zorlu siyasi olaylar karşısında tek kurtarıcı Muhteşem Yüzyıl dizisi oldu. Özellikle dizinin gösterimi 2011'de devrimin patlak vermesi sırasında Mısır ve Suriye'de iletişimin kesilmesiyle aynı zamana denk geldiği için O dönemde ülkede sokağa çıkma yasağı da uygulanıyordu. Bazı Arap ülkelerinin yaşadığı bu istikrarsızlık durumu, Muhteşem Yüzyıl dizisini eğlence ve kaçış için başvurulabilecek tek cankurtaran sandalı haline getirmişti (Tahseen, Sharadaga, & Safori, 2021). Arap Baharı kavramı: MS 2011 yılının başlarından itibaren medyada yaygın olarak kullanılan bir terimdir. Yolsuzluğa, adaletsizliğe, zorbalığa karşı gerçekleştirilen, mevcut rejimin devrilmesi çağrısında bulunan barışçıl devrimler ve protestolar anlamına geliyor, bu olay Tunus vatandaşı Muhammed El Buazizi'nin Tunus Cumhuriyeti'nde ateş açmasıyla başladı ve o dönem Mısır Arap Cumhuriyeti'nde olan Cumhurbaşkanı Zeynel Abidin Bin Ali'yi ve aynı zamanda Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek'i de devirdi. Libya'da Muammer Kaddafi rejimini de devirdi ve Yemen, Suriye, Bahreyn ve başka yerlerde de patlak verdi (Harahsha, 2013).

Ayrıca özelde Muhteşem Yüzyıl dizisi ve genel olarak Türk dizileriyle olan yoğun etkileşim, o dönemde Arap yapımının az olmasının en belirgin nedenlerinden biriydi. Çünkü dizi üreten en ünlü Arap ülkeleri Mısır ve Suriye'ydi. Arap Baharı devrimleri bu ana kadar Arap tiyatrosunu ve sinemasını olumsuz etkiledi. Ayrıca Arap Baharı yıllarında gösterilen Arap televizyon programları bir tür komedi ya da romantizm içermiyordu; daha ziyade Arap halklarının acılarını güvensizliklerini ve sığınmalarını öne çıkardıkları için Arap gerçekliğine uygunlardı.

Drama ve sinemanın en önemli işlevlerinden birinin eğlence ve keyif olduğu amacının izleyiciye mutluluk vermek ve acı gerçekleri unutturmak olduğu herkes için sır değil. Bu nedenle Arap dizilerine karşı bir hoşnutsuzluk olduğu kadar belirli bir partinin siyasi görüşlerini benimseyen bazı Arap aktörlere karşı Arap kamuoyunda da öfke vardı.

Ya da bazı aktörler zorlu savaş koşulları nedeniyle Avrupa'ya kaçtı. Bu faktörler dizinin yapımcısı Timur Savcı'nın açıklamalarına göre, dizinin dünya çapındaki izleyici sayısının yaklaşık 400 milyon kişiye ulaşmasıyla, Büyük Yüzyıl dizisinin yerli ve yabancı hiçbir rakibi olmadan benzersiz olmasının önünü açmıştı. Uçağın eğlence programının bir parçası olmak üzere 2013 yılında Emirates Havayolları'na satıldı (Khan, 2020).

Muhteşem Yüzyıl dizisinin ünü sadece Orta Doğu ile sınırlı kalmayıp, 2013 yılı itibarıyla Gürcistan, Macaristan ve İtalya'da da yayınlanmaya başlayan Muhteşem Yüzyıl, İtalya'nın yönettiği ilk Türk dizisi olma özelliği taşıyor (Kuyucu, 2014) İkinci bölümde Muhteşem Yüzyıl dizisini taklit etme denemesi olan ve onu Arap-Osmanlı hikayesiyle kopyalamaya çalışan bazı Arap dizilerini inceledik.

Bu nedenle Saraya Abdeen dizisi Muhteşem Yüzyıl dizisinin başarısının en güzel örneğidir. Muhteşem Yüzyıl dizisinin başarı sendromu hâlâ pek çok Arap yönetmenin ilgisini çekiyor ancak bu, çalışmanın ikinci bölümünde daha önce bahsedilen nedenlerden dolayı körü körüne bir taklitti.

Ancak burada iki dizi arasındaki Türk dizilerinin başarısını Arap dizilerinden daha fazla doğrulayan bazı ortak detayları inceleyeceğiz.

Resim 4. Kaynak: (Layalina, 2014).

Resim 4. Muhteşem Yüzyıl dizisi ile Saraya Abdeen arasındaki kostüm benzerliği

Rasim aynı kostümlerin aksesuarların kullanıldığını gösterir.

Resim 5. Kaynak: (Layalina, 2014)

Resim 5. Her iki dizide de oyuncuların aksesuar ve makyaj kullanımında benzerlik ortaya çıkıyor.

Resim 6. Kaynak: (Layalina, 2014)

Resim 6. Annenin karakterini aynı tarzda kopyalamak Görüntüden iki karakter arasındaki görünüm ve vücut dili benzerliği fark edilebiliyor.

Resim 7. Kaynak: (SarayaAbdeen, 2014)

Resim 7. Saraya Abdeen dizisinin müziklerinin yapan ise Muhteşem Yüzyıl dizisinin de müzik yapımcısı olan Fahir Atakoğlu'dur.

Resim 8. Kaynak: (SarayaAbdeen, 2014)

Resim 8. Rasimden de görülebilen cariyeye ile padişah arasındaki ilişki Saraya Abdeen dizisi, Kanuni Sultan Süleyman'ın Hürrem'le olan hikayesinin yeniden üretilmesine dayanıyordu.

Aynı zamanda Muhteşem Yüzyıl dizisini taklit etme çabasını gösteren dizinin resmi görseli olarak da kabul ediliyor.

3.4. Diriliş Ertuğrul Dizisi

Diriliş Ertuğrul dizisi Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Han'ın babası Süleyman Şah'ın (Engin Altan Düzyatan) oğlu Ertuğrul'un, yeni bir devlet kurmak için tüm unsurları bir araya getiren bir aşiret lideri olarak hayatını anlatıyor. Tarihin İslam dünyasının diaspora ve zayıflık içinde olduğu anlarda İslam fetih bayrağını taşımak için MS 13. yüzyılda geçiyor ve Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş amaçlarını ele alıyor, Mayıs 2014'te prodüksiyona başladı ve 5 sezon boyunca 2020 yılına kadar gösterilmeye devam etti ve İslami dramada bir değişim olarak kabul ediliyor (Şahin & Acar, 2022).

3.5. Dizinin Hikayesine Genel Bakış

İlk bölümler Rum Selçuklularının bölgeye hâkim olduğu dönemde Türkmen boylarının Orta Asya ya da Anadolu'ya gelmesiyle başlıyor. Dizideki olayların çoğu on üçüncü yüzyılda, en önemlileri Moğollar ve Haçlılar olmak üzere bölgedeki imparatorluklar arasındaki çatışmaların yaşandığı bir dönemde geçiyor. O dönemde Ertuğrul bin Süleyman Şah arayış yolculuğuna başladı. Uzun bir tehlike güvenlik eksikliği ve istikrarsızlık döneminin ardından kendisi ve kabilesi için acılarına ve hareketlerine son verecek bir yuva bulmak.

Dizide olaylar geçer ve aşiret güvenliğinin tadını tatmadıkları Halep'in eteklerine bir süre yerleşir, ilk bölüm Ertuğrul ve Zaferi ile sona erene kadar Haçlıların tehlikesi her zaman güvenliklerini dağıtıyordu. İlk bölümün sonunda tüm Türkmen “Oğuz” boyları Selçuklu şehzadesi Sultan Alaeddin Kaykubat'ın ordusunda Moğollarla savaşmak için Konya yakınlarına yerleşmeye karar verene kadar atmosfer sakinleşmiyor. Aynı şekilde her iki kısım boyunca da Müslümanlar ihanetin ve çekişmenin acısından kurtulamadılar (Şahin & Acar, 2022).

Senaryo

Yazarın üslubu daha ilk bölümden belli oluyor ve daha önce de belirttiğim gibi metinlerin ve diyalog seçimlerinin ihtişamı fark ediliyor. Yazar başlangıçta ana karaktere dikkat etmeye ve onun tüm yönlerini gözden geçirmeye güvendi ve farklı hikayelere ve ayrıntılara sahip birkaç karakterden bahsederseniz, daha azın daha fazla odaklandığı anlamına gelen, iyi bilinen sinema kuralı "Az Daha Çoktur" takip etti. İzleyicinin dikkati dağılacığından yazar, Ertuğrul'un karakterinin yönlerini, olması gerektiği gibi, hedeflerini, hayallerini ve hırslarını, duygularını ve hatta görünüşünü göstermeye

odaklandı (Yılmaz & Aşık, 2021). Yazar ayrıca tüm karakterlerle birlikte sık sık Allah'ın zikredildiği ifadeler kullanmıştır. Cümleler sadeliği ve Allah'a ibadet ve dua sırasında karakterlerin sunumunun sadeliği açısından oldukça dikkat çekicidir. Hatta zafer anlarında "Allah Ekber" sloganları çokça atılıyordu ve bu cümleyi duyunca Müslümanların ruhuna düşen “aşırı terörizm” duygusu hâkim olmuyordu. Sanki bize İslam'ı olması gerektiği gibi göstermek istiyormuş gibi (Yılmaz & Aşık, 2021). Daha ilk bölümden itibaren dizinin tüm detaylarında İslami karakterin açıkça görüldüğü ve "sadece bir tarih anlatımı" olmadığı, yazarın kelime ve deyimleri aşırı bir özenle seçmeye büyük özen gösterdiği fark ediliyor. İletmek istediği mesajlara mükemmel uyum sağlayacak hassasiyettedir.

Televizyon Yönetmenliği

Yönetmen performansın çok mükemmel olması ve herhangi bir boşluk olmaması nedeniyle karakterleri seçerken yaratıcıydı. Oyuncular ayrıca 3 ay boyunca düzenli olarak binicilik, okçuluk ve kılıç kullanımı konusunda eğitimler aldılar ve çoğu bunu başardı. Diğer tarihi dizilerdeki oyunculuk deneyimleri. Ayrıca performans bu kadar mükemmel bir şekilde ortaya çıktı çünkü yönetmen ve oyuncular atalarının yaşamları, mahremiyetleri, doğaları, kişilikleri ve birbirleriyle ilişkileri hakkındaki gerçeklerin tam olarak farkındaydılar (Adel, 2022). Sonuç olarak neredeyse sizin de aynı kabileden doğduğunuzu hissettiren çok gerçekçi sahneler ortaya çıktı. Duyguları en çok etkileyen sahneler arasında yönetmenin Ertuğrul ile sevgilisi Halime (Esra Biligiç) veya Ertuğrul ile İbnü'l-Arabi (Osman Süyükut) arasındaki karakterler arasındaki "telepati “ye başvurduğu sahneler yer alıyor. Dizide Ertuğrul'un manevi rehberi olan İbnü'l-Arabi karakteri izleyicilerden büyük sevgi gördü ve onunla etkileşime girdi. 5. sezonda yokluğuna rağmen akıllarda yer etti, Özellikle Avrupa ve Amerika'daki İslam toplulukları arasında büyük ilgi gördü. Çekim açısından kareler arasındaki geçiş çok düzgündü. Belki de bahsetmemiz gereken en önemli şey yavaş çekimi iyi kullanmalarındır, Genellikle ağır çekim fotoğrafçılık çok kötüdür. Ancak dizide dövüşün estetik detaylarını at binme vuruşunu veya atın çimlerin arasından geçmesini ve atların hareket ederken şımartılmasını göstermek için yoğun bir şekilde kullanılmıştır.

Görsel müziğe gelince, çok güzeldi, çalım çok özenliydi, melodiler özgündü ve açıkça görülebilen bir Türk kimliği vardı. İster dövüş ister romantik olsun, her sahnenin

melodileri çok harikaydı ve dizi boyunca izleyicinin aklında kaldı. Hatta özel bir Türk kimliği haline geldi. AK Parti'nin siyasi etkinliklerinde, Diriliş Ertuğrul dizisinin müziğinin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından kullanıldığını her zaman görüyoruz (Adel, 2022). Dizinin başında Ertuğrul aşiretin efendisinin yiğit ve cesur oğlu olarak karşımıza çıkıyor ancak yedinci bölüme kadar cihaddan bahsedilmiyor çünkü onların tek derdi kendilerini Haçlıların tehlikesinden koruyacak bir vatan bulmaktı. Yedinci bölüme gelindiğinde Ertuğrul'un duasında ve Rabbine olan duasında dizinin mesajı açık bir şekilde ortaya çıkıyor. Allah kendisine ve soyundan gelenlere davet uğruna hizmet etmek ve Allah yolunda yürüdükleri yolda Allah'ın adını yüceltmek üzere yemin eder. Bu andan itibaren “evlalar”, sanki büyük bir liderin doğuşunu müjdeliyormuş gibi birçok karakter tarafından sık sık anılacaktır. Dizi Müslüman insanın doğru inancını ve Ertuğrul'un bunca musibetlere asla kızmadığını, aynı zamanda kendisi ve kabilesi için bu dünyada hiçbir rahatlık olmadığına dair inancını da gösteriyordu. Kahramanlardan birinin esir alındığı veya birinin başına yeni bir bela düştüğü sahnelerde, musibetlere karşı ne kadar sabır ve Allah'a tam bir iman uygulandığını gördüm. Onların Allah rızası için şehitliğe olan sevgilerini, savaşçıların kâfirlerle savaşmak için nasıl yarıştıklarını gördüm (Yılmazer & Aşık, 2021).

Tablo 5. Dizinin önemli analitik özelliklerini göstermektedir

Konu Olay	Dizide savaş ve Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşu, adalet, cesaret, kararlılık, entrika gibi pek çok konu ele alınıyor.
Oyuncular	Engin Altın Düzyatan (Ertuğrul) Hülya Darcan (Haima) Serdar Gökhan (Süleyman Şah) Esra Bilgiç (Halime) Nureddin Sönmez (Bamsi) Hakan Vanlı (Kurdoğlu) Didem Balşin (Selcan Hanım)
Dizi Türü	Tarihi Drama
Sonuç mesaj	Vatan sevgisi ve Osmanlı Devleti'ni kurma, değer ve ilkeleri koruma mücadelesi.

Üslup Ata Sözler	Dizide dini anlatılar, popüler Türk atasözleri ve deyişler ele alınıyor.
Yardımcı araçlar	Giysiler, dekorasyon, çekim yerleri, aksesuarlar, Savaş tasarımı

Kaynak: (Shehab, 2016)

Dizi ve filmler kültürün, tarihi ve siyasi olayların aktarılmasında, tarihte etkili kişilerin hayatlarının anlatılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Dizi izleyiciye tarihi bir olayın içinde yaşıyormuş gibi hissettirebilir ve tarih kitaplarından farklı olabilecek ya da onlarla örtüşebilecek pek çok olgu ve bilgiyi bilgi birikimine katabilir. Diriliş Ertuğrul dizisinin amacı da budur karakterler, yaşam tarzı, gelenekler, gelenekler, kıyafetler, yaşadıkları yerler üzerinden o dönemin Osmanlı kültürünü izleyiciye aktarmaktır (Kalafat, 2017). Dizi Osmanlı kültürünü yeni Türk kuşaklarına aktarmanın yanı sıra tüm dünyaya aktarmayı da başarmış ve özellikle Arap ülkelerinde eşi benzeri olmayan kamusal, kültürel ve tarihi bir başarıya imza atmıştır.

Başarı analizimiz şu şekildedir

Türkler ve Araplar ortak bir tarihi paylaşıyor, Türkler ve Araplar bin yıldan fazla bir süre bir arada yaşamışlar, ülkelerin coğrafi yakınlığı aralarında ortak bir tarih oluşturmuş, ticaret, göç, evlilik ve benzeri çeşitli faktörler nedeniyle halklar birbirleriyle kaynaşmıştır, Diriliş Ertuğrul'un dizisi Türk ve Arap ırkları arasındaki bu kültürel ve tarihi yakınlaşmaya daha fazla ışık tutmaya geldi. Dizinin kabileler fikrine odaklandığını ve bu terimin bazı Arap ülkelerinde hala var olduğunu belirtiyoruz. Arap tarihinde Arap kökeniyle ve hangi kabileye mensup olduğuyla övünürdü.

Ayrıca tarihi kıyafetler açısından da yakınlık, Herhangi bir Arap tarihi dizisini izleyecek olursak, örneğin Ömer İbnü'l-Hattab'ın biyografisini anlatan Ömer dizisi olsun, Ertuğrul dizisine çok yakın genel atmosferi fark edeceğiz. Belirli bir tarihi dönemle ilişkilendirilen ve Müslümanların o dönemdeki görünüşünü ifade eden kıyafetlerin aynısının kullanılması, Ayrıca göçmen kabilelerin yaşadığı evler, çekme yerleri ve çadırlar. Ortak gelenek ve görenekler ile günlük konuşmada kullanılan Kelimeler.

Resim 9. & Resim 10. Diriliş Ertuğrul Dizisi Ömer Dizisi arasında savaşlar performans sözler savaş tasarımı ve çekim yerleri açısından birbirine çok benziyor bu da Türklerle

Araplar arasındaki tarihi yakınlaşmaya işaret eder savaşlar, kıyafetler ve ülkenin genel görünümü aracılığıyla.

Resim 9. Kaynak: (Sultani, 2018)

Resim 10. Kaynak: (Sultani, 2018)

Resim11. & Resim 12. Tarihsel dizileri Allah'tan bahsetmek dua etmek veya dini ritüelleri canlandırmak gibi çeşitli alanlardaki İslami ritüelleri göstermeye dayanmaktadır.

Resim 11. Kaynak: (Sultani, 2018)

Resim 12. Kaynak: (Sultani, 2018)

Resim 13. & Resim 14. Hz. Ömer İbnü'l-Hattab ile Gazi Ertuğrul arasındaki zaman dilimi farklılığına rağmen, benzerlik moda ve genel görünümde görülebilmektedir.

Resim 13. Kaynak: (Kakeesh, 2019)

Resim 14. Kaynak: (Hiamagazine, 2012)

Resim 15. & Resim 16. Dizinin çekim yeri aynı İslami tarihi dekor ve ayrıntılarla görünüyor bu benzerliği Türk olsun Arap olsun pek çok İslam tarihi dizisinde görmek mümkün ancak Diriliş Ertuğrul dizisinin yayınlanmasından sonra Orta Doğu'da tarihi dizilere olan ilgi arttı. Diriliş Ertuğrul dizisini izlediğimizde başarılı olduğunu görüyoruz. Osmanlı İslam tarihini Batı'ya iyi gösterme konusunda.

Resim 15. Kaynak: (Kakeesh, 2019)

Resim 16. Kaynak: (Hiamagazine, 2012)

Dizi dolaylı olarak sadece olaylar üzerinden değil, Arap tarihini andıran karakterler, performanslar ve kıyafetler üzerinden de ortak Türk-Arap tarihine odaklanılmasını sağladı ve böylece Arap izleyicinin diziyle etkileşimi arttı.

Bu aslında Arap vatandaşına bu olayların Avrupalı karakterli ve ileri teknolojiye sahip bir ülkede yaşanmadığını hissettiriyor, Aksine bunun önce bir Müslüman olarak ve Arap

Ülkelerini birbirini takip eden yüzyıllar boyunca yöneten Osmanlı medeniyetinin bir parçası olarak tarihinin bir parçası olduğunu hissettiriyor.

Dizide gösterilen gelenek ve göreneklerin yanı sıra, büyüklere saygı, kadınları koruma, evlilik gelenekleri, yemeğe saygı, dini dersler, İslami tarihi hikayeler anlatma gibi günümüze kadar kullanılan Arap gelenekleriyle de aynı kabul ediliyor.

Bu faktörler, Diriliş Ertuğrul dizisini, nnn Türkiye ve Ortadoğu sınırlarını aşarak tüm dünyaya ulaşmasıyla uluslararası bariyeri aşan Türk dizisi haline getirdi. Dünya çapında 3 milyar izlenme sayısına ulaşıyor ve gelirleri yaklaşık bir milyar doları buluyor (Yılmazer & Aşık, 2021).

Aşağıdaki tablo Diriliş Ertuğrul'un bölümlerinin en yüksek ve en düşük izlenme oranlarını göstermektedir.

Tablo 6. Diriliş Ertuğrul dizisinin en çok ve en az izlenen bölümlerini göstermektedir

102. Bölüm (17 Ocak 2018)	26. Bölüm (17 Haziran 2015)
TOTAL – AB – 20+ABC1	TOTAL – AB – 20+ABC1
(1) 17,70	(3) 4,06
(1) 20.23	(1) 7,10
(1) 19,54	(2) 6,15

Kaynak: (Shehab, 2016)

Tablodan 102.Bölüm'n 20,23 ile en yüksek izlenme oranına ulaştığı sonucunu çıkarıyoruz. 26. Bölüm, 4,06 ortalamayla serinin tüm bölümleri arasında en düşük izlenme oranına ulaştı.

3.6. Osmanlı Tarihi Ses ve Görüntüye Dönüştü

Arap okullarındaki tarihi eğitim kitaplarında Osmanlı medeniyetinden ve Arap lkelerindeki Osmanlı yönetiminden bahsetmeden geçilmiyor.

Bu eğitim geçmişi Arap izleyicinin gördüklerinin bir başlangıcı olarak geldi, birçok Arap'ın okullarında Gazi Ertuğrul, Fatih Sultan Mehmet ve diğerleri hakkında bilgi sahibi olduğu anlamına geliyor. Ama burada kâğıttan tarihi olaylarını içinde yaşayabileceğiniz görsel ve işitsel bir diziye dönüştürerek televizyon ve sinemanın rolü vurgulanıyor. Dizi aynı zamanda Türklerin geçmişte yaşadıklarına benzer bir tablonun çizilmesine de yardımcı oldu (Orakçı, 2021). Türk dramasının Arap pazarına girişine tanık olan nesiller Türkiye tarihini görmediler, gösterilen dizilerin tamamı aşk, ihanet ve çeşitli sosyal

konuları konu alıyordu.

İzleyiciler genellikle tarihi destanların veya romanların ve efsanelerin kahramanlarına ilgi duyarlar. Televizyon yönetmenliği fotoğrafçılık ve oyunculuk performanslarının yanı sıra, özellikle antik gerçekliğe dokunan ve gerçek olayları simüle eden dramatik bir olay örgüsüne sahiplerse, tarihi dizileri diğerlerinden ayıran şey budur.

Genel olarak Türk tarihi dizilerini, özelde ise Muhteşem Yüzyıl ve Ertuğrul'un Dirilişi dizilerini Türkiye'nin ürettiği en önemli diziler arasında, dünyanın ise en çok izlenen dizileri arasına sokan birçok etken vardır: (Türker & Kırık, 2019).

- Kullanılan moda, giyim, dekorasyon ve aksesuarlar izleyiciye görsel bir özelliği ön plana çıkaran en önemli araçlardan biri olarak kabul edilmektedir.
- Ana karakterler tarih kitaplarında zengin bir olay ve başarı biyografisine sahip tarihi karakterlerdir.
- Bu iki dizide sürekli çatışma unsuru, örneğin padişahın gönlü için verilen mücadele, iktidar mücadelesi veya hayatta kalma ve düşmanlardan kurtulma mücadelesi.
- Kültürü tarihi ve inançları tanıtmak
- Türk tarihi dizileri hem eğlence niteliği taşıması hem de tarihi bilgilerin aynı zamanda izleyicinin ilgisini çekecek şekilde sunulması ve sadece tarihin hatırlatıcısı olmamasıyla öne çıkmaktadır.
- Tarihi diziler diğer dizilere göre film çekme ve yönetmenlik konusundaki teknolojik kabiliyetleri daha fazla ortaya koyma olanağı sağlar.

Bu nedenle tarihsel dramatik dizilerin üretimi eğlencenin amacı değil, izleyiciler için zevk elde etmektir ancak birçok siyasi ve kültürel hedefe ulaşmayı amaçlayan bir süreçtir. Devletin tarihini bir dramaya dönüştürme süreci: Devletin kültürünün, değerlerinin ve tarihsel başarılarının küresel düzeyinde varlığını artırmaya katkıda bulunan kültürlerin geçici bir iletişimidir.

Bu nedenle dizi sadece tarihten seçilen olaylar değildir fakat tarihi bir çağda hayatı tasvir etmeli ve insanlar olaylarla ve değişim mücadeleleriyle etkileşime giriyor. Tarihsel dramanın bilimsel müfredat kullanılarak yazılmış bir tarih olmadığı anlamına gelir, ancak görüntü, etkileşim, insan duyguları, kelimeler ve mesajlar kullanarak hayatı tasvir etme sürecidir (Alrawi, 2017).

Arap ve Türk toplumunun benzerliği ve ortak tarihleri açısından daha önce bahsedilen nedenlerden dolayı tarihi Türk serisini izleme talebinin nedenini analiz ediyoruz. Bütün halk hikayeleri özellikle de ebeveynlerin ve büyükanne ve büyükbabaların mücadelesiyle ilgili olanları severler ve bu nedenle hikayeleri tarihsel dramın temelini oluşturur, Ayrıca, bu hikayeler yeni nesiller inşa etmeye ve onları araziye, değerleri ve ilkeleri savunmaya hazırlamaya katkıda bulunur, Ülkelerin gücünü ve devamını oluşturmak ve sürdürmek önemli bir süreçtir.

Tarihsel drama insanların benlik saygısı, kimliğin gururunu, ulusa ait olmayı güçlendirmek, sembollerini, tarihini bilmek için kullanıldığından, istikrar insanların maddi ihtiyaçlarından veya güvenliğin korunmasından memnun değildir. Kahramanları ve özgürlük mücadelesi ve bu seçkin insan ihtiyaçları, insanların ekmek ve güvenliğe ihtiyaç duyduklarından daha önemlidir, bu nedenle tarihi drama endüstrisinin binada, ülkeleri korumada ve küresel varlıklarını artırmada önemli bir rol oynaması mümkündür. (Türker & Kırık, 2019)

3.7. Duy Beni Dizisi

Duy Beni dizisi, genç lise öğrencilerinin, özellikle özel okullarda zengin ve fakir arasında yaşanan zorbalığı anlatan bir gençlik drama dizisidir. Ergenlerin ister okulda ister evde olsun duygu ve sorunlarına ışık tutar.

Dizi aynı zamanda zorbalığın ve entrikaların gençler üzerindeki etkisini, yanlış yetiştirmenin ve aile içi şiddetin etkisini de gösteriyor (Cnnturk, 2022).

3.8. Dizinin Hikayesine Genel Bakış

Dizinin olayları İstanbul'un fakir bir mahallesinde yaşayan annesiyle birlikte güvenli ve sevgi dolu bir hayat yaşayan “Rabia Soytürk” adlı sıradan bir kız etrafında dönüyor. Dizideki olaylar sırasında felç olan yakın arkadaşı Leyla “Helin Kandemir” vardır.

Zengin bir ailede büyüyen güçlü bir yapıya sahip olan Kanat “Caner Topçu” ise 17 yaşındadır ve babası ünlü bir iş adamıdır. İnsanlar onu önlerinde iyi olduğu için seviyor ama evde insanların gördüğünün tam tersi gergin ve huysuz. Karısının hastalığına sebep olan ve ona yardım etmeyen oğlu, akıl hastası olduğu için onu sürekli sebepsiz yere dövüyor. Kanat büyüdüğü ortam ve içinde bulunduğu koşullar nedeniyle okulda katı

kalpli biri oldu. Herkesle tartıştı ve onlara zorbalık yaptı. Herkes ondan korkuyordu ve ona okulun kralı diyordu (Zad, 2022).

Babası okulun kurucusu ve başkanı olduğu için okulun kraliçesi olarak adlandırılan bir kız arkadaşı vardır. Kız arkadaşı ise okulun sahibi olduğu için cesareti ve gücü nedeniyle herkes ondan korkar. Bu nitelikler onun birçok öğrenciye karşı zorbalık ve kibir yapmasına neden oluyor.

Senaryo

Duy Beni dizisinin senaryosu izleyicilerin olaylara odaklanmasını artırmak için olay dizisinde bir miktar belirsizlik ile karakterize ediliyor.

Dizideki anlatımsal diyaloglara gelince bunlar oldukça derin ve biraz da felsefi, özellikle de dizi öğrenciler arasındaki zorbalık olgusunu ele aldığı için yazarın da bunu amaçladığını görüyoruz. Zorbaların hataları konusundaki farkındalığını artırabilecek bir şekilde.

Bu dizinin diyaloglarında insanlara zorbalar onların düşünceleri ve yaşam pratikleri hakkında bir uyarıyı gizlediği anlamına geliyor.

Mesela dizinin bir bölümünde söylenen bir cümle dikkatimizi çekiyor: “*Kötü bakışlarıyla yaralarınıza daha çok tuz basıyorlar.*” Bir önceki cümleyi analiz ettiğimizde onu edebi ve felsefi buluyoruz. Birinci ve ikinci bölümlerde öğrencilerin davranışlarının zorbalık ve insanlardan gelen aşağılama ile karakterize olduğunu fark ediyoruz. Pek çok gençlik grubunu temsil eden ve gençlerin sorunlarına ve düşüncelerine ışık tutan karakterleri yazmak.

Örneğin görünürde hiçbir sebep yokken şiddet ve saldırganlık yapan "Kanat" karakteri, ancak büyüdüğü eve girdiğimizde kişiliğinin oluşmasında ve şiddete yönelmesinde aile içi şiddetin etkili olduğunu görüyoruz. Bunlar aile içi şiddet, özgüven eksikliği, zorbalık, ebeveynlerin ayrılması ve diğerleri gibi ergenlik sorunlarının bir parçasıdır

Tablo 7. Dizinin önemli analitik özelliklerini göstermektedir

Konu Olay	Ergenlik, zorbalık, şiddet, kıskançlık, entrika, gizem, şantaj
Oyuncular	Rabia Soy Türk (Ekim) Caner Topçu (Kanat Günay) Sümeyye Aydoğan (Melisa) Meltem Akçöl (Hazal) Helin Kandemir (Leyla) Burak Can (Aziz) Utku Coşkun (Ozan Yılmaz) Taha Bora Elkoca (Bekir Kaplan) Gökçe Güneş Doğrusöz (Ayşe)
Dizi Türü	Sosyal Drama
Sonuç mesaj	Genç öğrencilerin hayatları ve gençlerin yaşadığı zorbalık, şantaj, şiddet ve dayak gibi çeşitli olaylar gösteriliyor.
Üslup Ata Sözler	Gizemli, derin, felsefi diyaloglar sosyal konuları, zorbalığı, aşağılamayı, tehditleri ve şiddeti ele alıyor.
Yardımcı araçlar	Giysiler, dekorasyon, çekim yerleri, aksesuarlar, Her karakterin beden dili

Kaynak: (Zad, 2022).

3.9. İzleyicilerin Diziyle Etkileşimi

Duy Beni dizisinin başarısı sadece Türkiye ile sınırlı kalmadı, 2022 yılında gösterime girdiği günden bu yana başta Körfez ülkeleri olmak üzere Arap dünyasındaki gençler arasında sosyal medya platformları ve sitelerinde geniş çapta yayıldı (Zaiter, 2022). Diriliş Ertuğrul veya Aşk-ı Memnu gibi en ünlü başarılı Türk dizilerinden farklı olmasına rağmen Arap izleyiciden büyük beğeni topladı.

Biçim ve içerik bakımından farklılık gösterir, ancak yaygın bir etkileşim elde etmiştir.

Bunun nedeni aşağıdaki analizdir:

- Dizi gençlerin hayatlarına odaklanıyor, Arap dünyasında yüksek izlenme oranına ulaşan Suriye dizisi “School Days” ve İspanyol dizisi “Elite” gibi okul dizileri Arap dünyasında popülerdir, Dizide tartışılan sorunlar bazı özel Arap okullarında da mevcut; bazı öğrencilerin birbirlerine karşı entrikaları, kıskançlık, aşağılama ve şiddet gibi, Dizideki bazı karakterlerin yaşadığı aşırı özgürlük. Dizide gördüğümüz özgürlük Arap toplumlarında bu ölçüde yok ve bu nedenle dizi, Arap izleyicinin Türk öğrencinin yaşadığı bu özgür dünyayı gördüğü bir pencere olarak karşımıza çıkıyor, Dramatik olay örgüsü ve oyuncuların performansları
- Okul forması, Zorbalık olgusu dizide bazı karakterler üzerinden anlatılıyor Zorbalık olgusunun Orta Doğu'da özellikle gençler arasında oldukça yaygın olduğu, okullarda çocukların ve gençlerin yaklaşık %30'unun zorbalığa maruz kaldığı biliniyor. Bu oran erkeklerde %32, kızlarda ise %28 civarındadır (Sharbet, Mahfouz, & Salma, 2018).

Yani dizi birçok genç öğrencinin acısını dile getiriyor. Özellikle zorbalığa maruz kalan birçok öğrenci sesini çıkarmadığı için

Tablo 8. Duy Beni bölümlerinin en yüksek ve en düşük izlenme oranlarını göstermektedir.

6. Bölüm (11 Ağustos 2022)	1. Bölüm (7 Temmuz 2022)
TOTAL – AB – 20+ABC1	TOTAL – AB – 20+ABC1
(3) 3,68	(7) 1,36
(4) 1,95	(10) 1,14
(6) 2,12	(13) 1,18

Kaynak: (Zad, 2022)

Tablodan 6.Bölüm'ün 3,68 ile en yüksek izlenme oranına ulaştığı sonucunu çıkarıyoruz.1. Bölüm, 1,36 ortalamayla serinin tüm bölümleri arasında en düşük izlenme oranına ulaştı.

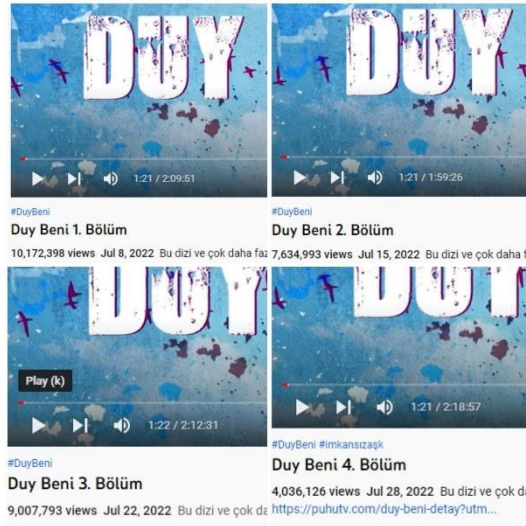
3.10. Arap İzleyicinin Beni Duy Dizisiyle Etkileşimi

İzleyicilerin diziyle etkileşimi, YouTube platformunda “Duy Beni” dizisinin en yüksek izlenme oranına ulaşmasını sağladı. Duy Beni dizinin ilk bölümü bir aydan kısa bir sürede YouTube'da 10 milyondan fazla izlenme sayısına ulaştı.

Eserin ikinci bölümü ise YouTube video sitesinde yayınlandıktan yaklaşık 3 hafta sonra yaklaşık 8 milyon izlenme sayısına ulaştı. Dizinin üçüncü bölümü YouTube'da sadece 11 günde 9 milyon izlenme sayısını aşmayı başardı. Sadece 4 gün içinde çalışmanın dördüncü bölümü YouTube'da 4 milyondan fazla izlenme sayısına ulaştı, bu da günde yaklaşık bir milyon anlamına geliyor (TurkeyCelebs, 2022).

Güncel Türk dizilerinin başarısına en çok yardımcı olan şey, Arap izleyicinin artık diziyi Türkiye'de gösterildiği anda ve ister televizyon ister Türk web siteleri aracılığıyla doğrudan Türk kanalları üzerinden izliyor olmasıdır.

Bu durum Türk dizilerinin ilk kez sahneye çıktığı, önce dublaja tabi tutulduğu, ardından Arap kanallarına satıldığı ve daha sonra izleyicilere yayınlandığı dizilerin aksine, Canlı yayınlandığında izlenme talebini artırıyor.

Resim 17. Duy Beni dizisi izleme oranı Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü bölümler

Kaynak: (Bölüm, 2022).

Çevrilen Duy Beni dizisinin elde ettiği rekorlar

Duy Beni dizisinin tercüme edilen ilk bölümü YouTube'da 7 milyondan fazla izlenme sayısına ulaştı. Eserin tercüme edilen ikinci bölümü YouTube video sitesinde 4 milyondan fazla izlendi. Dizinin çevrilen üçüncü bölümü YouTube'da 3,5 milyon izlenme sayısını aşmayı başardı. Dizinin çevrilen dördüncü bölümü ise sadece iki günde YouTube'da bir buçuk milyondan fazla izlenme sayısına ulaştı. (Zad, 2022)

Dizinin, 700 kullanıcının bu puanı verdiği IMDB sitesinde 7,6/10 puan aldı. Bunların %77,3'ü 10/10 puan verirken, 4,4'ü 1/10 puan verdi, geri kalan puanlar ise sitede farklıydı (Zad, 2022).

Dizinin Tik Tok ve Telegram aracılığıyla yayınlanmasına ek olarak.

Öte yandan Arap izleyicinin diziyle olan etkileşimi ister olumlu ister olumsuz olsun karakterler üzerindeki güçlü etkisidir. Dizi gençleri giyim, konuşma ve düşünme gibi birçok açıdan büyük ölçüde etkiledi. “Duy Beni” dizisinin oyuncularının görünümü ve kıyafetleri birçok Arap kızının, özellikle de genç kızların hedefiydi.

En ünlü Arap YouTuber'ların çoğunun Duy Beni dizisindeki okul kıyafetlerini giydiğini ve dizi karakterlerini taklit ettiğini görüyoruz. Bu videolar büyük yankı uyandırdı ve yüksek izlenme oranına ulaştı.

Resim 18. Duy Beni dizideki karakterlerin en ünlü Arap YouTuber'lar tarafından taklidi

Kaynak: (Stars, 2022)

Bu fotoğrafta Arap dünyasının en ünlü YouTuber'ları, her kızın dizideki kızlardan birinin karakterini canlandırdığı "Duy Beni dizisinin Arapça versiyonu" başlıklı bir videoda bir araya geldi. Video sosyal medya platformlarında geniş çapta yayıldı ve ortalama 6,4 milyon görüntüleme aldı. Pek çok Arap YouTuber Duy Beni dizisinin çekim sitesinden video çekmeye gidiyor ve bu da başta kızlar olmak üzere pek çok gencin diziden etkilendiğini gösteriyor, YouTube'daki birçok videoda sırf yüksek izlenme oranı elde etmek için dizinin isminden yararlanılıyor.

Rasim 19. Arap YouTuberlar Duy Beni dizisinin oyuncularıyla birlikte gösterirdir

Kaynak: (Chaimae, 2022)

Rasim 20. Dizideki Melissa karakterine nasıl makyaj yapılacağına dair YouTube videosu

Kaynak: (Khaled, 2022)

Duy Beni dizisinin çekim sitesi artık gençler için turistik bir çekim merkezi haline geldi birçok YouTuber, Ekim'in evi gibi, dizi karakterlerinden bazılarının evlerini fotoğraflamak veya diziyle tanışmak amacıyla burayı ziyaret ediyor. Aktörler veya çekim yerinde bulunma.

YouTuber'lar genellikle yüksek izlenme oranı elde etmek ve aynı zamanda şöhret kazanmak için izleyicinin dikkatini çeken bir video fikrine başvuruyor.

Bu nedenle Türk dizilerini özellikle de ünlü dizileri gösteren içerikler oldukça başarılı bir fikir ve yüksek izlenme oranı alıyor. Arap izleyicilerin etkisi ve dizinin bölümlerini sürekli takip etmeleri nedeniyle birçok YouTube ünlüsünün Duy Beni dizisini evlerde ve okullarda çekmek için başvurduğu bir analizdir. Netflix platformu 2021 yılında “Al Rawabi School for Girls” adında Arapça bir dizi hazırladı. İlk sezonu özel bir kız okulunda geçen ve Meryem isimli bir kızın maruz kaldığı zorbalığı anlatan bir dizidir. Dizi ilk sezonunda sadece kızlar ile zengin ve fakir sınıflar arasındaki zorbalık olgusunu ele alıyordu. Ancak dizinin 2. sezonu 2024 yılında çekildi. "İkinci sezonun da Duy Beni' dizisinden sonra yayınlandığını belirtelim. “Beni Duy” dizisindeki karakterlerin birebir aynısı yeni karakterler getirdi ve izleyiciler bu geleneği kıyafet, performans ve karakter özellikleri açısından fark etti.

Al-Rawabi School dizisi Duy Beni dizisinin Arapça versiyonu değildi ancak Türk dizisinin elde ettiği büyük başarı nedeniyle ikinci sezonunda kopyalamaya çalıştı. Burada iki dizi arasındaki benzerliği analiz edebiliriz:

Resim 21. Melissa'nın karakterinin klonu olan Al Rawabi dizisindeki Tasneem karakterine ait. **Resim 22.** Al Rawabi dizisinde taklit edilerek yeniden üretilen Duy Beni dizisindeki Melissa karakteri.

Resim 21. Kaynak: (Nasir, 2024)

Resim 22. Kaynak: (internethaber, 2022)

Belki de izleyicilerin çoğunluğu Tasneem'in karakteri ile Melissa'nın karakteri arasındaki görünüş, giyim, mali durum ve sosyal statü açısından benzerliği fark etmiştir. İki karakterin benzerliğini ve resimde kullanılan beden dilini ancak resim aracılığıyla fark edebiliriz.

Resim 23. Okulda arkadaşları tarafından zorbalığa ve şiddete maruz kalan Al-Rawabi dizisindeki Meryem karakterine aittir. Burada Duy Beni dizisindeki Laila karakteri ile arasındaki benzerliği fark ediyoruz. Yani Ayrıca Meryem ile Leyla'nın kişiliklerinde de benzerlik var.

Resim 24. İlk bölümde okuldaki arkadaşlarının düzenlediği bir kazaya karışan Laila karakterine kadar uzanıyor ve bu da Al-Rawabi dizisindeki olaylara ve özellikle Meryem karakterine benziyor. İki dizi arasındaki bu benzerlik ve yakınlık, analizlerimize göre, iki dizinin yüksek izlenme oranlarına sahip olmasının nedenlerinden biri.

Resim 23. Kaynak: (Nasir, 2024)

Resim 24. Kaynak: (Duybeni, 2022)

Bazı olaylarda da benzerliği görüyoruz, ayrıca kazaya uğramak, zorbalığa maruz kalmak gibi kişisel özelliklerde de benzerlik görüyoruz. Öncelikle “Al-Rawabi School” dizisi “Duy Beni” dizisiyle aynı değildi ama okullardaki gençlerin aynı sorunlarını ve yönetici zengin sınıf ile yoksul sınıfın mücadelesini konu alıyordu. Bu da Arap izleyicilerin bu benzer noktaları fark etmesini sağladı

3.11. Diziyle Etkileşimlerinin Ardından İzleyicilerden Gelen Bazı Yorumlar

Duy beni dizisi, gençlik dizisi izleyicileri arasında uzun süre tartışıldıktan sonra sosyal paylaşım sitelerinde defalarca heyecan yarattı. Çünkü dizinin senaryosunda ele alınan konular tartışmalara ve tartışmalara neden oldu. Bu bir şeye işaret ediyorsa dizinin odaklandığı konulardan gençlerin ne ölçüde etkilendiğini gösterir. Bahsettiğimiz gibi dizi gençlerin okul hayatına ve bu hayatın içinde olup bitenlere odaklanıyor ve bu da dizinin başarılı olması için yeterli bir neden ve başta kızlar olmak üzere birçok gencin etkileşime girmesine neden oluyor.

Resim 25. Duy Beni diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (Basbosahosam, 2022)

Tercüme

“Ekim'in karakteri gerçekte gördüğüm karakterin aynısı, herkese yardım edebilir ve kimse ona yardım edemez”

Resim 26. Duy Beni diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (Mazenuzi, 2022)

Tercüme

“Gerçekten gençler olarak “Duy Beni” dizisindeki gibi gerçek aşka ihtiyacımız var.”

Resim 27. Duy Beni diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (lma, 2022)

Tercüme

“Duy Beni dizisini her gün, her saat, her saniye keyifle izliyorum.”

Bir önceki rastgele örnekten izleyicinin kendilerine benzer karakterlere, aşk ihtiyacına, eğlence ihtiyacı olarak dizi izleme zevkine odaklandığını görüyoruz. Budur Arap izleyicilerin diziyi etkileşime geçmesinin nedenlerine ilişkin önceki analizimizle tutarlıdır. Dizinin yüksek izlenme oranının nedenleri ile mantıksal olarak tutarlıdır Aynı

zamanda romantik bir dokunuş kattı ve gençlerin bu yaşta en çok ihtiyaç duyduğu ve aradığı şey olan konularına ve duygularına odaklandı.

3.12. Yalı Çapkını Dizisi

Dizi zorluklar ve çatışmalarla dolu bir aşk hikayesi etrafında dönüyor. Dizi aşkın sosyal çatışmalar ve zor koşullarla kesiştiği karmaşık sosyal ve aile sorunlarını ele alıyor.

3.13. Dizinin Hikayesine Genel Bakış

Dizinin olayları Halis Ağa'nın torunu Ferit Korhan'ın “Mert Ramazan Demir” etrafında dönüyor ve kökenleri Gaziantep'e kadar uzanıyor. Özgürce hayatını sürdüren ve ailesini utandıran pek çok sorunu olan Ferid'in dedesi onu Gaziantep'te bir kızla evlendirmeye karar verir. Feride'nin tercihi dedesinin seçtiği kızın kız kardeşi Seyran'a “Afra Saraçoğlu” kalır ve düğün gerçekleşir ancak Seyran Ferid'in Pelin “Buçe Buse Kahraman” adında bir sevgilisi daha olmasına şaşırır. Ferit Seyran ve aileleri arasında yaşanan sorunlar boşanmaya yol açar. İkinci sezonda çift bu sefer karşılıklı inanç ve aşk nedeniyle yeniden evlenir (Aboelineen, 2022). Her iki ailenin bireyleri bu evliliğe karşı çıkar ama Ferit ve Seyran hikayelerini tamamlamakta ısrar ederler. Ancak Pelin'in hamileyken karşılarına çıkması ve oğlunun Ferid'in oğlu olduğunu iddia etmesi nedeniyle istikrarlı bir hayat sürmezler ve dizide olaylar tırmanır. Yalıçapkını dizisinin hikayesi ünlü psikiyatrist Gülseren Budayıcıoğlu'nun bir kitabından uyarlanmıştır ve hikâye ilgi çekici ve heyecan verici olup, daha fazla sahne ve bölüm istemenizi sağlar. Dizinin karakterleri başlangıçta birbirlerinden nefret ediyor ve daha sonra birbirleriyle yaşamaları gereken bir duruma giriyorlar. Alay etmeleri, çekişmeleri, kendi aralarında kavga etmeleri, hatta birbirlerine destek olmaları izlemeye değer olaylardır. Oyuncu kadrosunun geri kalanının hikayeleri de ilginç. Dizinin hikayesi devam ettikçe işler daha ilginç ve dramatik bir hal alıyor ve hikâyenin bazı kahramanları sahte karlaşıyor. Yaşlı adamın herkesi ve her şeyi kontrol etmek isteyen iğrenç bir narsist olduğu gösteriliyor. Oğlu karısını aldatıyor, oğlu başka bir kıza bakıyor, karısı ise çocuk sahibi olamayacağı için üzülüyor. Dizinin hikayesi, ana modern kadın karakterin babası ve geleneksel ana erkek karakterin ailesinde temsil edilen geleneksel değerler ile modern değerler arasındaki çatışmayı konu alıyor (Aboelineen, 2022)

Senaryo

Psikiyatriste “Gülseren Budayıcıoğlu” göre dizinin hikayesi tedavi ettiği psikiyatri hastalarının dosyalarından alınmış. Bu hikâyenin gerçekçi olduğu ve izleyicilerin genellikle gerçek hikayelere ilgi duyduğu anlamına gelir çünkü bunlar dolaylı olarak gerçek insan deneyimlerine bir pencere sağlar. Bu olayların gerçekten yaşandığını biliyor olmamız onları daha da özel kılıyor. Kendimi gerçek hayattaki mücadeleleri, zaferleri ve trajedileri deneyimlemiş karakterlerle bağdaştırıyorum (Aboelineen, 2022). Dizinin senaryosu dizideki karakterlerin yaşadığı psikolojik çatışma fikrinden yola çıkılarak özenle hazırlanmıştı. Senaryo duygu gerçekliğin sertliği ve kişide psikolojik krizlere neden olabilecek, kalıcı bir çatışmaya dönüşen aile sorunları yaratabilecek sorunlar üzerine kuruludur. Senaryo aynı zamanda büyük Türk ailelerinin takip ettiği gelenek ve göreneklere saygıyı, ihtilaf ve farklılıklara bakılmaksızın yaşlılara saygıyı göstermektedir (Ntv.net, 2022).

Dizinin senaryosunun romantizmi ve karakterlerin arasındaki çatışma dizinin başarısının en önemli etkenleridir.

Yazarın ikinci sezon senaryosunda hikâyeyi ilgi çekici hale getirmek için yeni karakterler ortaya çıkararak başvurduğu değişikliklerin yanı sıra özellikle "Mine Tugay" rolünü oynayan Defne karakterinin on altıncı bölümde yer alması,

Yeni olaylara yeni karakterlerin eklenmesi, dizi senaryosuna hikâyeyi canlandırmak ve senaryonun etkinliğini artırmak için harika bir fırsat veriyor.

Tablo 9. Yalıçapkını dizinin en önemli analitik özelliklerini göstermektedir

Konu Olay	Dizi aile zulmü, aşk ve evlilik, aile çatışmaları ve psikolojik hastalıklar gibi çeşitli konuları ele alıyor.
Oyuncular	Afra Saraçoğlu (Seyran) Mert Ramazan Demir (Ferit) Gülçin Santırcıoğlu (İfkat) Emre Altuğ (Orhan) Beril Pozam (Suna)

	Çetin Tekindor (Halis Ağa) Diren Polatoğulları (Ozan Yılmaz) İrem Altuğ (Sultan) Yiğit Tuncay (Latif)
Dizi Türü	Sosyal Romantik Drama
Sonuç mesaj	Yanlış kararların sonuçları, ebeveynlerin çocukları üzerindeki otoritesi ve kişinin duygularıyla mücadelesi.
Üslup Ata Sözler	Dizi, duyguları ve romantizmi bir mizah dokunuşuyla göstermeye dayanıyor “Torunum bir kadın için ağlamaz” İzleyicilerde yankı uyandıran cümlelerden biri.
Yardımcı araçlar	Gelenek ve göreneklere önem vermek, Oyuncuların güzelliği Beden Dili

Kaynak: (StarTv, 2023)

3.14. İzleyicilerin Diziyle Etkileşimi

Arap izleyicisinin romantik ve sosyal nitelikteki Türk dizileri üzerindeki etkisine ilişkin bu çalışmada incelediğimiz bilgilere göre Yalıçapkını dizisinin bu oranda etkileşim aldığı açıktı.

Günümüzde Türk dizileriyle etkileşim Türk dizilerinin ortaya çıktığı ilk günden itibaren etkileşimin sosyal medya platformları üzerinden gerçekleşmesi ve dizinin yayınlandığı dönemde en büyük izlenme oranını elde etmesiyle farklı bir hal aldı. Star TV'nin açıklamalarına göre “Yalıçapkını” dizisi, TİAK verilerine göre Total ve ABC Dizi 2022 yılının en çok izlenen 20 dizisi kategorisinde 11,83 puan alarak 28,47 giriş aldı.

En yüksek izlenme oranı tablosunda en yüksek puan ve 25,46 katılım oranıyla birinci sırada yer aldı (StarTv, 2023).

Tablo 10. Yalıçapkını dizinin bölümlerinin izlenme oranları tablo ilk sezonun altıncı bölümünün izlenme oranlarını göstermektedir (StarTv, 2023).

2. Sezon: 6. Bölüm (26 Ekim 2023)		
TOTAL (1)	AB (1)	ABC1 (1)
6.68	4.86	6.41
0.45	1.15	0.81

Kaynak: (StarTv, 2023)

Tablo 11. Yalıçapkını dizinin bölümlerinin izlenme oranları tablo ilk sezonun dördüncü bölümünün izlenme oranlarını göstermektedir.

1. Sezon: 4. Bölüm (14 Ekim 2022)		
TOTAL (1)	AB (1)	ABC1 (1)
9.54	7.58	9.04
0.94	1.13	0.63

Kaynak: (StarTv, 2023)

Tablo 12. Yalıçapkını dizinin bölümlerinin izlenme oranları tablo ikinci sezonun üçüncü bölümünün izlenme oranlarını göstermektedir.

2. Sezon: 3. Bölüm (29 Eylül 2023)		
TOTAL (1)	AB (2)	ABC1 (2)
8.64	6.40	7.50
0.62	0.30	0.01

Kaynak: (StarTv, 2023)

Önceki tablolardan dizinin izlenme oranının değişkenlik gösterdiği ve sabit olmadığı sonucunu çıkarıyoruz ancak buna rağmen Star TV'den yapılan açıklamaya göre dizi en yüksek izlenme oranıyla ilk sırayı korudu.

Yarışma 2. sırada yer alan Kızılıcak Şerbeti dizisi ile kendisi arasındaydı.

3.15. Arap İzleyicinin Yalıçapkını Dizisiyle Etkileşimi

Hikaye: izleyiciler gerçekte yaşanmış gerçekçi temellere sahip hikayelerden etkileniyor, böylece izleyici kendisini dizideki karakterlere daha da yakınlaştırıyor ve onların hayatlarındaki olayları onlarla birlikte yaşıyor. Ayrıca hikâyenin aile kararıyla gelen zorla evlendirmeye dayandığı ve bu konunun Arap dünyasında çok yaygın olduğu, birçok Arap televizyon programında da yer aldığı ve bu konunun İnsan Hakları Konseyi'nde tartışıldığı belirtildi. Pek çok ebeveyn, dizide belirtildiği gib, küçük çocuklarının durumunu iyileştirmenin, onları büyükbabası veya ebeveynleri tarafından seçilen bir kızla zorla evlendirmek olduğunu düşünüyor. Arab48 internet sitesindeki istatistiklere göre Arap kadınlarının yüzde 59'u otoriter ebeveynlerin baskısı altında evlendi (Samara, ve diğerleri, 2024).

Analizimize göre bu konu Arap toplumlarında var olan dizide tartışılan bazı gelenek ve görenekler tarafından yönetilmektedir. Örneğin: aile imajını korumak, çocukların davranışlarını değiştirmek ve çıkar alışverişinde bulunmak için ebeveynlerin, büyükanne ve büyükbabaların otoritesinin çocuklar üzerinde empoze edilmesi. Dedenin gelini seçmesinin bazı şartlara bağlı olduğunu, örneğin aslen Gaziantep'li olması ve aile dostu bir ailenin kızı olması gibi şartların geçerli olduğunu belirtiyoruz. Basit gibi görünse de Arap gerçekliğini doğru bir şekilde yansıtan bu noktalar, örneğin Arap toplumlarında özellikle farklı bir şehre veya aileye mensuplarsa, eşleri için çocuk seçmeyi tamamen reddediyorlar (Ilham, 2023). Dizinin duygu ve hislere odaklanmasının yanı sıra örneğin ilk bölümde hem Seyran'ın hem de Ferid'in evlenmeden önce sevgilileri olduğunu ancak zorla evlendirilince bu aşk hikayelerinin sona erdiğini görüyoruz. Ayrıca örf ve adetlerin benzerliği, bu yakınlık izleyicinin izlerken yabancılaşmasını değil, bir nevi yakınlık hissetmesini sağlar.

Duyguların Abartılması

Dizinin başında Ferit ile Seyran'ın yaşadığı yabancılaşma duygularını, nefretin nasıl aşka dönüştüğünü görüyoruz. Romantik sahnelerdeki abartı, bu dizinin başarısının en önemli unsurlarından biri çünkü izleyicilerin bir doz aşk ve romantizm alma ihtiyaçlarını karşılıyor, özellikle de bu tür sahneler Arap dramasında nadir görüldüğü için.

Belirsizlik ve Çatışma

Gizem ve gerilim unsuru özellikle varlıklı ailelerin arasında yaşanan çatışmaları konu edinerek izleyicinin diziye olan özlemini tazelemesini sağlıyor. Dizi aileler arasında, oğul ile dede arasında, eşler ile kocanın sevgilisi arasında herhangi bir çatışma unsurundan yoksun değil. Bu önceki faktörler ister insan ilişkilerinde ister kişinin psikolojik krizleri, hataları ile duygularıyla mücadelesi olsun, çatışma hayattaki vazgeçilmez bir şey olduğu için izleyiciyi takip etmeye çeken dramatik bir dizide bir araya gelirse, Burada Seyran'ın maruz kaldığı ve tedavi için psikiyatriste gitmek zorunda kaldığı travmalar üzerinden psikolojik boyuta odaklanan diziyi görüyoruz.

Ferid'in 15. Bölüm'de yaşadığı boğulma hissi ve ağlama gibi panik durumları ve dizide yaşananlar sonucunda kendisini etkileyen sinir durumları, Dizi olayların tüm karakterlerin ruh sağlığı üzerindeki sonuçlarını göstererek odaklandığı şeydi.

3.16. Diziyle Etkileşimlerinin Ardından İzleyicilerden Gelen Bazı Yorumlar

Diziyle gerçek etkileşim Twitter aracılığıyla ve bölümlerin TikTok aracılığıyla paylaşılmasıyla gerçekleşti “araştırmacının kişisel gözlemi”, çünkü sosyal medya artık başarının veya başarısızlığın ölçüsü haline geldi. Bu bölümde diziyle etkileşim nedenlerine ilişkin analizimizin doğruluğunu kanıtlamak için Arap izleyicilerin diziyle ilgili bazı tweetlerini tartışacağız. Bu tweetler yalnızca Arap izleyicilerin diziyle etkileşimini göstermek için rastgele seçildi. Önceki analizlerimiz doğrultusunda için

Resim 28. Yalıçapkını diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (Mohammed, 2022)

Tercüme

“Psikiyatristin ofisinden çıkarken Seyran'ın yüzü bir gülümsemeye doluyor Her ne kadar düşüncelerine ve hastalığına dalmış olsa da Ferid'in hatırı için üzüntüsünü saklamaya çalışır.”

Resim 29. Yalıçapkını diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (Han, 2022)

Tercüme

“Ferit Seyran için korkar ama onun psikolojik acısını çekemez. Masoud'a onu sorar ve onun iyi olduğundan endişelenir. Ferit bunu daha önce hiç kimseye yapmamıştı.”

Resim 30. Yalıçapkını diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (Nada, 2023)

Tercüme

“Kaya Sona'yı Safwat'tan koruyor, Ferit Seyran'ı Tarık'tan korur dizideki bu detayı çok sevdim”.

Şekil 31. Yalıçapkını diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (Marwa, 2024)

Tercüme

“Kendisini güvende hissedebilmek için korkularını onunla paylaşmak ve hastalığını ona açıklamak isterken, kendisi de onun yanında kendini güvende hissedebilmek için psikolojik hastalığını ona açıklamak ister. Buna rağmen ikili sırlarını açıklamaz Sevdiklerimizin sadece yanımızda olduğunu hissettiğimizde güvenlik yeterlidir”.

Önceki incelememizden analizimizin doğru olduğu izleyicilerin bu diziyi izlemesindeki en önemli motivasyonun duygusal ihtiyaçlarını karşılamak ve onları etkilemek olduğu sonucuna vardık. Önceki rastgele tweet örneği, izleyicilerin romantizm nedeniyle etkilendiği sahnelere odaklanıyordu. Ayrıca dizi karakterlerinin psikolojik acıları ve birbirlerinden ayrılmalarının acımasızlığı konusunda sempatilerini de gösterdiler.

Dizinin hikâyesinin ağırlıklı romantik doğası, genç izleyicilerin diziyle etkileşimine büyük katkı sağladı. Senaryodaki romantik anlatımın doğruluğu ve izleyicide duygu uyandırmaya dayalı sahnelerin çokluğu Arap dizilerinde neredeyse yok denecek kadar azdır, Bu nedenle Türk dizileri bu tür dramaları sunmayı ve yönlendirmeyi her zaman başarmıştır. Arap izleyicileri. Karakter kompozisyonunun gerçekçi kabul edilmesi ve tüm toplumlarda yaygın olarak bulunmasının yanı sıra Ferit ve Seyran'ı da aramızda bolca görebiliyoruz ve bu da izleyicinin dizi karakterlerine bağlanma sürecini kolaylaştırıyor.

Resim 32. Yalıçapkını diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (MMLisa, 2024)

Tercüme

“Kardeş değil düşmandır

Kız kardeşinin duygularını umursamadan, kız kardeşinin eski erkek arkadaşının düğününe mutlu bir şekilde katılıyor.”

Resim 33. Yalıçapkını diziyi izleyen bir kişinin tweet'i ait

Kaynak: (Mohammed, 2022)

Tercüme

“Bazıları Ferit ile Seyran'ın ilişkisinin tesadüf olduğunu düşünüyor ama ben öyle düşünmüyorum, Çoğu durumda ebeveynlerin katı kararları doğrudur ve çocuklarının çıkarınadır. Şunu iyi anlamamız lazım, eğer zorla evlendirilmeseydi bu aşk olmazdı ” . Bu örnekte daha önce analiz edilen iki neden tartışılmaktadır: **Çatışma** ve **Hikaye**.

Dizinin karakterleri arasında yaşanan çatışma ister iyi ister kötü olsun, ancak çatışmalar ve savaşlar her zaman bir gerilim ve heyecan unsurunu gizler ve izleyiciyi karakterlerin kaderi hakkında düşündürür. Hikâyeye gelince dramatik olay örgüsünün Arap toplumlarında yaşananlara çok benzediğini, zorla evlendirme ve bu evlilik sonucunda aileler arasında yaşanan sorunların yanı sıra değer ve geleneklerin kontrolü açısından da analiz ettik. Dizi bu iki şeyi yansıtarak diziyi izleyen birçok kişinin hikayesine benzer hale getirdi. Ayrıca dizi zorla yapılan evliliğin bir aşk hikayesine dönüşmesi ve ailelerin kararlaştırdığı çoğu zorbalığa ve ilkel değerlere karşı zafer kazanması yönünde yeni bir fikir ortaya koydu. Daha önce incelediğimiz rastgele örneklem izleyicinin bu diziyi etkileşime girmesinin ve Arap izleyici tarafından en yüksek izlenme oranının elde edilmesinin nedenlerine ilişkin analizimizin geçerliliğini kanıtladı.

Değerlendirme

Önceki analizlerden Muhteşem Yüzyıl dizisinin Türk dizilerinin dünya çapında, özellikle Orta Doğu bölgelerindeki başarısında büyük bir etkiye sahip olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Muhteşem Yüzyıl dizisinin etkisi, Mısır ve Suriye'deki Osmanlı tarihi dönemini konu alan Saraya Abdeen, Orkidia ve Haremlek dizisi gibi diziler üretme eğiliminde olan Arap draması üzerindeki etkisinde açıkça görülmektedir. birçok Arap kızı için “tarz” haline gelen kıyafetlere. Yaptığımız analizler sonucunda Muhteşem Yüzyıl'ı Türk dizi tarihinde başarılı bir dizi haline getiren temel nedenlerin dizinin zamanlaması, gösterilme zamanlamasının Arap Baharı devrimlerine denk gelmesi, Arap televizyonunun eğlence yapımlarının olmayışı olduğunu görüyoruz. ve aktörlerin çoğu kendi ülkelerinin dışına sığınmıyor. Ayrıca dizinin başarısının sebebinin dramatik olay örgüsü olduğunu, gerilim unsuru ve padişah ile cariyeye arasındaki aşk hikayesine, kadın komplolarına ve ihanetlere dayandığını da görüyoruz. sıkıcı bir tarihsel anlatıma sahip, daha ziyade izleyiciyi bölümleri bekletecek bir gerilim tadı kattı. Muhteşem Yüzyıl dizisinin başarısı Orta Doğu ülkelerine ihracatı, hikaye ve televizyon yönetmenliğine güveni açısından Diriliş Ertuğrul dizisiyle benzerlik göstermektedir. Ancak Diriliş Ertuğrul dizisinin izleyicilerde bıraktığı etkinin farklılaştığını görüyoruz. Diriliş Ertuğrul dizisinin etkisinin tarihsel ve dini olduğunu ve Osmanlı tarihine dair eskisinden farklı bir zihinsel imaj yarattığını görüyoruz. Dizinin sonucunda birçok yabancıların İslam'a geçtiğini beyan ettiğini, Osmanlı ve İslam tarihi hakkındaki bilgilerinin arttığını görüyoruz ve bu etkiyi işgalci Ertuğrul'un türbesini ziyaret eden turist akınında da görüyoruz. Diriliş Ertuğrul dizisi bütünleşik bir tarihi diziye model haline geldi. Bu nedenle Arap dizisi Omar, zaman dilimi farklılığına rağmen yönetmenlik, dramatik anlatım, fotoğraf ve giyim açısından ona benziyordu. Ayrıca Diriliş Ertuğrul dizisi ortak Türk-Arap tarihini güçlendirdi, bu yüzden Arap izleyiciler dizide gelenek, görenek, dil, tarih ve din açısından büyük bir yakınlaşma buldukları için diziye bağlandılar. Türk dizisinde bilinçaltında Arap zihniyetini ama gelişmiş Avrupa tarzını buluyorlar. Bu dizileri izlerken kendilerini tuhaf hissetmemelerini sağlayan da budur çünkü tarih benzerdir. Ayrıca Muhteşem Yüzyıl ve Diriliş Ertuğrul dizileri de sezondur ve bu durum izleyici ile dizi arasında bir nevi aşinalık ve bağlılık yaratmaktadır. Her iki dizinin de başarısı Türkiye için başarılı bir ticari anlaşma oldu. Diriliş Ertuğrul dizisi dünya çapında 3 milyar izlenme sayısına ulaşmayı başardı ve böylece Osmanlı tarihi 3 milyar Türk ve

yabancı izleyicinin aklına ulaşmıştır. Bu etkiyi 2010-2023 yılları arasında Türkiye'de turizm, ekonomi ve gayrimenkul yatırımlarındaki artışta görebiliriz. Şu ana kadar Muhteşem Yüzyıl dizisinin kadın kıyafetlerinin hala Türk dizilerini taklit etmeye çalışan birçok Arap dizisinde yer aldığını ve müziklerinin de çok iyi olduğunu görüyoruz. Diriliş Ertuğrul yabancı izleyicilerin zihninde Türkiye ve Osmanlı medeniyetiyle yakından bağlantılı hale geldi, yani Türk dizilerinin yaygınlaşması ve başarısı, Türkiye'nin medeniyetini, tarihini ve geleceğini tanıtmaya açısından da başarılı bir reklam deneyimi oldu yani Türk şehirlerinde turizme ücretsiz davet olarak.

2020-2024 arasındaki dönemde ise Türk gençlik yaz dizilerinin daha çok izlenme kazanan ve izleyiciyi etkileyen diziler olduğunu görüyoruz. Bir önceki sunuma göre Duy Beni ve Yalı Çapkını dizilerinin en çok izlenen diziler listesinde üst sıralarda yer aldığını ve yayın dönemi boyunca Arap sosyal medyasını işgal etmeyi başardıklarını görüyoruz. İki dizinin önceki analizine dayanarak, başarılarının faktörlerinden birinin, gençlerin okul ve duygusal sorunlarına değinerek gençlerin zihinlerine ayak uydurmaları olduğunu bulduk. Aynı zamanda aile sorunlarına ve birçok genç öğrencinin yaşadığı zorbalık olgusuna da değiniyor. 2020-2024 dizilerinin etkisi 2010-2014 dizilerinden farklılık göstermekteydi yayıncılık açısından 2010 dönemi dizileri önce Türkiye'de yayınlandı, sonra dublajlandı, cinsel sahneler kesildi, ardından MBC gibi belirli kanallarda gösterildi ve bu da onu önemli kılıyor. Dizinin başka bir kanalda yayınlanmaması nedeniyle izlenme oranı yüksek. Ayrıca bölümlerin uzun sürmesi de izleyicileri merakta ve olaylara dair beklenti içinde tutuyor. 2020 dönemi dizileri ise artık Türkiye'de gösterildiği gibi aynı anda, yani dublajsız ve hiçbir sahnesi kesilmeden online platformlarda yayınlanıyor. Bu durum izleyicileri, özellikle de gençleri, Türkçeye olan sevgilerinin artması, bilgi edinmeleri ve dublaj işlemini beklemeden bölüm alma hızları açısından etkiliyor. Çeşitliliğin yanı sıra yaz döneminde çok sayıda Türk dizisinin çekildiğini, izlenme kazanmayı başaranların yayınlanmaya devam ettiğini, yani Türk dizilerinin artık kazanan, kimliğini dayatan Türk ürünü olduğunu görüyoruz. Artık Türk yapımcı Arap izleyicinin ne istediğini biliyor ve bu nedenle Duy Beni ve Yalı Çapkını dizisi Arap dünyasında başarı elde etti. Bu etkiyi dizideki karakterleri taklit eden YouTuber'lar ve ünlülerin yanı sıra, kamuoyunu bilinçlendirmek amacıyla dizinin ele aldığı psikiyatristlerin epilepsi ve akıl hastalıkları tedavilerinde de görüyoruz. Netflix'in özel okullardaki zorbalık olgusunu ele alan Al Rawabi School adlı Arapça dizi yapma

girişiminde de dizinin etkisini net olarak görüyoruz ve Arap dizisindeki karakterler ile Türk dizisi arasında büyük bir benzerlik görüyoruz. Dizinin başarısının sebeplerinden biri de dizide anlatılan okul hayatıdır. Hikayenin aşk, çatışma, zorbalık, aile sorunları gibi gençleri ilgilendiren pek çok konuyu ele aldığını görüyoruz. İzleyiciler genellikle akıl hastalıklarıyla ilgili hikayeleri konu alan dizilere ilgi duyuyorlar ve Yalı Çapkını dizisinin başarısına yol açan da bu oldu; Arap izleyiciler, özellikle de kızlar arasında izleyici kazanmayı başardı. Dizi duygulara, çatışmalara ve gerilime odaklanıyor. Dizinin ele aldığı Türkler ve Araplar arasındaki çok benzer gelenek ve göreneklerin yanı sıra muhafazakar aileler, zorla evlendirme, yaşlılara saygı ve bazı ailelerin farklı bölgeden evlenmeyi reddetmesi gibi. Arap izleyicilerden alınan örnek bir tweette dizide sunulan aşk hikayesinden etkilendiklerini, Türk ve Arap gelenekleri arasındaki yakınlaşmayı fark ettiklerini görüyoruz. Bu hem izleyicilere bir yakınlık hissi veriyor hem de izleyicinin Türk dramasının Arap dramasına iyi bir alternatif olduğunu görmesini sağlıyor.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Türkiye Türkiye'yi tanıtan ve izleyicilerin davranışlarını etkileyen bir Türk ürünü olarak dizilere yatırım yapmayı ve yurt dışına satmayı başardı. Türk dizisi son üç yılda inanılmaz bir talep artışı kaydederek, en büyük dizi ihracatçıları listesinde Amerika'dan sonra ikinci sırada yer alarak küresel pazarda zor bir numara olarak kendini kabul ettirdi.

Türk dizileri bugün uluslararası pazarda yerini almış ve yayınlandığı ülkelerde büyük ses bırakmıştır. Dünya dizi izleyerek Türk kültürünü tanıdı ve Türk tarihi konusundaki bilgisini artırdı. Türk dizilerinin popüleritesi ve yayılması izleyicileri etkilemeyi başardığı gibi, Türkiye'de turizmin ve ekonominin güçlenmesinin de önemli bir nedenidir. 2023 yılında Türk dizilerinin en çok ithalat yaptığı ülkeler arasında İspanya, Suudi Arabistan ve Mısır yer alırken, İTO Türk dizilerinin ihracat gelirlerinin 2022 yılında yaklaşık 600 milyon dolar olacağını tahmin ederken, analistler toplam satışların yakın zamanda milyarları aşmasını bekliyor. Böylece Türk draması ihracat yoluyla Türk ekonomisinin seviyesini yükseltmeyi başardı. Türk dizilerinin yaygınlaşması Arap ülkelerinin sürekli Türk dizilerini izlemeleri ve Türkiye'ye ziyaretleri üzerinde belirgin bir etki yarattı. Türkiye'ye gelen tüm ziyaretçilerin hedefi haline gelen yatırım ve gayrimenkulün yanı sıra 2023 yılında yaz aylarında Arap turist sayısı 4 milyona ulaşarak bu dönemde Türkiye'ye gelen toplam turist sayısının yüzde 9'unu oluşturdu. Bu etkiyi Arapları ve Türkleri birbirine bağlayan tarih, din, gelenekler, gelenekler, bayramlar ve bazı ortak dilsel kelimeler gibi fiziki ve kültürel yakınlık ve ortak faktörlerle açıklayabiliriz. Bu faktörler Türk dizilerinin Araplar arasındaki başarısına katkıda bulunmuş ve Türk dizileri Arap dramalarının yerini almayı başarmıştır.

Bu Çalışma Aşağıdaki Gibi Sıralanabilecek Çeşitli Sonuçlar Ortaya Çıkardı Dünyanın zihnindeki Türkiye imajını değiştirmek Türk dizileri Türkiye'yi dünyadaki gelişmiş bir Müslüman ülke imajıyla sunuyordu. Dizi Türkiye'yi karakterize eden doğaya odaklandı ve ülkenin eski zihinsel imajını değiştirmek için Türk kültürünü, tarihini ve teknolojik gelişimini göstermeye dayandı. Yirmi yıl önce dünyanın zihninde Türkiye bugün olduğu gibi yer almıyordu. Ülkenin zihinsel imajının değişmesi, turizmde ve ekonomide hareketliliğe, Türkiye ile dünya ülkeleri arasındaki siyasi ve diplomatik ilişkilerin güçlenmesine neden oldu. Yani İstanbul dizileri başkenti oldu

Bugün Türk dizileri olumlu sonuçlarıyla dizi sektörünü uluslararası pazarda karlı bir iş haline getiren, izlenme garantili, karlı bir ürün olarak değerlendiriliyor, Türk dizileri günümüzde özellikle Arap dünyasında ekonomik, kültürel ve politik kazanımlara sahiptir. Bunun sonucunda Arap yapımcılar en ünlü Türk dizilerini Araplaştırmak için İstanbul'a yönelmeye başladı ve bu dizilerin Araplaştırılması sonucu Türkiye'de ekonomi ve turizm oranının artmasına neden oldu.

Çünkü aynı zamanda yaşam, doğa ve kültür açısından da İstanbul'a odaklanıyor ve bu da dolaylı olarak Türkiye'nin tanıtımı olarak değerlendiriliyor ama Arap yüzlerinin yer aldığı bir dizi üzerinden. Türk kültürü Arap evlerini süpürüyor, Yaptığımız çalışmalarda Arap ve Türk kültürlerinin benzerliğini her zaman vurguluyoruz, Ancak Türk dizileri bilgi, örf ve adetlere bağlılık, günlük yaşam tarzı, isimler ve kıyafetler, düşünce ve ilkeler açısından birçok Arap'ın zihnine Türk kültürünü aşılamıştır.

Çalışmamızda Arap izleyiciler başta olmak üzere yabancı izleyiciler arasında en çok izlenme ve etkileşime sahip olan en ünlü 4 Türk dizisini analiz ettik ve her diziyle etkileşimin yollarını ve nedenlerini analiz ettik. Her dizideki etkileşimin yöntemi ve nedenleri, hem dizinin hikayelerinin ve izleyici kitlesinin hedef kitlesinin farklılığından, hem de dizinin yayınlanma zamanlamasına göre farklılık göstermektedir.

Yukarıdakilere göre şu sonuca varıyoruz.

- Türk dizilerinin Arap dünyasındaki başarısının ve Arap dramasının gerilemesinin ana faktörlerinden biri kötü siyasi nedenlerdir.
- Türklerle Araplar arasındaki tarihi ve kültürel yakınlaşmanın bir sonucu olarak Türk tarihi dizileri diğerlerine göre daha başarılı olmuştur.
- Turistlerin genellikle gittiği yerler en ünlü Türk dizileriyle ilgili yerlerdir, Örnek:
- Ertuğrul Türbesi, Muhteşem Yüzyıl dizisinin detaylarının yer aldığı Topkapı Sarayı, Duy Beni dizisi karakterlerinin evleri, Aşk-ı Memnu dizinin villası, Kırgın Çiçekler dizinin yetimhanesi.
- Türk dizilerinin başarısı Türk dizilerinin Araplaştırılması olgusunun ortaya çıkmasına katkı sağladı. Hain, Beyrut'un Gelini, Kiralık Aşk dizileri gibi.
- Osmanlı tarzı Türk mobilya, giyim ve gıda ürünleri başta olmak üzere ticaret, ithalat ve ihracat faaliyetlerinin arttırılması.

- Gençlik dizileri Arap gençler arasında yüksek izlenme oranına sahip.
- Muhteşem Yüzyıl dizisinin etkisi kıyafetleri ve isimleriyle ve aynı kalitede bir Arap dizisi sunulmaya çalışılmasıyla günümüze kadar devam etmektedir. Saraya Abdeen dizisi, Orkidia dizisi ve Haramlık dizisi gibi
- Türkiye dizilerin yaygınlaşmasından siyasi ve ekonomik olarak faydalananıyır
- Özellikle Suudi Arabistan, Katar, Rusya, Amerika gibi Arap ülkeleri gibi Türk dizileriyle etkileşim içinde olan ülkelerden Türkiye'de yatırımların artırılması ve ev satın alınması.
- Duy Beni ve Yalıçapkını gibi modern Türk dizilerinin izleyici kitlesi 14 ila 30 yaş aralığındadır
- Türk değer ve gelenekleri: Türk dizileri aile, toplum, ahlak gibi geleneksel değerleri sergiliyor.
- Eğlence sektörü: Türk dizilerinin küresel düzeydeki başarısı, Türkiye'de eğlence sektörünün güçlenmesinde etkili oldu. Yapım sanayine yapılan yatırımlar arttı ve dizilerin kalitesi arttı.
- Türkiye, televizyon içeriği üretiminde hem film çekimi hem de dramada son teknolojinin kullanılması konusunda lider bir merkezdir.
- Türk dizileri Arap kanallarında büyük yer kaplıyor

Sonuç olarak; günümüzde Türk dizileri Türkiye'nin kültür elçisi olarak kabul ediliyor. Türk dizilerinin başarısı ve Türkiye içinde ve dışında büyük etki yaratması olgusu, medya ve televizyon programlarının değerleri ve değerleri pekiştirmedeki gücünün canlı bir örneği olarak değerlendiriliyor. İlkeleri ve bunların kültür ve dilin yayılmasına katkıları. Bu nedenle Türk dizileri gerek Türk toplumunda gerekse dünyada Türkiye'ye sağladığı faydalar nedeniyle günümüzde Türkiye'nin “Yumuşak Güç” olarak kabul edilmektedir. Tüm dünyada aranan bir marka ve birçok ülkeye rol model haline gelmiş, Türk kültürüne olan farkındalığın artması, Türkiye şehirlerinin ve Türk dilinin keşfedilmesiyle sonuçlanan bir dizinin bir bölümünün başlangıcı olmuştur. Turist sayısının her yıl artması ve ülkenin siyasi ve diplomatik büyümesi. İşte bu yüzden Türkiye, bir dizinin bölümleri içinde saklı bir gücü dünyaya sundu. Bu çalışma televizyonun ve sinemanın rönesansta ve kitlelerin zihinlerini etkilemede

önemli bir role sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Bu nedenle sinema ve televizyonun etkisini araştıran medya çalışmalarına devam edilmesini öneriyoruz.

KAYNAKÇA

- Abasıyanık, S. (1995). 1990 Sonrasında Türkiye'de Özel Televizyon Kuruluşları Ve Sorunları. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Aboelineen, Z. (2022, 11 26). "Yalı Çapkını serisinin hikayesi" Habrin başlığı. Retrieved from Almahhad: <https://almahhad.com/article/459217420284850-entertainment/653653662625759>
- Abonajem, M. (2023). Türk Dramasının Arap Dünyasındaki Şöhreti. *Yüksek Lisans*. Lübnan: Arap Üniversitesi.
- Abulrahman, & Zainab, M. (2015). Motivasyon gençler Üniversitesi'nden Türkçe Drama'ya İzle: Ain Shams Üniversitesi Öğrencileri Üzerine bir Örnek İncelemesi. Kahire: Ain Shams Üniversitesi.
- Adeep, K. (1992). Televizyon Dramasında Taniim Sosyolojisi. *I Bilim Dar Al Shabiba* .
- Adel, Y. (2022, 10 12). *Stiletto series: a successful clone or a losing experiment?* Retrieved from Aljazeera: <https://www.aljazeera.net/arts/2022/10/12/>
- Adly, R. (1989). Radyo ve Televizyon Dramatik Yapı. Kahire: Dar Alfikr Alarabi.
- Alawi, S., & Qasmyori, K. (2019). The role Of The Media in Drawing The Mntal Image Of The Tourist Destination- Turkish Model and Learnes in Algeria. Algeria: Baskkara Üniversitesi.
- Alfakeeh, I. (2022). The Turkish Drama Revloution and Its Trasnsformations Over Tow Decades. Cairo University.
- Alhumsi, R. (2023, 06 12). *The danger of cultural appropriation Turkish drama threatens Arab culture.* Retrieved from 7al.net: <https://7al.net/2023/07/12/%D8%A7%D9%84%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D9%85%D8%A7-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D8%A9-%D8%AA%D9%87%D8%AF%D9%8A%D8%AF-%D9%84%D9%84%D9%87%D9%88%D9%8A%D8%A9/ramez-h/news/>
- Almuhammadi, I. G. (2020). The Impact Of Watching Dubbed Turkish Series on The Muslim Family. Mansoura: Faculty Of Education Mansoura University.
- Alrabeai, M. (2019). Turkish Series On Gulf Satellite Channels an Analytical Survey Study. Journal Of Arab Academy in Denmark.
- Alrawi, A. (2017). Turkish Drama Attracts the Interest Of Moroccans and Revives Ottoman Tourism. Moroccan University for Publishing Sientific.
- Alsaid, O. M. (1997). Specialized Media Study and Application. Libya: QarYunus University.

- Al-Shaghri, S. (2024, 01 25). *Losing Arab identity by Arabizing Turkish series*. Retrieved from Dramo: <https://dar-mo.com/Post/6309/amp/>
- Altınbaşak, İ., & Yalçın, E. (2008). Avrupa Birliği Yolunda Türkiye'nin tanıtımı: TÜSİAD Örneği. İstanbul: TÜSAİD.
- Altunışık, Remzi, & Coşkun. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Anaz, N., & Özcan, C. C. (2016). Türk Dizilerinin Coğrafyası: Turizm Yumuşak Güç ve Alternatif Anlatılar. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Arda, Ö., Aslan, P., & Mujica, C. (2021). Türk Televizyon Dizisinin Ulusötesine Getirilmesi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Arıboğan, D. (2001). Globalleşme Senaryosunun Aktörleri. İstanbul Der Yayınları.
- Arık, İ., & Çelik, F. (2020). Türk Dizilerinin Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Türkçe Öğrenmeye Etkisi (Kırgızistan Örneği). Yabancı Diller Yüksekokulu Manas Üniversitesi.
- Arslan, M., & Mallı, E. (2023). Türk Dizisinin Latin Amerika'ya Etkisi. *Kültür Endüstrisi bağlamında Toplular*. Latin Amerika: Eurasian Research Journal.
- Arslan, S., & Tetik, T. (2020). Quality TV, Turkish Television History. Published online in Taylor & Francis Online.
- Aslan, P. (2019). Uluslararası İletişim ve Popüler Kültür Üzerine: Latin Amerika'daki Türk Televizyon Dizileri Üzerinden Bir Araştırma. İstanbul: İletişim Bilimleri İstanbul Üniversitesi.
- Ateşoğlu, İ., & Andaç, A. (2015). Yumuşak Güç Pazarlaması Kapsamında Türk TV Dizilerinin Uluslararası Pazarlaması. Eskişehir: Ulusal Pazarlama Kongresi Anadolu Üniversitesi.
- Ayad, M. (2016). Sektördeki Üniversitelerde Türk Doblajı Dizilerin Bilişim Fakültesi Öğrencileri Üzerindeki Etkisi. Gazze: Gezze'de Medya Fakültesi, Mescid-i Aksa Üniversitesi.
- Aydos, S. S. (2021). *Dünyada Türk Dizileri Ulusal Kimlik Tanışmaları*. Ankara: Kitap Evi.
- Aziz, A. (1981). Radyo ve Televizyon Giriş. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Yayınları.
- Bahlak, S. &. (2018). Doblajı Türk Dizilerinin Sosyal Açından Genç Kızların Davranışlarına Etkisi Duygusal ve akademik. *Najah Üniversitesi*.
- Baloğlu, B. (2011). Hipotez ve Varsayım Birbirlerinin Yerine Kullanılabilir mi?. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

- Barkınay, H. (2019). Yabancı Öğrencilerin Türkiye İmajını Algılamalarında Türk Dizi ve Filmlerinin Etkisi. Ankara: Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi.
- Basbosahosam, B. (2022, 08 17). *İzleyicilerin Twitter'da Duy Beni dizisi hakkındaki yorumları*. Retrieved from Twitter: <https://etbilarabi.com/>
- Bilgin, O. (2023, Haziran). Türk Dizileri Türkiye'nin Yumuşak Gücü Diplomasi. İstanbul: Vakfı Yayınları.
- Bilis, A. E. (2013). Poplüler Televizyon Dizilerinden Muhteşem Yüzyıl Dizisi Örneğinde Tarihin Yapısökümü. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.
- Bölüm, D. B. (2022, 07 08). *Duy Beni Kanalı*. Retrieved from Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=RhMOZNP-Nlw>
- Bülbül, R. (2001). *İletişim ve Etik*. Ankara: Nopel Yayın Dağıtım.
- Chaimae, M. (2022, 08 08). “*Duy Beni dizisinin kahramanlarıyla tanıştım*” . Retrieved from @mkazbachaimae2: <https://www.youtube.com/watch?v=fe0No3HbzVw>
- Çimen, A. (2000). Kuruluşundan Günümüze Özel Televizyonlarda Türk Dizi-Drama Senaryoları. İstanbul: Marmara Üniversitesi, ProQuest Dissertations Publishing.
- Cnntürk. (2022, 02 15). *Duy Beni konusu nedir? Duy Beni uyarlama mı gerçek hayat hikayesi mi?* Retrieved from Cnntürk: <https://www.cnnturk.com/magazin/son-dakika-duy-beni-konusu-nedir-duy-beni-uyarlama-mi-gercek-hayat-hikayesi-mi-1808039>
- Davis, A. (2006). Halkla İlişkilerin ABC'si. İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri.
- Demircan, M. S. (2022). Son Dönem Türk Televizyon Dizilerinde Anlatı Yorgunluğu. İstanbul: Işık Üniversitesi.
- Deniz, Ç. (2010). Gümüş Dizisinin Arap Kamuoyuna Etkileri Bir Sosyal Medya İncelemesi. *Sosyal Bilimler Dergisi Uşak Üniversitesi*.
- Doğanay, M., & Aktaş, K. (2021). Türkiye'de Televizyon Dizisi Sektörü. İstanbul: Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi.
- Dursun, Z. (2024). 2019-2023 Yılları Arasında Türk Televizyon Kanallarında. İstanbul: Araştırma Makalesi Türkiye'de Yayıncılık Tarihi.
- Duybeni. (2022, 07 08). “*Duy Beni 1. Bölüm - Leyla'ya Kim Çarptı?*” Videosu. Retrieved from Duybeni kanalı on youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=GtGETm0CHe0>
- Fersha, L. (2022). Drama Tourism The Soft Extension Of The Turkish Experience. Qastantina: Journal Of Media Studies.
- Göksun, Y. (2018). Televizyon Dizilerinin Keşfi: İçerik, Anlam ve İşlevleri. Türk Dizilerine Dünyanın Bakış.

- Habousha, M. (2018, 02 02). *The negative impact of Turkish drama*. Retrieved from 7Day:
<https://www.youm7.com/story/2018/2/2/%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%A3%D8%AB%D9%8A%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%84%D8%A8%D9%89-%D9%84%D9%84%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D9%85%D8%A7-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A9-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B4%D8%A7%D9>
- Hadad, V. (2019, 06 04). *"Bride of Beirut" is a new drama production by "MBC"*. Retrieved from Middle East Newspaper:
<https://aawsat.com/home/article/1798211/>
- Halawa, T. (2013). Türk Dizileri ve Arap Dünyası Nüfuz ve Etki Balonu. Kahire, Mısır: Kahire Üniversitesi.
- Han, K. (2022, 11 17). *İzleyicilerin Yalı Çapkını dizisiyle ilgili Twitter'daki yorumları*. Retrieved from X:
<https://x.com/bosy27043761/status/1863256396835254578?t=INm-8IIgVnL1nzVFZ6n9Xg&s=08>
- Hancığaz, E. (2022). Yurt Dışında Türk Diziler ve Kültürel Diplomasi. Nopel Bilimsel Eserler.
- Harahsha, S. A. (2013). Analysis Of Al Jazeera Channel's Discourse on "Arap Spring" in Syria: The "Opposite Direction" as a Model. Faculty Of Information Middle East Universty.
- Hayajneh, E., & İnan, R. (2015, Aralık). Arap Coğrafyasındaki Soft Power Türk Dizileri ve Bu Dizilerin Etkileri (Ürdün, Harimi-i Sultan Örneği). Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi.
- Hiamagazine. (2012, 06 24). *Dizinin karakterleri arasındaki genel görünümdeki yakınlaşmanın görüntüsü*. Retrieved from hiamag.com:
<https://www.hiamag.com/>
- Ibrahim, A. (2022). Turkish Historical Drama "The Great Century Series". Arab Magazine.
- Ibrahim, Q. (2019). Definition Of The Art Acting. Iraq: College Of Education University Of Kufa.
- İlaslan, S. (2015). İletişim Araştırmaları ve Medya Tarihi yazım Türkiye'de Yayıncılık Tarihi Araştırmaları. ELAZIĞ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- İlham, A. (2023). Forced Marriage and Its Effects. Mansoura: Faculty Of Islamic Education, Mansoura University.

- internethaber. (2022, 07 07). *Duy Beni Melisa kimdir, gerçekte kim oynuyor? Sümeyye Aydoğan kaç yaşında, dizileri hangisi? Habin Başlığı*. Retrieved from internethaber.com: https://www.internethaber.com/duy-beni-melisa-kimdir-gercekte-kim-oynuyor-sumeyye-aydogan-kac-yasinda-dizileri-hangisi-2259621h.htm#google_vignette
- Joe. (2012, 05 12). *"Faryal Youssef Türkiye'de Yasak Aşk-ı Memnu önünde" Haberin başlığı*. Retrieved from jo24.net: <https://jo24.net/article/3757>
- Jouda, A. (2024, 02 19). *Türkiye dünyanın en büyük üçüncü drama ihracatçısı ve talepte inanılmaz bir büyüme var*. Retrieved from Ajjazeera: <https://www.aljazeera.net/arts/2024/2/19>
- Takeesh, O. (2019, 06 13). *Ertuğrul Arap tarihinin kahramanlarına benziyor*. Retrieved from Aljazeera: <https://www.aljazeera.net/blogs/2019/6/13/%D9%82%D9%8A%D8%A7%D9%85%D8%A9-%D8%A3%D8%B1%D8%B7%D8%BA%D8%B1%D9%84-%D8%AD%D9%83%D8%A7%D9%8A%D8%A9-%D8%A8%D8%B7%D9%84-%D8%AA%D8%B1%D9%88%D9%8A-%D9%88%D8%A7%D9%82%D8%B9%D9%86%D8%A7>
- Kalafat, Ç. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Televizyonda Yayınlanan Diriliş Ertuğrul Adlı Diziyi Seyretmesindeki Kültürel Etmenler (Receb Tayyip Erdoğan Üniversitesi Örneği). *Halkla İlişkiler ve İletişim Bilim Dalı, Avrasya Üniversitesi*.
- Kamal, I. (2023, 12 12). *Muhteşem Yüzyıl Dizisi Hikayesi*. Retrieved from Ayam News: <https://pub103.ayam.news/125171>
- Karam, S. (1994). *Medya Terimleri Sözlüğü*. Beyrut: Dar Al-Jeel.
- Khaled, R. (2022, 09 19). *"Duy beni dizisindeki oyuncuların tarzını ve makyajını taklit ettim."* Videosu. Retrieved from raghadkhaled Kanlı: <https://www.youtube.com/watch?v=2EQ9vGEYKns>
- Khan, M. (2020). Televizyon Dizilerinin Uluslararasılaşması ve Kültürlerarası İletişimde Rolü ve Etkisi: Türk ve Kore Televizyon Dizilerinin Karşılaştırmalı Bir Çözümlemesi. İstanbul: Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı İstanbul Üniversitesi.
- Kuyucu, M. (2014). Evaluation Of The Economic and Cultural Effects Of The Turkish Soap Operas and Tvs in The Example Of "Muhteşem Yüzyıl" and Greece. International Conference On Social Sciences and Humanities Abstracts & Proceedings.
- Layalina. (2014, 17 06). *Muhteşem Yüzyıl ile Saraya Abdeen arasındaki benzerliği gösteren resimler*. Retrieved from layalina.com: <https://www.layalina.com/>
- İma. (2022, 10 09). *İzleyicilerin Twitter'da Duy Beni dizisi hakkındaki yorumları*. Retrieved from Twitter: <https://etbilarabi.com/>

- Marwa. (2024, 11 22). *İzleyicilerin Yalı Çapkını dizisiyle ilgili Twitter'daki yorumları*. Retrieved from X: <https://x.com/itsRuo/sattus/1862182816756191329?u=UCVWwy2CjGY0dAEuSrCwQ&s=08>
- Mazenuzi. (2022, 10 07). *İzleyicilerin Twitter'da Duy Beni dizisi hakkındaki yorumları*. Retrieved from Twitter: <https://etbilarabi.com/>
- Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik Analiz Tekniği: İletişim Bilimlerinde ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2.
- MMlisa. (2024, 06 03). *İzleyicilerin Yalı Çapkını dizisiyle ilgili Twitter'daki yorumları*. Retrieved from X.com: https://x.com/mmlisa_2m/status/1796841209354174612?t=zM78G7NPOgierzSrEYZTg&s=08
- Mohammed. (2022, 11 27). *İzleyicilerin Yalı Çapkını dizisiyle ilgili Twitter'daki yorumları*. Retrieved from Twitter: <https://x.com/yalicapkinidizi/status/1853480294742937817>
- Murat, F. (2022). Türk Dizilerinin tarih Kurgusu: Muhteşem Yüzyıl Payitaht Abdülhamid Kurulu Osman Kastamonu. *İletişim Araştırmaları Dergisi*.
- Nada. (2023, 26 05). *İzleyicilerin Yalı Çapkını dizisiyle ilgili Twitter'daki yorumları*. Retrieved from X: <https://x.com/nadavictory/status/1794770541494280556?t=EPmBqzS1TEB0n3jweTVvbw&S=08>
- Nasir, N. (2024, 02 18). "Al Rawabi Kız Okulu"ndaki iki karakter arasındaki benzerlikler ve farklılıklar. Retrieved from filfan.com: <https://www.filfan.com/news/169519>
- Ntv.net. (2022, 11 12). "Yalı Çapkını dizisinin gerçek hikayesi ile ilgili açıklama geldi: Yalı Çapkını kimin hikayesi?" Habrin başlığı. Retrieved from Ntv.net: <https://www.ntv.com.tr/galeri/n-life/yali-capkini-dizisinin-gercek-hikayesi-merak-konusu-oldu,AsE9EQC-2UiwhLriCsWt2A>
- Nürlüğe, Ş. (2023). Türkiye'de Televizyon Dizi Endüstrisinin Yapısı ve Üretim Süreçlerinde Karşılaşılan Zorluklar. İstanbul: Tezi Selçuk Üniversitesi.
- Nye, J. S. (2013). Hard Soft and Powr: Fame In Contemporary Cultur. University Of Minnesota.
- Öarslan, K. (2020). Ülke Markalaması bağlamında Uluslararası Basında Türk Dizileri ve Türkiye İmajı. İstanbul: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Olgun, Ö. B. (2004). İmaj Faltörü ve Avrupa Birliği'ne Doğru Giderken Türkiye'nin İmajı. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE İletişim Bilimleri.

- Orakçı, F. S. (2021). *Diriliş Ertuğrul Dizisi Üzerine Bir Alımlama Çalışması*. İstanbul: İletişim Bilimler Anabilim Dalı, Kadir Has Üniversitesi.
- Özçağlayan, M. (2000). *Türkiye'de Televizyon Yayıncılığın Gelişimi*. Kocaeli Üniversitesi.
- Özel, A. O. (2019). *Türk Dizilerinin Toplumdilibilimsel İncelemesi*. Sosyal Enstitüsü pamukkale Üniversitesi.
- Özgen, M. (2003). *Türkiye'de Televizyon Yayıncılığın Gelişimi Ve Yasal Çerçevesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Öztürk, M., & Atik, A. (2016). *Ulusal Pazardan Küresel Pazarlara Uzanan Süreçte Türk Dizilerinin Gelişimi*. Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.
- Özüpek, M. (2013). *Kurum İmajı ve Sosyal Sorumluluk*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Polat, S., & Arslan, Y. (2015). *Örgütsel Yaşamda İmaj*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sabaq. (2024, 02 26). *Türkiye sets tourism record in 2023*. Retrieved from <https://sabq.org/tourism/r79ah0sclb>
- Şahin, İ., & Acar, Y. (2022). *Televizyon Dizilerinin Ekonomi ve Turizm Üzerindeki Etkileri: Diriliş Ertuğrul Örneği*. Researchgate Publication.
- Salem, P. (2011). *Arap Dünyasında Türkiye'nin İmajı*. TESEV Dış Politika Programı.
- Samara, M., Alkathiri, N., Sherif, M., El-Asam, A., Hammuda, S., Smith, P. K., & Morsi, H. (2024). *Bullying in The Arab World: definition, perception, and Implications For Public Health and Interventions*. International Journal Of Environmental Research and Public Health.
- Sameh, L. (2019, 09 19). *Beyrutlu Gelin ve İstanbullu Gelin dizisinden resimler*. Retrieved from Arageek.com: <https://www.arageek.com/art/bride-of-beirut>
- SarayaAbdeen. (2014, 06 30). *Saraya Abdeen ve Muhteşem Yüzyıl serisinin posterinden bir fotoğraf*. Retrieved from Mbc.net: <https://www.youtube.com/watch?v=9kBuX0St5vk>
- Sharbet, A., Mahfouz, M., & Salma, M. (2018). *Bullying Among High School Students*. South Valley University.
- Shehab, L. (2016, 10 6). *Diriliş Ertuğrul Dizisi*. Retrieved from Aljazeera: <https://www.aljazeera.net/blogs/2016/10/6/%D9%85%D8%B3%D9%84%D8%B3%D9%84-%D9%82%D9%8A%D8%A7%D9%85%D8%A9-%D8%A3%D8%B1%D8%B7%D8%BA%D8%B1%D9%84-dirilis-ertugrul>
- Stars, N. (2022, 08 27). *YouTuber'lar bir gün boyunca okula geri döndü "Duy Beni" adlı bir dizi hazırladık*. Retrieved from youtube.nourstars: <https://www.youtube.com/watch?v=CIwjpVtlm7M>

- StarTv. (2023, 11 30). *Yalı Çapkını dizisi oyuncular hakkında bilgileri*. Retrieved from StarTv: <https://www.startv.com.tr/dizi/yali-capkini/oyuncular>
- Subakir, F., & Astari, T. P. (2013). Arabization in The Arabic Language. Tanzania: Dar es Salaam Islamic University.
- Sultani, R. (2018, 05 7). *Diriliş Ertuğrul fotoğrafları*. Retrieved from Aljazeera: <https://www.aljazeera.net/blogs/2018/5/7>
- Tahseen, M., Sharadaga, A., & Safori, A. (2021). The Impact Of Media Contexts On The Arab Spring in The Political, Humanitarian, and Militar Fields: A Field Study From The Perspective Of Students Of The Faculty Of Journalism and Media at Yarmouk University. Zarqaa: Journal For Research and Studies in Hummanities.
- Tanrıöver, S. (2015). Turkish EFL Students Attitudes Toward and Beliefs Abaout Foreign Language Speaking Anxiety in Native and Non-Native English Teachers Communication Classes. International Postgraduate Conference in Applied Linguistics.
- Tns-Global. (2015, 02 14). *Türk dizilerinin satışı*. http://www.tns-global.com.tr/adresinden_alindi
- Toual, H. (2019). The Influence Of Turkish Series Presented On Arab Satellite Channels On Changing The Style Furniture In Algeriar Houses. Galfa University.
- TÜİK. (2020, 02 02). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/>
- Türker, A., & Kırık, A. M. (2019). Tarih Dizilerinde Gerçekilk Algısının Oluşumu: Diriliş Ertuğrul Dizisinin Göstergebilimsel Çözümlemesi. TRT Akademi Dergesi.
- TurkeyCelebs. (2022, 06 22). *Duy Beni dizisinin izlenme oranı*. Retrieved from X: <https://x.com/TurkeyCelebs/status/1550376395272081409?lang=ar>
- Türkiye, F. (2018, 09 16). *En fazla ciro yapan 25 Türk dizisi (Forbes verileri)*. Retrieved from https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/en-fazla-ciro-yapan-25-turk-dizisi-forbes-verileri,gPxU38tn70OH6RefA_6DKA
- Waheed, M. (2022). The Role Of Cinema In Shaping Global Pablic Opinion: A Study On The Image Of Thr Arab In Western Cinema. Cairo: Faculty Of Economics and Palitical Seience.
- Yazar, F. (2020). Kamu Diplimasisi Aracı Olarak Türk Dizi Sektörünün Değerlendirilmesi. Statejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi.
- Yıldırım, E. (2016). Türk Televizyon Dizilernde Oryantalizmin Etkisi "Muhteşem Yüzyıl Örneği". Sakarya: Sosyoloji bilimleri, Sakarya Üniversitesi.
- Yılmazer, S., & Aşık, O. (2021). Diriliş Ertuğrul Dizisinde Sunulan Osmanlı-Türk Kadını İmajı Üzerine Bir Alımlama Araştırması. İstanbul: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi.

- Yusra, A., & Ahmed, B. (2022). Sultan'ın Harem Dizisi İçin Türk Modasının Dramatik Yorumu. Helwan: Özel Eğitim Araştırmaları Dergisi.
- Zad, S. (2022, 10 04). *Duy Beni Dizisi Hikayesi*. Retrieved from 7obtv.live: https://www.7obtv.live/2022/07/blog-post_53.html
- Zaiter, S. (2022, 10 15). *'Beni Duy' dizisi sosyal medyada tartışmanın kapısını açıyor*. Retrieved from Etbilarabi: <https://etbilarabi.com/duybeni>
- Zarqeen, A., & Alalami, I. (2016). Strengthening The Role Of Media in Achieving Sustainable Tourism Development Turkish Drama as a Media Model For Tourism Development. The seventh Annual Media Forum Of The Saudi Media Association.

